

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2017 30 stp.
Fakultet for landskap og samfunn

Bogerud - Turen starter her

Et studie av mulige utviklingsbilder for Bogerud
basert på medvirkning og analytisk tilnærming

Aurora Rønning Johansen og Maria Hougaard Storaker
Master i Landskapsarkitektur

BIBLIOTEKSIDEN

Titel: Bogerud- Turen starter her. Et studie av mulige utviklingsbilder for Bogerud basert på medvirkning og analytisk tilnærming.

Sidetail:
169 sider

Font:
Calibri light, calibri regular og calibri italic

Title: Bogerud- The journey starts here. A studie of possible development scenarios for Bogerud based on participation and analytical approach.

Opplag:
12

Nøkkelord:
Medvirkning, drabantbyutvikling, Bogerud, stedsidentitet, områdesatsing

Forfattere:
Aurora Rønning Johansen og
Maria Hougaard Storaker

Keywords:
Participation, suburban development,
Bogerud, place identity, area commitment

Hovedveileder:
Ola Bettum

Oppgavetype:
Masteroppgave i landskapsarkitektur,
30 poeng

Illustrasjoner og bilder:
Alle illustrasjoner er egenproduserte om ikke annet er oppgitt. Alle fotografier er private om ikke annet er oppgitt.

Publisert: 15.12.2017

Format:
25 x 25 cm

FORORD

Denne masteroppgaven markerer slutten på vårt femårige landskapsarkitektstudie ved NMBU. Vi er begge Oslo-jenter som er oppvokst i drabantbyområder på Oslo øst, og avslutter vårt studieløp med å jobbe med et område og et tema vi begge synes er veldig spennende og aktuelt. Hvert sted er unikt og har ulike utfordringer og styrker. Vi ønsker med denne oppgaven å belyse viktigheten av å finne stedsidentitet og forsterke denne.

Medvirkning har vært en viktig metode for oss, da vi mener beboerne sitter på mye verdifull kunnskap om sitt lokalmiljø. Det er også disse menneskene som skal bruke områdene, og de bør få ha noe å si om hvordan de utvikles. Vi håper at denne oppgaven kan være med på å rette fokus på Bogerud som sted, og at den vil være til inspirasjon og glede for de som i fremtiden skal jobbe med å utvikle Bogerud.

I løpet av prosessen har vi møtt mange engasjerte og hyggelige mennesker, som har bidratt med god hjelp til oppgaven. Vi ønsker her å trekke frem noen som fortjener en ekstra takk:

Takk til vår veileder Ola Bettum for lærerike og gode samtaler.

Takk til Mari Boysen, Jørn Skaug, Erling Fossen, Tommy Grotterød, damene i Rustad skolehages venner og alle andre som stilte opp til intervjuer og samtaler.

Takk til Kine Aileen Haug og Østensjø bydel for engasjement rundt oppgaven og økonomisk støtte til å gjennomføre workshopen.

Takk til Hilde Moen Solberg for godt samarbeid med PopUp kafé og PopUp møteplass, det har vært veldig hyggelig.

Takk til Stein W. Johansen for korrekturlesing av oppgaven.

Takk til Ingvild Fossheim for kreative bidrag til layouten, det har forenklet masterarbeidet.

Takk til Statens vegvesen for lån av kontor og god kaffe.

Takk til venner og familie for gode innspill og støtte, en spesiell takk til Hannah og Kristin som har holdt ut med oss på kontoret.

Takk til beboerne og lokale organisasjoner på Bogerud for at dere har tatt oss imot med åpne armer, svart på spørreundersøkelser, deltatt på workshop, bidratt med historiske bilder og morsomme historier og vist oss engasjement og interesse rundt oppgaven.

Og sist men ikke minst vil vi takke hverandre for godt samarbeid!

Maria Hougaard Storaker og
Aurora Rønning Johansen
Oslo, 15. desember 2017

SAMMENDRAG

Bakgrunn for oppgaven er byfornyelse og utviklingen av drabantbyområdet Bogerud i Oslo. Ettersom stadig flere vil bo i by og tilflyttingen til Oslo øker, oppstår behovet for å fortette og utvikle byen. Den indre by vokser seg utover og elementer av det urbane bylivet beveger seg ut av sentrum. Mange vil i dag bo urbant, men i naturskjønne områder. Bogerud er et drabantbyområde i vekst, dette skaper nye demografiske sammensetninger som den eksisterende strukturen ikke lenger imøtekommer. Denne oppgaven diskuterer en potensiell områdeutvikling av Bogerud som tar hensyn til stedets egenart og kvaliteter, og imøtekommer de behovene som finnes på stedet.

Problemstillingen for denne oppgaven er *Hvordan bedre Bogerud?* Med målene å finne og styrke Bogeruds identitet som sted. Lage en bærekraftig plan for Bogerud som tar hensyn til naturen, sosiale og økonomiske aspekter og legge til rette for folkeliv og aktivitet i Bogerud sentrum.

Opgaven omfatter fem deler. Første del er en teoretisk tilnærming til fremtidens bærekraftige forsteder. Det er her listet opp anbefalinger for hvordan fremtidens

forsteder bør utvikles. Vi ser på områdeløft og satsingsområder i Oslo og diskuterer viktigheten av disse, samtidig som vi diskuterer aktualiteten av en områdesatsing på Bogerud.

Del to består av registreringer og analyser av Bogerud, inndelt i tre underkategorier som omhandler sosial sammensetning, Bogerud som sted og en analyse av lokalsentre langs de østgående t-banelinjene i Oslo.

Opgavens tredje del omhandler medvirkning utført av forfatterne. Medvirkningen innbefatter sosiale arrangementer, spørreundersøkelser, medvirkning via sosiale medier og en workshop. Det nevnes også tidligere medvirkningsprosesser utført på Bogerud.

På bakgrunn av analysene og medvirkningsarbeidet er det utarbeidet tre utviklingsbilder som viser hvordan Bogerud potensielt kan utvikle seg. Utviklingsbildene viser ulik grad av realisme og ambisjonsnivå.

Opgaven ender med en handlingsplan hvor vi tar tak i Bogeruds utfordringer og styrker, og kommer med konkrete grep og tiltak som kan bedre Bogerud.

ABSTRACT

The background for this task is urban renewal and the development of the rural area Bogerud in Oslo. As more people wish to live in urban city areas, and the inflow of people to Oslo increases, the need to densify and develop the city occurs. The inner city is growing outwards and elements of the urban city life is moving to the rural areas. People want to live urban, but in scenic areas. Bogerud is a rural area in growth, this creates new demographic compositions which the existing structure no longer meets. This thesis discuss a potential area development on Bogerud that take into account it's distinctiveness and qualities, and meets the areas needs.

The issue of this thesis is *How to better Bogerud?* With the goals to find and strengthen Bogeruds identity as a place. To make a sustainable plan that take nature, social and economical aspects into account, and facilitates life and activity in central Bogerud.

The thesis consists of five parts. The first part is a theoretical approach to the future sustainable suburbs. Here it's listed recommendations of how the future suburbs should be developed. We look into

area lifts and commitment areas in Oslo and discuss the importance of these, while at the same time discusses the actuality of an area commitment for Bogerud.

The second part of the thesis is registrations and analysis of Bogerud, divided into three subcategories concerning social composition, Bogerud as a place and an analysis of different local centers along the eastbound metro lines in Oslo.

The third part of the thesis consists of participation with inhabitants on Bogerud, done by the authors. The participation includes social events, surveys, participation done through social media and a workshop. Earlier participation processes is also mentioned.

Based on the analysis and participation we have made three scenarios showing how Bogerud potentially could develop. The scenarios shows different degree of realism and ambition.

The thesis ends with a plan of action where we tackle Bogerud's challenges and strengths, and come up with concrete measures which could better Bogerud.

INNHOOLDSLISTE

INNLEDNING	INTRODUKSJON	1. OM DRABANTBYER OG BYFORNYELSE	2. ANALYSER OG REGISTRERINGER	3. MEDVIRKNING	4. UTVIKLINGSBILDER	5. HANDLINGSPLAN	AVSLUTNING
<p>1 FORSIDE</p> <p>4 BIBLIOTEKSID</p> <p>5 FORORD OG TAKK TIL</p> <p>6 SAMMENDRAG</p> <p>7 ABSTRACT</p> <p>10 - 11 BEGREPSLISTE</p>	<p>12 - 25 INTRODUKSJON TIL OPPGAVEN</p> <p>14 Bakgrunn for oppgaven</p> <p>15 Problemstilling, mål og metode</p> <p>16 - 19 Hvor er Bogerud?</p> <p>20 - 23 Bogeruds historie</p> <p>24 - 25 Bogerud i dag</p>	<p>26 - 33 OM DRABANTBYER OG BYFORNYELSE</p> <p>28 Fremtidens forsteder</p> <p>29 - 30 8 utfordringer for fremtidens bærekraftige forsteder</p> <p>31 Forstedenes tenketank</p> <p>32 Områdeløft i Oslo</p> <p>33 Hva så med Østensjø?</p>	<p>36 - 47 2.1 MENNESKENE PÅ BOGERUD</p> <p>36 - 37 Intro</p> <p>38 - 39 Sosial sammensetning</p> <p>40 Hvordan bor man på Bogerud?</p> <p>41 - 43 Levekår</p> <p>44 - 45 Hva gjør bydelen for Bogerud?</p> <p>46 - 47 Frivillighet og lokalt engasjement</p> <p>48 - 63 2.2 BOGERUD SOM STED</p> <p>48 - 49 Intro</p> <p>50 - 51 Landskapet</p> <p>52 - 53 Landskapskvaliteter</p> <p>54 Transport og infrastruktur</p> <p>55 De store bevegelseslinjene</p> <p>56 Private og offentlige tjenester</p> <p>57 Boligtypologi</p> <p>58 Parkering</p> <p>59 Barrierer og tilgjengelighet</p> <p>60 Vegetasjonen i sentrum</p> <p>61 Nye planer for Bogerud</p> <p>62 Tjenester på senteret</p> <p>63 Bevegelsesmønster i sentrum</p> <p>64 - 73 2.3 LOKALSENTRENE</p> <p>64 - 65 Intro</p> <p>66 - 67 Linje 5 Vestli</p> <p>68 - 69 Linje 2 Ellingsrudåsen</p> <p>70 Linje 3 Mortensrud</p> <p>71 Linje 4 Bergkrystallen</p> <p>72 - 73 Drøfting av lokalsenter-registreringer</p>	<p>74 - 99 3. MEDVIRKNING</p> <p>76 - 77 Intro</p> <p>78 - 79 Bogerudprosessen</p> <p>80 - 81 Tidligere prosesser</p> <p>82 - 83 PopUp-kafé</p> <p>84 - 85 Facebook og Instagram</p> <p>86 - 87 PopUp-møteplass</p> <p>88 Bruk av spørreundersøkelser</p> <p>89 Resultatside mini-spørreundersøkelse</p> <p>90 - 91 Resultatside SurveyMonkey</p> <p>92 - 95 Workshop</p> <p>98 - 99 Bogerudprosessen oppsummert</p>	<p>100 - 127 4. UTVIKLINGSBILDER</p> <p>102 - 103 Intro</p> <p>104 - 111 Utviklingsbilde A</p> <p>112 - 119 Utviklingsbilde B</p> <p>120 - 127 Utviklingsbilde C</p>	<p>128 - 161 5. HANDLINGSPLAN</p> <p>130 - 131 Handlingsplanen</p> <p>132 - 135 Fem hovedgrep</p> <p>136 - 137 To tiltak</p> <p>138 - 139 Utforming av delområder</p> <p>140 - 143 DELOMRÅDE: TORGET</p> <p>144 - 145 Detaljer- turskilt</p> <p>146 - 147 Detaljer- portalene</p> <p>148 - 149 Illustrasjon torg med portal</p> <p>150 - 151 DELOMRÅDE: FORSTERKE TURVEIEN</p> <p>152 - 153 Beplantning langs turveien</p> <p>154 - 155 Snittoppriss av vei</p> <p>156 - 157 DELOMRÅDE: GÅGATE MED FORBINDELSER</p> <p>158 - 159 Beplantningen i gågaten</p> <p>160 - 161 Detaljer- informasjonsskilt</p>	<p>162 - 169 6. AVSLUTNING</p> <p>164 Konklusjon</p> <p>165 Refleksjon</p> <p>166 - 168 Kilder</p> <p>169 Figurliste</p>

BEGREPSLISTE

Bogerud senter og Bogerud sentrum:

I oppgaven refererer vi til både Bogerud senter og Bogerud sentrum. Bogerud senter er selve senteret sammensatt av butikklokaler, helsetjenester, barnehage og matbutikk.

Bogerud sentrum strekker seg utover senteret og innlemmer omkringliggende områder som grenser til senteret.

Butikker ut på gaten:

Det vi mener med butikker ut på gaten er at butikkene har mulighet til å utstille varer på gateplan.

Drabantby:

Byplanlegging utenfor sentrumskjernen. Et annet ord for drabant er satelitt, altså en egen selvgående avgrenset struktur. I Oslo knyttes drabantbyene til sentrum med t-banen.

Grønnstruktur:

Men grønnstruktur innlemmes alle vegeetasjonsstrukturer, som plen, busker, trær og skog. Dette betyr at "grønnstruktur" brukes i flere sammenhenger.

Introvert og ekstrovert:

Brukes i denne sammenheng om bygningsfasader. Introverte fasader er lukkede, uten vinduer og innsyn. Ekstroverte fasader har inn- og utsyn, gjerne større glassruter.

OECD:

Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (Organisation for Economic Co-operation and Development). (Byrådsavdeling for finans, 2017a)

OECD-skalaen:

Skala som viser lavinntekthusholdninger. Husholdningens inntekt etter skatt pr. forbruksenhet er under 50 prosent av medianinntekten for Oslo. Videre er husholdningsinntekten skalert med forbruksvekter ved å gi første voksne i husholdningen vekten 1, andre voksne vekten 0,7 hver, mens hvert barn får vekten 0,5. (Byrådsavdeling for finans, 2017a)

Offentlige sitteplasser:

Sitteplasser som ikke er tilhørende cafeer eller restauranter. Sitteområder hvor man ikke trenger å betale for å sitte.

Ombruksstasjon og gjenbruksstasjon:

Med ombruksstasjon menes lokaler hvor man kan levere inn ting som andre kan ta med å bruke på nytt. Med gjenbruksstasjon menes lokaler hvor

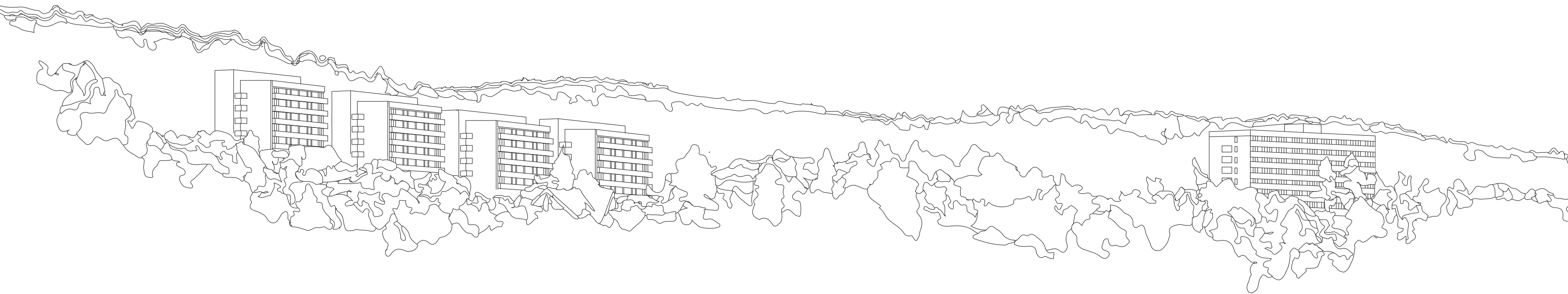
Småvarehandel:

Butikker som innlemmer her er de som har vareutsalg av mindre varer. Her menes altså ikke større produkter som hvitevarer, møbler, biler og lignende. Småvarehandel innebærer ikke aktører som eksempelvis eiendomsmeglere og begravellesbyråer. Større kjeder medregnes heller ikke her.

Utviklingsbilder:

Potensielle utviklingsscenarioer som viser hvordan Bogerud kan utvikles under bestemte premisser.

INTRODUKSJON

BAKGRUNN

Utgangspunktet for denne oppgaven er Bogerud, et av drabantbyområdene som ble bygget i Oslo ytre by på begynnelsen av 1960-tallet. Den gangen var drabantbyens innflyttere nyetablerte barnefamilier, som over tid har blitt til en stor andel eldre. I dag gjennomgår disse områdene et generasjonsskifte, og mange barnefamilier flytter til drabantbyområdene igjen. Populariteten for å bo i ytre by fører til at stadig nye boligprosjekter etableres i flere stasjonsnære områder i Oslos drabantbyer, og Bogerud er et av disse stedene.

I 2010 satte OBOS i gang utviklingen av boligprosjektet Bogerud torg, som består av utbygging på en tomt ved T-banestasjonen. Prosjektetplanene består av tre boligblokker og dagligvarehandel i bunnen av den ene blokken. Dette skapte debatt og diskusjon blant beboere og lokale ildsjeler, som igjen startet et stort engasjement for å skape mer liv på Bogerud. Beboerne følte ikke at planene for boligprosjektet svarte til deres behov og ønsker for en god områdeutvikling på Bogerud, og de uttrykte et ønske om å kunne si noe for utviklingen av sine egne lokalområder. Boligprosjektet er fortsatt under diskusjon, og er i skrivende stund til politisk behandling.

En positiv bieffekt er at prosjektet har fremprovosert mange og delte meninger mellom utbygger og beboere. Dette har generert diskusjoner om hvordan Bogerud kan og burde utvikles, og delvis skapt dialog mellom utbyggere og beboere, en viktig medvirkningsdel i alle prosjekter.

Det er her vår personlige motivasjon for å skrive denne oppgaven kommer inn. Begge forfatterne av denne oppgaven har vokst opp i drabantbyområder på Oslos østkant, Maria på Lambertseter og Aurora på Bogerud.

Gjennom lokale ildsjeler, bekjente og sosiale medier har vi bevitnet engasjementet på Bogerud og fulgt med på beboernes kamp for å bli hørt. Vi finner det lokale engasjementet unikt og interessant, og ønsker å ta tak i områdets konfliktområder i en videre diskusjon om hva Bogerud kan bli i fremtiden.

I diskusjonen mellom kommunens strategi for Bogerud, eiendomsutviklernes planer for enkelttomter, og beboernes ønske om å bli hørt kan trolig ikke alle kan gjøres til lags. Mennesker er forskjellige, har ulike syn og ønsker og noen vil alltid at ting skulle vært litt annerledes.

Som landskapsarkitektstudenter kan vi gi vårt syn på saken i forhold til vår kunnskap og erfaringer tilegnet gjennom studiet. Og vi stiller spørsmål ved hvordan områdeutviklingen tar hensyn til stedets egenart og kvaliteter, og hvordan den møter de behovene som finnes på stedet.

En viktig del av en områdeutvikling er å kartlegge hva beboerne selv tenker og ønsker for et område. Det er beboerne på Bogerud som bor i og bruker lokalmiljøet sitt, så det er viktig å høre hvordan de ønsker å ha det. De vil også trolig ha viktig lokalkunnskap som utviklere kan dra god

nytte av. Eksempelvis er det ikke sikkert at de viktige uformelle møteplassene er så selvsagte for en person uten kjennskap til området.

Vi vil med denne oppgaven fortsette diskusjonen om hvordan Bogerud kan utvikles, som sikrer en helhetlig og bærekraftig områdeutvikling, samtidig som at beboernes interesser blir ivaretatt.

PROBLEMSTILLIG OG MÅL

HVORDAN BEDRE BOGERUD?

- Finne og styrke Bogeruds identitet som sted.
- Lage en bærekraftig plan for Bogerud som tar hensyn til naturen, sosiale og økonomiske aspekter.
- Legge til rette for folkeliv og aktivitet i Bogerud sentrum

METODE

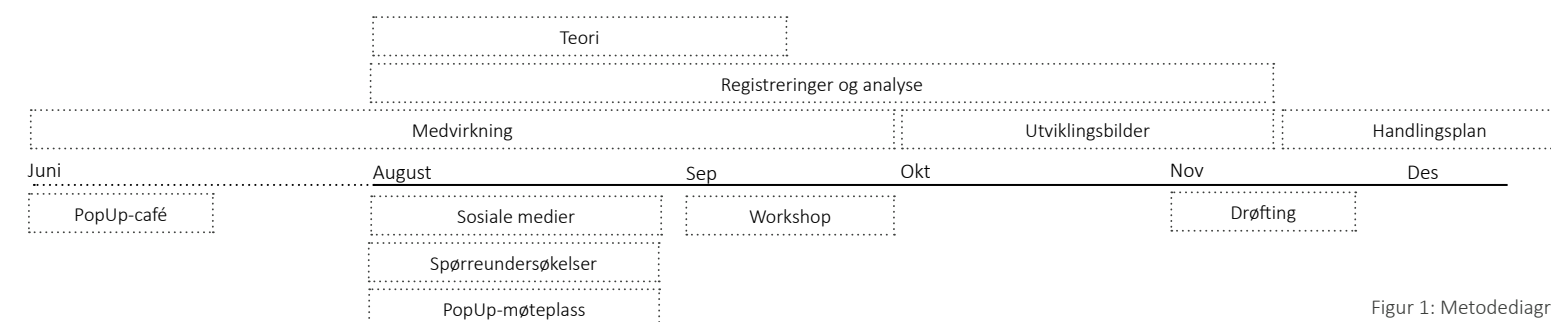
For å arbeide med oppgaven har det vært viktig for oss å danne oss et godt kunnskapsgrunnlag om Bogerud. I opparbeidelsen av informasjonsgrunnlaget har vi brukt ulike metoder, ut i fra informasjonens art og relevans. Noe informasjon har vi tilegnet oss gjennom nettsider omhandlende Bogeruds historie, reguleringsplaner, kart og befolkningsstatistikk. Vårt teoretiske grunnlag omhandler hvordan fremtidens forsteder bør utvikles, og ser på ulike områdeløft i Oslo.

Vi har utført en rekke befaringer på Bogerud, hvor vi gjennom observasjoner har registrert og analysert området. Her har vi innhentet informasjon som ikke er tilgjengelig i bøker eller på nett, som barrierer, ferdselsmønstre og hvordan det faktisk er å være på Bogerud.

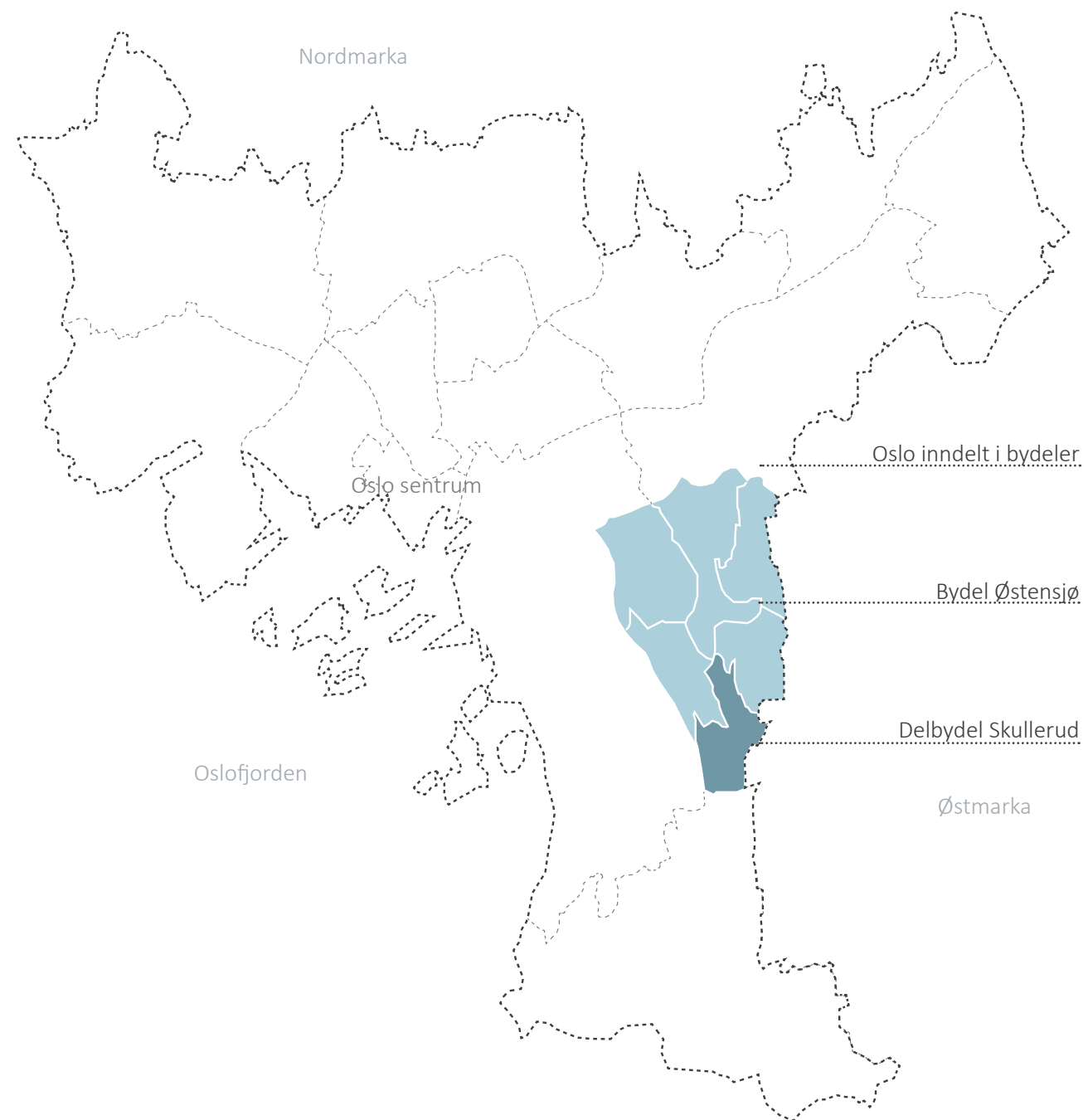
En viktig del av oppgaven har vært å nå ut til beboerne for å høre deres ønsker og behov. Vi har derfor hatt et omfattende medvirkningsarbeid gjennom oppgaven. Vi har vært ansvarlige for å arrangere PopUp-kafé og-møteplass på Bogerud med intensjonen å komme i kontakt

med beboere. Vi har gjennomført en spørreundersøkelse både på nett og ute blandt folk på gata, og vi har gjort flere dybdeintervjuer av personer tilknyttet Bogerud og utviklingen av Bogerud. Som en avslutning av medvirkningsprosessen gjennomførte vi en workshop, hvor vi inviterte beboere og lokale aktører i område til å komme og hjelpe oss med å lage forslag for hvordan fremtidens Bogerud kan bli.

Informasjonsgrunnlaget har hjulpet oss videre med å lage utviklingsbilder som til slutt resulterte i et endelig forslag.

Figur 1: Metodediagram

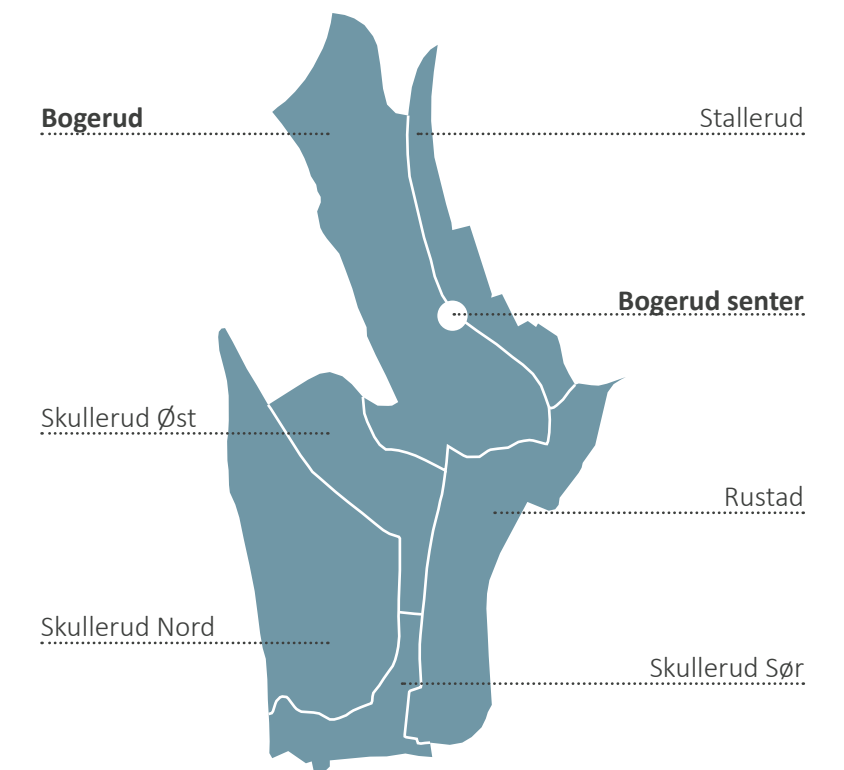
HVOR ER BOGERUD?

Oslo by er inndelt i 15 bydeler. Hver enkelt bydel har ansvarsoppgaver omhandlende blant annet helse-, barnehage og eldretjenester. Bydelen forvalter også økonomisk støtte til kulturarrangementer og frivillighet. Hver bydel har sin egen bydelsadministrasjon.

I bydel Østensjø er det seks delbydeler, deriblant Skullerud. Skullerud ligger tilstøtende Østmarka. Bogerud er en grunnkrets i delbydelen.

Figur 2 (venstre): Oslo inndelt i bydeler

Figur 3 (høyre): Delbydel Skullerud inndelt i grunnkretser

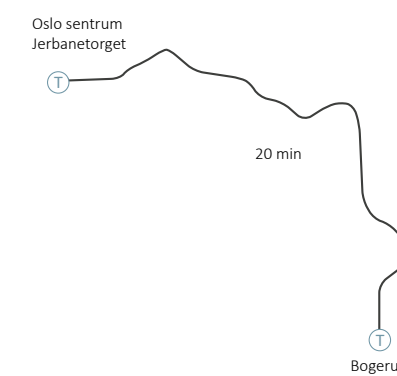
Bogerud er et drabantbyområde som ligger i Østsjø bydel, mellom Bøler og Skullerud. Stedet har sitt navn etter Bogerud gård, som har ligget her siden middelalderen.

Mange drabantbyområder er karakterisert for sin gjentakende blokkstruktur. Bogeruds arkitektoniske uttrykk fremstår variert, da boligbebyggelsen består både av høyblokker, lavblokker, rekkehus og småhusbebyggelse. Bogerud er også hjem for verdens eldste eterfabrikk, som ligger nord i området.

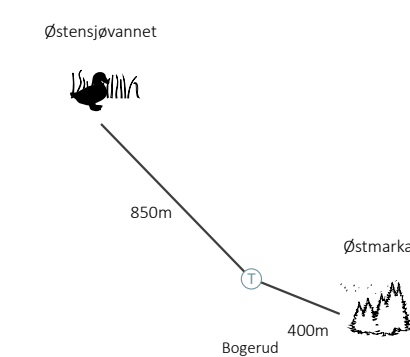
Selv om Bogerud regnes som Oslo ytre by oppleves det som ikke så langt fra sentrum på grunn av t-banen. Bogerud er et eget T-banestopp på linje 3, og det tar knappe 20 minutter med T-banen inn til Jernbanetorget og Oslo sentrum.

Retten ved T-banestasjonen ligger Bogerud senter. Et lite lokalsenter med et knippe tilbud helsetjenester og butikker. Området rundt T-banestasjonen og Bogerud senter er det som regnes som Bogerud sentrum, og vi vil videre i oppgaven omtale disse områdene som dette.

Omringet av natur ligger Bogerud som et platå i helingen mellom to større landskapselementer, Østmarka og Østsjøvannet. To av Oslo øst viktigste rekreasjons- og friluftressurser. Knappe 400 meter i luftlinje fra T-banen ligger markagrensa, med den store Østmarka bak seg. Du trenger ikke gå langt før marka byr på fine turstier, badevann og god bakst på en av sine sportsstuer.

Figur 4: T-banelinjen mellom Bogerud og Oslo sentrum

Figur 5: Avstander i luftlinje til nærliggende grøntarealer

BOGERUDS HISTORIE

Gårdsdrift og jordbruk

Bogerud som sted har sitt navn etter Bogerud gård, en middelaldergård som første gang er nevnt i historien i 1323 (Thorsnæs, 2012). Fra denne tiden og frem til 1900-tallet var det hovedsakelig gårdsdrift som satte sitt preg på området. Flere andre gårder lå i nær omkrets, blant annet Bøler, Rustad, Skullerud, Østensjø og Langerud gård. Her ble det drevet både jordbruk, skogbruk, og til dels sagbruk.

På 1600-tallet startet sagbruket på Rustadsaga opp, inne ved utløpet av Nøkle vann (Ekanger mfl., 2000, s. 26). Sagbruket tilhørte Rustad og Skullerud gård, men driften satte også sitt preg på Bogerudområdet ved at en av de viktigste frakkeveiene om vinteren gikk gjennom her. Denne veien ble kalt plankeveien, og var en hyppig brukt gjennomfartsåre for å frakte plank som gikk helt fra Øyeren i Akershus til Kristiania. Plankeveien ble brukt som frakkevei helt fram til midten av 1800-tallet (Ekanger mfl., 2000, s. 22). I dag er veien en del av Østmarkas turveinett, merket opp som lysløype, og brukes både som turvei og skiløype.

Eterfabrikk til Bogerud

I 1900 ble AS Den Norske Eterfabrikk etablert på en tomt nord på Bogerud, som den eldste i verden av sitt slag. Flere bygg ble reist i murstein fra det lokale Høyenhall teglverk. Her ble fabrikk plassert på grunnlag av at det lå langt fra annen bebyggelse, det var i kort avstand til jernbanen på Bryn og man hadde tilgang

på vann fra Bølerbekken. Fabrikk, med sin karakteristiske pipe og mursteinsfasade står bevart den dag i dag, og er den eneste av sitt slag i Nord-Europa (Jansen, u.å). Bygningsmassen er i dag foreslått som revet til fordel for boligbygging, noe som har skapt store protester blant beboere i Østensjø.

Fra vi først hører om Bogerud på 1300-tallet og frem til 1900 er det altså Bogerud gård som har satt det største preget på området, og det var ikke før på 1960-tallet at gårdsdriften tok slutt og Bogerud begynte å ta sin form slik vi kjenner det i dag.

Bolignød og byutvidelse

I årene etter andre verdenskrig var boligmangel en stor utfordring i Oslo. Byen hadde et stort innflyttingsoverskudd, et økende antall mennesker giftet seg og fikk barn, og samtidig hadde boligbyggingen under krigen nærmest stagnert. Dette førte til bolignød i byen, hvor det fantes boliger til bare tre av fire som trengte det (Benum, 2015).

I 1948 ble Oslo og nabokommunen Aker slått sammen til én by. Deretter begynte det omfattende arbeid med en byutvidelse og utvikling av de nye områdene i Aker, som skulle ta opp en stor del av den fremtidige boligutbyggingen (Benum, 1994, s. 36). Det var her drabantbyene gjorde sitt inntog i Oslo.

Det var først og fremst daværende byplansjef Erik Rolfsen som fremmet ideen om hvordan den nye boligutbyggingen skulle være.

Gjennom inspirasjon fra «New Towns», en rekke selvforsynte bysamfunn rundt London, oppstod tanken om byutvikling som en utvikling av «nye samfunn». Rolfsen fikk gjennom Generalplanen for Oslo av 1950 fremmet denne type tenkning, da denne planen dannet mye av grunnlaget for byplanleggingen på denne tiden (Benum, 1994, s. 37).

Bildeserien til høyre

1. Bogerud gård
Foto: Pinterest
2. Sagbruket på Rustadsaga ca 1900.
Foto: Rustadsaga.no
3. Plankeveien
4. Eterfabrikken med Eterveien
Foto: Digitaltmuseum.no
5. Pipe til Eterfabrikken
Foto: Roolpix
6. Bogerudområdet sett fra luften, før det ble bygd ut. Foto: Oslobilder.no
7. Silhuetten av blokkene på Bogerud sett fra vest. Foto: Digitaltmuseum.no

Drabantbyen

1950- og 1960-årene ble tiden da drabantbyene gjorde sitt inntog i Oslo. Drabantbyene skulle utvikles som «nye bysamfunn», bygget på prinsipper om sosialt fellesskap og nabolagstenkning. Mens familien før ble sett på som den viktigste sosiale enhet, skulle det nå legges til rette for å skape sosiale fellesskap utenfor familien. Å planlegge for de spontane møtene mellom mennesker var et av fokusene (Benum,1994, s.39).

Drabantbyene skulle representere det moderne samfunn, hvor du ikke trengte å gjøre deg avhengig av Oslo sentrum for å få tak i det du trengte. Hvert lille drabantbysamfunn skulle utstyres med sosiale fellesanlegg og et nærsenter hvor det skulle tilbys både helsetjenester, varehandel og kulturtilbud. Arbeidsplassene fantes det fortsatt mest av i den gamle indre by, og det ble bestemt at et nettverk av T-banelinjer skulle bli hovedårene for transport mellom indre og ytre by (Benum,1994, s.37).

Selve boligbyggingen skulle baseres på prinsipper om en god mental hygiene, og både boligens størrelse, utforming og plassering skulle hjelpe familien til å utfolde seg og leve et godt liv. Det ble hovedsakelig

bygget boligblokker på tre til fire etasjer, med leiligheter som var større enn hva folk flest hadde bodd i før.

Naturen spilte en viktig rolle i drabantbyutbyggingen, da den ble brukt som fysisk adskillelse mellom de ulike drabantbyene, og som områder for rekreasjon og friluftsliv for et samfunn som fikk stadig mere fritid (Benum,1994, s.41). Blokkene skulle plasseres og utformes slik at alle rom fikk tilgang på både lys og luft fra omgivelsene. Mellom blokkene skulle det anlegges åpne plenarealer der unger kunne leke, men samtidig bli holdt øye med av mødrene fra blokkene.

Bak drabantbyutviklingen lå det et ønske fra planleggerne og politikerne om en sosialt blandet befolkning. Her skulle man kunne bo og møtes på skolen og nærsenteret til sosialt fellesskap på tvers av ens ulike bakgrunner. Det ble riktignok ikke helt slik planleggerne hadde tenkt, da flesteparten av de som flyttet inn var nyetablerte familier med barn (Benum,1994, s.40-41). I løpet av 50- og 60-tallet ble det bygget mange drabantbyer i områdene Groruddalen og Øststensjøbyen, en av disse var Bogerud.

Bogerud blir boligområde

Rundt 1960 stanset gårdsdriften på Bogerud gård, og åkrene, engene og skogen som hadde tilhørt gården skulle bygges ut som boligområder. Det var OBOS og USBL som stod for den første utbyggingen, sammen med arkitektene Thomas Tostrup og Tage Westh Christensen. I årsskiftet 1962/1963 stod de første blokkene ferdige og de første innbyggerne flyttet inn (Ekanger mfl., 2000, s.152).

Et gjennomgående problem i drabantbyene var at fellesfasiliteter, serviceinstitusjoner og infrastruktur kom senere på plass enn boligene. I begynnelsen regnet man med at 6000 mennesker i Bogerudområdet ikke hadde telefon, og måtte dele én telefonboks plassert i krysset mellom Martin Linges vei og General Ruges vei (Ekanger mfl., 2000, s.152). Men etter hvert kom det flere tilbud i området og i 1963 åpnet Oslo Samvirkelegas butikk på nærsenteret sammen med en kafé. Snart åpnet det også dagligvarebutikk i Martin Linges vei, og bare noen år senere, i 1965, åpnet Bogerud tekstil sin aller første butikk på Bogerud. I 1967 ble Øststasjonsbanen forlenget til Skullerud, og Bogerud fikk egen T-banestasjon (Wikipedia, 2017).

Oppveksten på Bogerud

Fire personer som vokste opp i fire ulike borettslag på Bogerud på 60-tallet, har fortalt oss om sin oppvekst på Bogerud. Flere snakker om oppveksten på Bogerud som idyllisk, med mange barn lekende i gatene og kort veg til skog og mark. Det fortelles at det var så mange barn at man ikke trengte å bli kjent med barn i andre aldre enn en selv, da man hadde nok med å holde oversikt over de på sitt eget alderstrinn, eller til og med sin egen blokkoppgang. Denne store mengden barn førte til sprengt skolekapasitet, og barna ble spredt ut på de lokale barneskolene. Rustad og Nøkklevann, som ble bygget i 1963 og 1967 lå i nærheten, mens de som ble sendt til Bøler og Abildsø fikk en noe lenger skolevei.

Som barn måtte man stort sett være ute, og det var kun ens egen fantasi som satte grenser for hva man kunne finne på å gjøre, da området stort sett var som en stor byggeplass i begynnelsen. Enten det var rivaliserende møter mellom blokkbarn og rekkehusbarn, leking i områdets eneste telefonkiosk, eller utforsking av Bogerudmyra. Bogerud var et sted med mye muligheter for idrett og friluftsliv. Østmarka ble flittig brukt som turområde i helgene, mens gresslettene på Rustad og Skullerud

ble brukt til idrett. I 1967 ble Rustad IL opprettet, og har et aktivt idrettslag den dag i dag.

Ungdommens Bogerud

Den store andelen barn, ble etter hvert til et stort kull med ungdommer. Området ble preget av et røft miljø med store sosiale forskjeller og et tidlig utviklet rusmiljø. Ut over 1970-tallet var ønsket om en egen ungdomsklubb i området svært stort, og ungdommen kjempet høyt for dette med lokalt engasjement. Etter hvert fikk de ungdomsklubb på Bogerud, plassert i brakker på plenen der senteret ligger i dag. Det var delte meninger om denne klubben, for noen var den en kjær møteplass, mens den for andre var et sted man ikke dro fordi den ofte var knyttet opp mot områdets rusproblematikk. Klubben ble etter noen år satt fyr på og brant ned. En annen kjær møteplass i området var Bogerudbua, en kiosk som stod øverst i Paal Bergs vei. Her var det alltid noen bekjente i nærheten og om man var heldig kunne man få kjøpt seg litt snop.

Selv om noen beskriver området som et flott område å vokse opp i, kan ikke alle si at de var stolte av å komme fra Bogerud. Men, selv om området var preget av en oppdeling,

hvor man identifiserte seg ut ifra hvor man bodde eller hvilke omgangskrets man tilhørte, skinner det gjennom at de alle så på nærheten til marka som noe av det som karakteriserte Bogeruds identitet.

Bildeserien over

1. Blokkene i Martin Linges vei
Foto: Digitaltmuseum.no
2. Reklame for Oslo Samvirkelegas om åpnet på Bogerud i 1963.
Foto: Anne Grete Aronsen
3. Kjø utenfor områdets eneste telefonkiosk i 1964.
Foto: Digitaltmuseum.no
4. Ekteparet Eldbjørg Anke og Niels Nielsen utenfor deres nyåpnede Bogerud tekstil i 1965.
Foto: Aftenposten.no
5. Bogerud Tbanestasjon på 70-tallet. Ungdomsklubben kan sees i bakgrunnen til venstre.
Foto: Lars Fredrik Aronsen
6. Bogerudbua
Foto: Jon Aleksander Henriksen

BOGERUD I DAG

Bogerud i dag består av mange av de samme strukturene som da området ble utbygget. Senteret står der slik det har gjort siden det ble reist, med unntak av en rekke innvendige ombygginger og utskifting av forretninger. Det er ikke lenger en stor variasjon av butikker og tilbud på senteret, og helsetjenestene har gradvis tatt opp flere lokaler i senterbyggene. I tillegg har mindre butikker ikke klart å møte konkurransen med de større senterene, som kun er en biltur unna.

Folk drar i stor grad til de større sentrene for å handle inn det de trenger, og Bogerud senter har blitt et stille, lite senter. Men, de få butikkene som har klart seg og som finnes der i dag, virker som at settes stor pris på av beboerne.

Det har heller ikke vært mye utbygging på Bogerud i de siste tiårene hva gjelder boligutbygging og infrastruktur. T-banen spiller fortsatt en viktig rolle for Bogerud som sted, trolig bare viktigere og viktigere, da det er mange som benytter seg av banen for å komme seg til og fra jobb i det daglige liv. Kollektivtilbudet innebefatter også et busstopp, hvor det kjører en busslinje mellom Hauketo og Helsfyr, og en mellom Åsbråten og Grorud T. Bussen utgjør en viktig ferdselsåre når man ikke skal innover mot sentrum.

Bogerud senter bærer preg av å ikke ha gjennomgått noen helhetlig fornyelse. Man får inntrykk av at tiden har gått ifra hele sentrum og ikke lenger klarer å imøtekomme behovene til områdets beboere. Drabantby-

idealene er ikke lengre like gjeldende i dag som for 50 år siden.

Men, det som har endret seg er menneskene som bor her. Området har gjennomgått et generasjonsskifte og en demografisk utvikling. Det er de yngre generasjonene som nå flytter tilbake, enslige, samboende og småbarnsfamilier. Bogerud har en jevn befolkningsvekst, og Oslos befolkning i dag stiller ikke nødvendigvis de samme krav til bolig og bomiljø som de gjorde da Bogerud ble bygget for 50 år siden.

Man møtes i mye større grad på andre premisser enn tidligere, man skal ut for å treffes. Sitte på kafé eller i en park, og det stilles større krav til sosiale møteplasser utenfor hjemmet.

Bogerud er i dag et sted som huser mange mennesker med ulike sosiale og kulturelle bakgrunner og opphav. Folk vi har snakket med beskriver et jordnært og inkluderende lokalsamfunn, hvor beboerne har bena godt plantet på bakken og hvor noe av det de liker best med sitt eget område er mangfoldigheten blant beboerne. Folk virker interessert i å møtes og bli kjent med hverandre, og lære andre kulturer å kjenne.

Det vitner om en positivitet til eget sted, stolthet rundt eget nærmiljø og interesse for hvordan det utvikles.

Vi ser mye engasjement blant beboerne, og det er et godt nettverk av frivillige organisasjoner og foreninger som jobber for at de som er dårligere stilt ikke skal havne

utenfor. De har utekontakter som snakker med ungdom og et "gratishjørne" hvor man kan få brukt utstyr, leker og alt som måtte komme inn.

Alt dette vitner om et varmt og inkluderende samfunn med vakre naturskjønne omgivelser, men et litt slitent og utdatert senterområde som trenger et løft og en omstrukturering.

Bildeserien til høyre

1. Bogerud sentrum
2. Bogerudmyra, som nå er gravd ut som kanaler
3. Kiosken og grønnsakshandleren ved t-banen
4. Bogerud torg med Narvesen til høyre.
5. Tilbudet av butikker på Bogerud senter
6. Småhus på Bogerud, med blokkene i Stallerudveien i bakkant. Sett fra Rustadfeltet gressette
7. T-banestasjonen på Bogerud, som i 2016 ble rustet opp og utsmykket med malerier av kunstner Olav Mathisen (Oslo Sporveier, u.å.)

1

OM DRABANTBYER OG BYFORNYELSE

FREMTIDENS FORSTEDER

I dag bor over halvparten av verdens befolkning i byer. Oslo, som en rekke andre nordiske og europeiske storbyer er i vekst, og preges av en global vandring fra land mot by. (Albrechtsen mfl., 2013, s.9) Denne veksten fører til utfordringer knyttet til å håndtere den fysiske og sosiale utviklingen i byene.

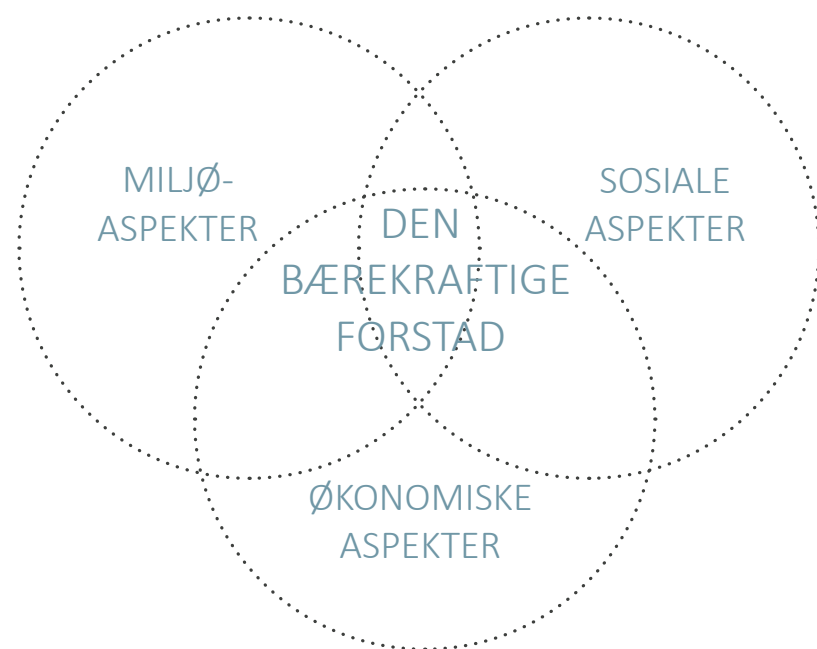
Fremtidens forsteder er en bok utgitt av Realdania, en dansk filantropisk forening som jobber for å skape livskvalitet for alle gjennom det bygde miljø. (Realdania, u.å) Boken er en samling av prosjekter som belyser og debatterer ulike utfordringer og potensialer man står ovenfor i utviklingen av byens forsteder. Materialet er basert på 29 konkurransebidrag, gjennomført i samarbeid med 6 ulike danske forsteder, hvor bidragene gir innspill til visjoner og strategier for hvordan fremtidens forsteder kan utvikles på en bærekraftig måte. For at en forstad skal fungere mer bærekraftig, må i følge boken både miljømessige, sosiale og økonomiske aspekter sees i sammenheng.

Det er mange fellestrekk mellom de danske og de norske forsteder. De ble utviklet i årene etter andre verdenskrig, da mangelen på boliger var stor. I løpet av 50-70 årene ble det bygget mange forsteder etter lik tankemodell, i byer som var i rask vekst både med tanke på industrialisering og en utvikling av velferdsstaten.

Noen av forstedenes utfordringer kommer av den fysiske strukturen. Forstedene er ofte lokalisert i ytterkanten av byen, fysisk adskilt fra hverandre, og fysisk adskilt

innad i forstaden av trafikkårer eller andre barrierer. Bygningstypologi og funksjoner er ofte tydelig adskilt, noe som skaper store avstander og sosialt oppdelte områder (Albrechtsen mfl., 2013, s.12). Den originale forstadsbebyggelsen har i dag behov for en fornyelse, da de ikke overalt innfrir dagens krav og ønsker om kvalitet og størrelse. Men det er også mye potensiale i forstedene. Den lave tettheten, og store ubrukte arealer gir rom for fortetting innenfor bygrensen. Det er plass til å eksperimentere og prøve ut nye måter å bo og jobbe på, som kan skape nye måter å samarbeide på mellom private og kommunale aktører (Albrechtsen mfl., 2013, s.5).

Selv om forstedene er oppført etter en lik tankemodell, har de med tiden utviklet seg på ulike måter og fått individuelle særpreg. Det er derfor viktig å se hvert sted for seg selv, med sine kvaliteter og utfordringer. Hver forstad er ulik, og kan derfor ikke behandles på samme måte (Albrechtsen mfl., 2013, s.10). Det finnes likevel tendenser til noen store fellestrekk med tanke på forstedenes utfordringer. I boken *Fremtidens forsteder* er disse utfordringene presentert i åtte deltemaer, som belyser de hovedutfordringene man har for å skape bærekraftige forsteder. Disse åtte temaene er presentert på de neste sidene (Albrechtsen mfl., 2013).

Figur 4

ÅTTE UTFORDRINGER FOR FREMTIDENS BÆREKRAFTIGE FORSTEDER

DEN TETTE OG INTEGRERTE FORSTAD

Arkitekt MAA og professor Jens Kvorning diskuterer i dette kapittelet bakgrunnen for hvorfor forstedene skal i gang med en omdannelsesprosess. Diskusjonen peker på at utfordringene er ulike i de ulike forsteder, men at de alle har mulighet for å fortette. Det nevnes at løsningen ikke er en massiv fortetting, men en moderat fortetting, som i stor grad tar hensyn til stedets særpreg og kvaliteter. Det vises til disse argumentene:

- Forstadens fragmenterte struktur fører til et oppsplittet dagligliv og stor avhengighet av privatbilen
- De demografiske strukturer har endret seg kraftig
- Forventningene til service, møtesteder og rekreative muligheter har økt
- Vi kan i dag håndtere konflikter mellom byområder på andre måter enn gjennom avstand
- Vi må beskytte naturens kretsløp
- Vi må klimatilpasse våre byområder

FREMTIDENS BOSETNING

Kan vi revurdere eneboligdrømmen ved å eksperimentere med nye boligformer? Arkitekt Jan Albrechtsen og antropolog Nicolai Carlberg diskuterer i dette kapittelet hvordan vi kan forene fortetting, naturopplevelser, sosiale rom og felleskap gjennom nye boformer.

Gjennom seks temaer diskuterer de hvordan forsteder kan gi rom for å eksperimentere med nye boligformer som gir bærekraftige bomiljøer for fremtiden. De seks temaene er:

- Fortetting
- Boligen og felleskapet
- Robusthet og mangfoldighet i boligtilbudet
- De generelle bosetningene
- Boligen og naturen
- Enebolig eller...?

KLIMAET, DET GRØNNE OG BLÅ ELEMENT - LANDSKAPET I FORSTADEN

Landskapsarkitekt og redaktør Annemarie Lund trekker i dette kapittelet frem landskapet, som en viktig faktor i utviklingen av forstedene, og diskuterer hvordan man kan knytte landskapskvaliteter opp mot bebyggelsen. Hun omtaler og diskuterer to av landskapets sentrale roller for et sted; Landskapet som en strukturerende faktor og landskapet som en variasjons- og identitetsgivende faktor.

Hvordan kan de grønne og blå elementer brukes både som rekreative, sosiale og strukturelle elementer i en landskapsplan? Lund belyser at landskapsinngrep er ofte lett synlige, mindre kostbart å gjennomføre enn store bygningsprosjekter, og de kan ha stor flerfunksjonell nytteverdi. Både som vannavledning vekk fra bygg, håndtering av overvann ved store regnskyll, som identitetsskapende element, og som rekreasjonsarealer for beboere.

DEN LEVENDE OG INKLUDERENDE FORSTAD. SOSIALE OG KULTURELLE DRIVERE

I dette kapittelet diskuterer arkitekt Claus Bech-Danielsen hvordan man kan samle forstedene som en helhet. Han peker på forstedene som fragmenterte enheter, og diskuterer hvordan denne oppsplittelsen kan løses både i sosial, fysisk og visuell forstand.

Det er flere barrierer som gjør sammenhengen i forstaden problematisk, både fysiske og mentale. De ulike boligtypologiene, som enebolig og blokkbebyggelse sies å skape sosiale forskjeller, som kan by på problemer for områdets samhold. Mens de fysiske barrierer hindrer en sammenheng mellom ulike funksjoner. Bech-Danielsen diskuterer hvordan disse barrierene kan brytes ned ved hjelp av strukturelle endringer og ved å tilby flere sosiale og kulturelle tilbud. Han peker på blandede funksjoner og felles sosiale uterom som positivt for forstadens samhold.

FORSTADENS IDENTITET OG KULTURARV

Forstedene er et resultat av etterkrigstidens tanker og idealer. Men, de har gjennom tiden utviklet seg og fått sine egne individuelle særpreg. Hvordan kan vi ta vare på og fremheve disse enkelte identiteter? Arkitekt Claus Bech-Danielsen diskuterer hva en forstad er og hvorfor de gjennom tiden har fått kritikk og hatt et dårlig rykte. Han diskuterer hvorvidt forstedene inneholder kvaliteter, og om man kan bygge videre på disse i videre utvikling. Var det noe galt med de grunnleggende idealene bak forstadsutbyggingen, eller har tiden bare løpt ifra dem?

FREMTIDENS VIRKSOMHETER - OG NY ANVENDELSE AV FORSTADENS INDUSTRIAREALER

Virksomheter og industribedrifter i byer i dag gjennomgår et skifte som fører til at store arealer blir tilgjengelig for ny bruk. Professor, dr.merch, ph.d Peter Maskell diskuterer de potensialene som viser seg ved frigjøringen av disse arealene i forstedene. Han peker på det å samlokalisere forretninger og boliger som noe positivt, som kan øke kvaliteten på omgivelsene for både forretninger og boliger. Dette er ingen rask prosess, og virksomhetenes behov og krav må sees i sammenheng med sted og tid og områdene må utvikles deretter. Men, det er et steg i riktig retning med tanke på den fortetting og endring av virksomheter som nå er i bevegelse.

DEN ENERGIMESSIG BÆREKRAFTIGE FORSTAD

Forstedene forbruker mye energi på grunn av dens lave bygningstetthet, blandede boligtypologi med eneboliger og høyt forbruk av privatbil. Arkitekt Signe Kongebro diskuterer i dette kapittelet hvordan forstedene kan omdannes slik at de blir mer energimessig bærekraftige.

“Når forstaden skal energioptimeres, skal der samtidig skapes bedre livskvalitet: de gode tiltag reduserer energibehovet og skaber en mere attraktiv forstad. Pladser med sol, cykelstier med læ, huse med mere og bedre lys kan alt sammen medvirke til en attraktiv forstad, som bruker mindre energi. Vi må forstå sol- og vindforhold, sted og natur for at skabe bæredyktige forstæder, der bruger de ressourcer, som er til rådighed.” (Albrechtsen mfl., 2013, s.153)

BÆREKRAFTIG FORSTADSTRANSPORT

Et høyt forbruk av privatbil er et av forstedenes utfordringer. Mange av husstandene har en eller flere biler. Mag. scient. soc. Niels Helberg diskuterer i dette kapittelet hvordan forstedene kan få en mer bærekraftig transportstruktur, med hovedvekt på sykkel og kollektivtransport. Han skriver at om en stasjonsnærhet på maks 600m ikke kan oppnås, kan en rekke andre tiltak gjøre det attraktivt å ikke bruke bilen i det daglige. Med dette legger han frem en syv trinns strategi for en potensiell bærekraftig forstadstrafikk:

1.Fra motorvei til bygate

Prioriter de myke trafikanters mulighet for å krysse vegen, foran høy hastighet.

2.Kreative parkeringsløsninger

Fortettingens parkeringsbehov kan løses ved å samle parkeringen.

3.Mer og raskere kollektivtransport

Lettbaner og hurtigbusser kan være løsningen. Om det er fysisk mulig, gjerne i egne traseer.

4.Mer sykkeltrafikk

Det må sikres sykkelstier med god fremkommelighet, sykkelparkering, og en god overgang til andre transportmidler. Sikkerhet og trygghet skal prioriteres.

5.Fleksible transportløsninger

Det burde være lett å veksle mellom ulike transportmidler. Sykler må kunne medbringes i kollektivtrafikken.

6.Nye muligheter for bærekraftig biltrafikk

Man må redusere bruk av privatbil. Samkjøring og delebilordninger er bra.

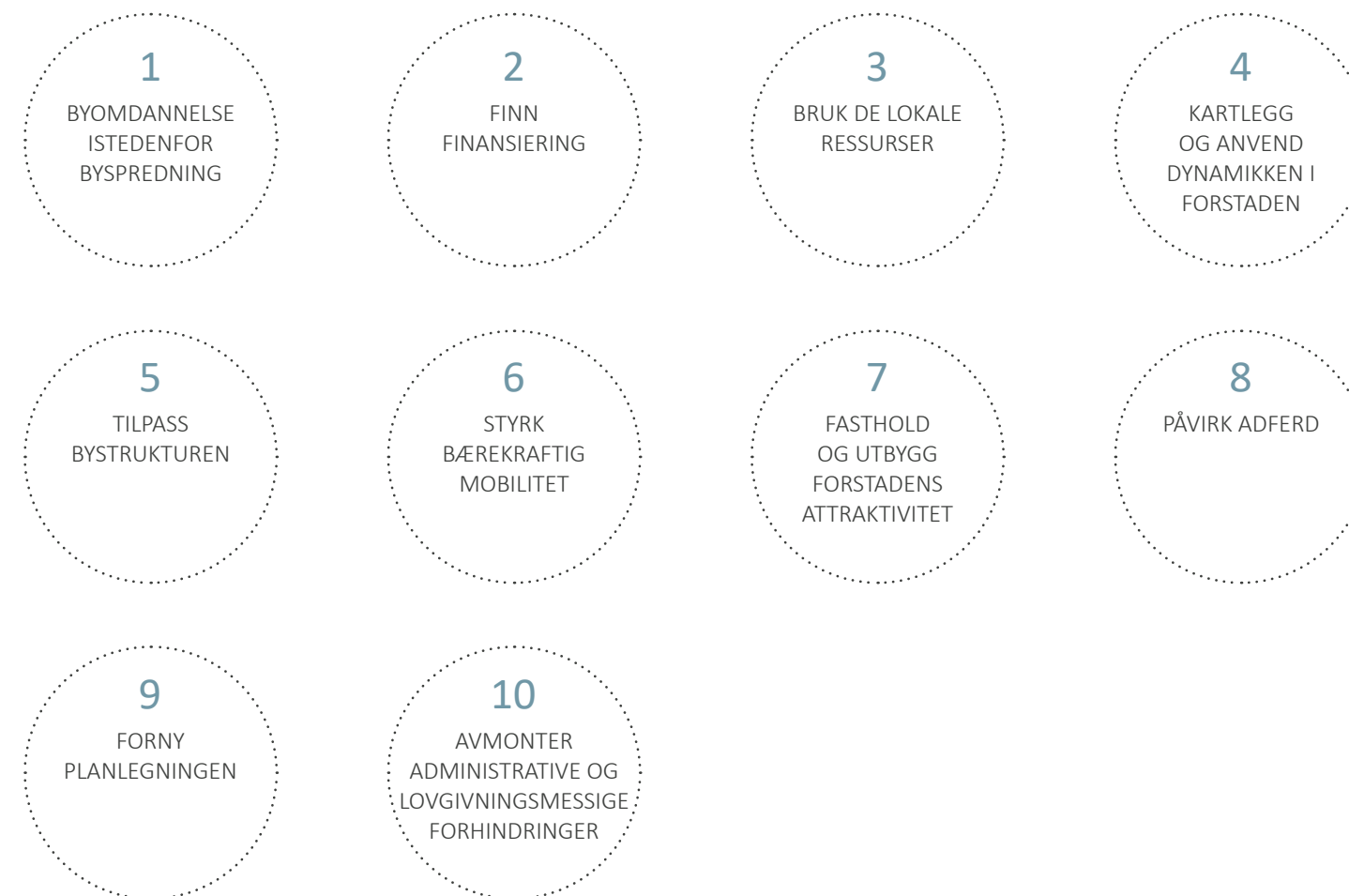
7.Bærekraftig lokalisering av boliger og arbeidsplasser

Erfaring viser at bilpendling minsker hvis bolig/arbeidsplass ligger i gangavstand mindre enn 600m fra en stasjon.

(Albrechtsen mfl., 2013, s.186)

FORSTEDENES TENKETANK

Realdania har sammen med Naturstyrelsen, miljø- og matdepartementet i Danmark, kommet frem til 10 anbefalinger for hvordan forsteder kan utvikles, slik at de i fremtiden kan fungere mer bærekraftig i både miljømessig, sosial og økonomisk forstand (Albrechtsen mfl., 2013, s.12):

OMRÅDELØFT I OSLO

Oslo kommune jobber kontinuerlig med å utvikle Oslo by til å bli et bedre sted å bo for alle, og det er per nå 160 pågående prosjekter i Oslo. Prosjektene omhandler alt fra barnehager, byutvikling, gater og torg og mye mer. Innenfor disse prosjektene er det også prosjekter omhandlende områdeløft for ulike steder i Oslo. Groruddalssatsingen og Oslo sør-satsingen er innlemmet her.

Groruddalssatsingen 2007–2016 er Oslo kommunes og statens innsats for å bedre miljø- og levestandard i Groruddalen. Satsingsområdene er bydelene Alna, Bjerke, Grorud og Stovner. Hovedmålet for satsingen er en bærekraftig byutvikling, synlig miljøoppusting, bedre livskvalitet og samlet sett bedre levekår i Groruddalen. Groruddalssatsingen 2007–2016 er delt i fire programområder som nå er gjennomført:

- Miljøvennlig transport i Groruddalen
- Alna, grønnstruktur, idrett og kulturmiljø
- Bolig-, by- og stedsutvikling (områdeløft)
- Oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering

I januar 2017 startet den neste fasen av av satsingen som har et tidsaspekt på ti år (Oslo kommune, u.å.). I denne fasen er det flere pågående områdeløft-prosjekter:

Haugerud-Trosterud områdeløft

Oslo kommune er i gang med planprogram og områdeløft på Haugerud og Trosterud. Planprogrammet skal avklare hva som er nødvendig for å sikre en helhetlig og god utvikling på Haugerud og Trosterud. Planprogrammet vil legge de overordnede rammene for nye byrom og forbindelser (vei, gang-/sykkelvei), samt utvikling av boliger, skole- og idrettsanlegg. Planprogrammet skal i tillegg legge rammer for hvilke utredninger som må gjøres i etterfølgende planarbeid. I planprogrammet er det synliggjort et vesentlig boligpotensial, noe som kan bidra til å sikre finansiering av utviklingen i området (Oslo kommune, u.å.).

Ammerud områdeløft

Områdeløft Ammerud er en del av bydel Grorud. Områdeløftet er organisert som et program med flere prosjekter som til sammen skal løfte fram Ammeruds kvaliteter og bidra til en bedre utvikling innenfor områdene medvirkning, levekår og trygge fysiske omgivelser (Oslo kommune, u.å.).

Stovner områdeløft

Områdeløft Stovner sentrum er et geografisk avgrenset utviklingsprosjekt som har til hensikt å bidra til et helhetlig, varig og lokalt forankret utviklingsarbeid. Det gjennomføres både fysiske og sosiale prosjekter som en del av satsingen (Oslo kommune, u.å.).

Lindeberg områdeløft

I områdeløftet jobbes det for å gjøre Lindeberg til et enda bedre sted å bo. Det gjøres ved å samarbeide med lokal frivillighet, kommunale etater og lokalt næringsliv. Det skapes gode møteplasser for lek, opplevelser og samvær og bidrar i utvikling av bydelstjenestene til beste for befolkningen. Det bor ca. 8000 beboere på Lindeberg. Området består av borettslag med lavblokker, rekkehus og terrasseleiligheter, noe villabebyggelse og sameier (Oslo kommune, u.å.).

Oslo Sør-satsingen

Oslo Sør-satsingen er et samarbeid mellom stat og kommune for å styrke levekårene i Bydel Søndre Nordstrand. Bakgrunnen er et notat fra 2006 som viser til flere områder hvor det er behov for en ekstra innsats. Gjennom satsingen igangsettes tiltak og prosjekter opp mot elleve delmål og fire utvalgte innsatsområder. Innsatsområdene er (Oslo kommune, u.å.):

- Oppvekst
- Nærmiljø og kultur
- Kvalifisering til utdanning og arbeid
- Folkehelse

HVA SÅ MED ØSTENSJØ?

Bydelssatsing er både fornuftig og lurt med tanke på at Oslo vokser og vi blir flere som bor her. Det er i Oslo utformet en indeks for alle bydelene og delbydelene som viser demografi, levekår og bomiljø. Levekårsindeksen inneholder åtte punkter som danner et bilde av hvordan levekårene er i de forskjellige områdene: Lav utdanning, redusert funksjonsevne, ikke sysselsatte, dødsrater, fattige, trangbodde, ikke fullført vgs og ikke-vestlige med kort botid. Ser man på de sosiokulturelle utfordringene enkelte av bydelene i Oslo har, kan man forstå at det er iverksatt prosjekter for å løfte bo- og livskvaliteten.

Når vi ser på levekårsindeksen for bydel Østensjø, ser vi at tallene for delbydel Skullerud er dårligere enn i resten av bydelen. Tallene er langt nærmere levekårsindeksen for bydelene i Groruddalen og Søndre Nordstrand enn de samlede tallene for bydel Østensjø.

- Andelen fattige husholdninger med barn er på Skullerud dobbelt så høy som for bydelen samlet, og tallene ligner mer andelen man ser i bydel Grorud og Alna.
- Personer som ikke er sysselsatte er også langt flere på Skullerud enn i resten av bydelen samlet. Tallene er nærmere de man finner i bydel Bjerke og Grorud.

- Andel personer med lav utdanning minner mer om tallene man ser på Bjerke, Alna og Søndre Nordstrand, og ligger langt over bydel Østensjø samlet.

- Andel kommunale boliger er også høyere på Skullerud enn noen annen delbydel i bydel Østensjø, og sammenlignet med de andre drabantbyområdene på Oslo øst er det kun Romsås, Vestli og Fossum som har en høyere andel (Byrådsavdeling for finans, 2017).

Det er viktig å understreke at tallene i levekårsindeksen for bydelene i Oslo varierer mye innad i de forskjellige delbydelene, og det er ikke entydig bra et sted og dårlig et annet sted.

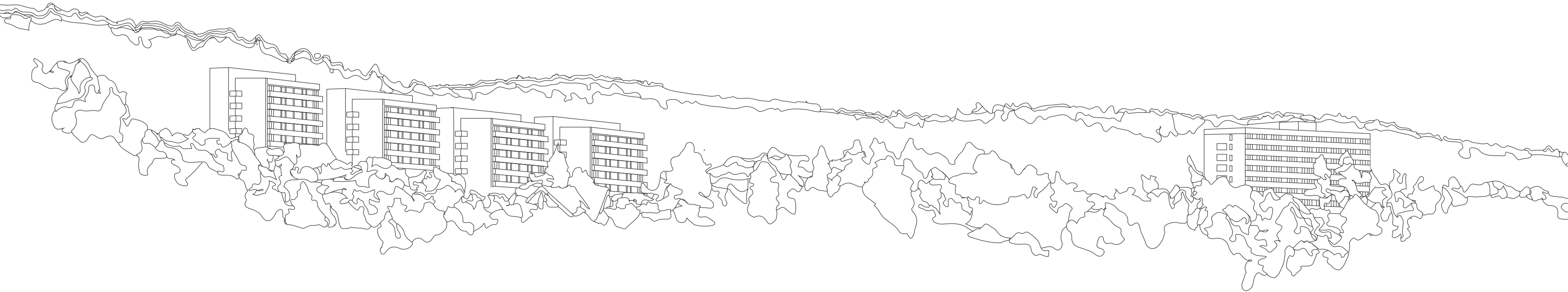
Østensjøsatsing?

Områder innenfor delbydel Skullerud minner mye om områder i Groruddalen både arkitektonisk og sosialt, men allikevel er områder som Bogerud i følge den kommende kommuneplanen et stasjonsnært men ikke prioritert område (Oslo kommune, 2017).

Områdeløftene omtalt på forrige side tar tak i viktige utfordringer og har innsatsområder som er viktige å jobbe med. Dette er innsatsområder vi spekulerer i om kunne vært anvendt i delbydel Skullerud. Østensjø er ikke så dårlig stilt, men enkelte områder har lignende utfordringer som groruddalen. Burde ikke de også da være prioritert?

2

ANALYSER OG REGISTRERINGER

2.1 MENNESKENE PÅ BOGERUD

Sosial sammensetning
Husholdning
Levekår
Hva gjør bydelen
Frivillighet

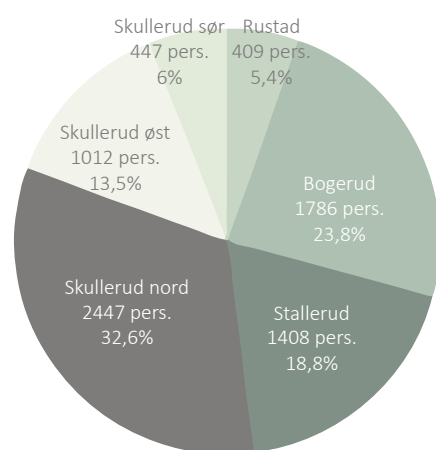
For å kartlegge hva behovet er på Bogerud er det viktig å se på hvem som bor der, hvordan de bor og hvordan de har det. Hvordan er sammensetningen av ulike menneskegrupper og hvordan er livskvaliteten? Hvor er drivkraften hos lokalmiljøet og hvem er ildsjelene som ønsker å skape noe bra for flere?

SOSIAL SAMMENSETNING

Folketall

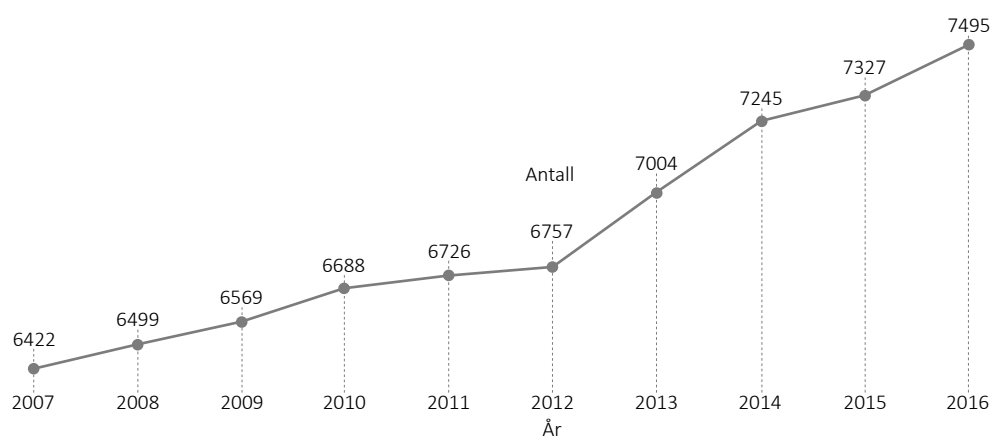
I år 2017 er det i følge statistikkbanken til Oslo kommune 7509 personer bosatt i delbydel Skullerud. Befolkningstallet har mellom år 2001-2016 økt med 25,7%. I 2001 lå folketallet på 5964 personer. Dette er den største økningen i hele bydelen. Til sammenligning økte bydel Østensjø samlet 19,1% innenfor det samme tidsrommet. Oslo i sin helhet økte med 29,4%, men dette må ses i sammenheng med at de sentrumsnære bydelene som eksempelvis Grünerløkka og Sagene økte med over 50%.

Folketall fordelt på grunnkretser

Figur 7, Folketall fordelt på grunnkretser

Sammenlignet med andre bydeler på Oslo øst scorer Skullerud høyere enn gjennomsnittet, men her er prosenten veldig varierende innenfor hver bydel. Eksempelvis ligger delbydelene Grorud og Romsås på hver sin side av skalaen med henholdsvis 32,9% og 2,8% økning. Bydel Søndre Nordstrand har den høyeste økningen med delbydelene Mortensrud og Bjørndal med 51,9% og 47,4% befolkningsøkning. Jevnt over har de fleste delbydelene hatt en befolkningsvekst på mellom 10%-20%, med enkelte unntak.

Figur 8, Befolkningsvekst i delbydel Skullerud mellom år 2007 og 2016

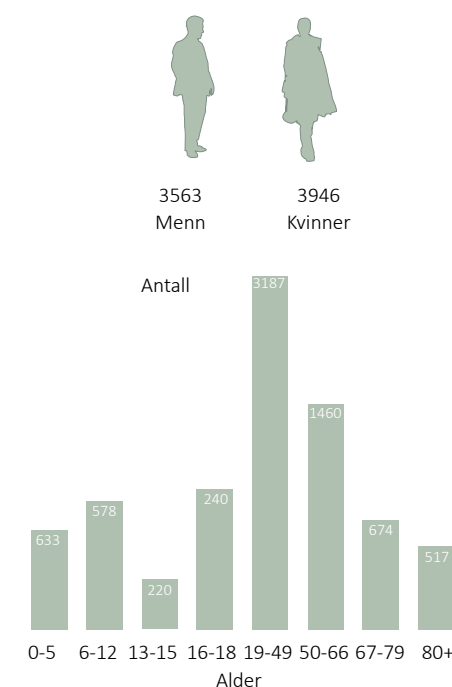
Innad på Skullerud er befolkningsantallet relativt jevnt fordelt på grunnkretsene, utenom Skullerud sør og Rustad hvor folketallet er lavest. Høyest er tallene på Skullerud nord. Dette kan henge sammen med at dette er en geografisk sett stor grunnkrets, og at boligtypen på Skullerud nord hovedsakelig består av blokkbebyggelse (Statistikkbanken, 2017a), (Byrådsavdeling for finans, 2017a).

SOSIAL SAMMENSETNING

Kjønnsfordeling etter alder

Kjønnsfordelingen er relativt lik. Det er litt flere kvinner enn menn på Skullerud. Dette er i tråd med kjønnsfordelingen både i bydelen og kommunen, hvor antallet kvinner er litt høyere enn menn.

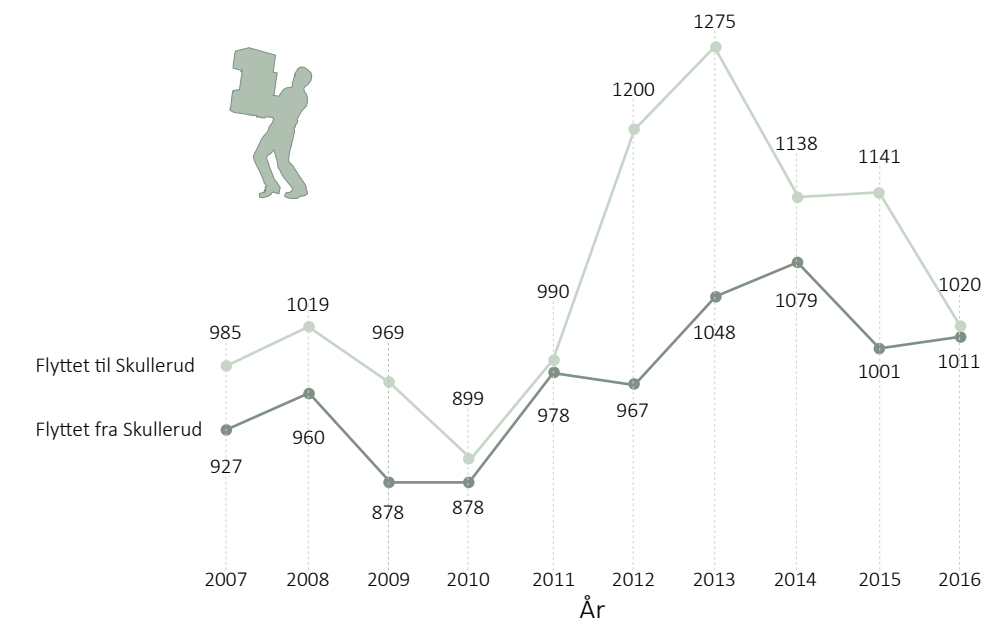
Den største aldersgruppen i delbydel Skullerud er personer mellom 19-49 år. Dette kan skyldes at aldersspennet her er stort. Aldersgruppen med færrest personer er barn mellom 13-15 år (Statistikkbanken, 2017a), (Byrådsavdeling for finans, 2017a).

Figur 9

Folk på Flyttefot

Mellom år 2010 og 2013 hadde delbydelen sin største økning i antall tilflyttede. Antall fraflyttede har stort sett gått i samme kurve som tilflyttede, men det er jevnt over færre som flytter ut. Andelen personer som flytter innad i samme bydel og samme delbydel er høy. I 2016 viser Oslo kommunes statistikkbank at ut av de 1020 som flyttet til Skullerud, var 627 personer tilflyttere fra en annen delbydel i bydel Østensjø. Dette indikerer at mange av de som flytter, ikke flytter så langt (Statistikkbanken, 2016a+b).

Figur 10

Befolkning etter landbakgrunn

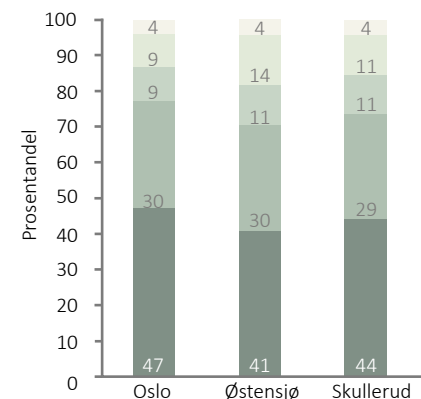
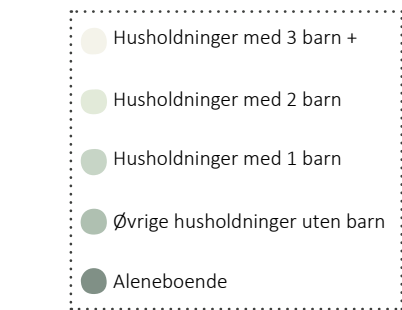
Skullerud representerer mennesker fra mange forskjellige land. Den største gruppen etter Norge er Pakistan, grunnet arbeidsinnvandringen på slutten av 60-tallet. Etter Pakistan følger Polen, Somalia og Irak. Dette gjelder også for Østensjø bydel samlet (Statistikkbanken, 2017b).

18 prosent i bydelen er innvandrere, mens 7 prosent er norskfødte av to innvandrerforeldre. Delbydelen Skullerud skiller seg ut med en noe høyere andel med innvandrere (25%) og norskfødte med to innvandrerforeldre (11%) (Byrådsavdeling for finans, 2017a).

HVORDAN BOR MAN PÅ BOGERUD

Husholdningstype

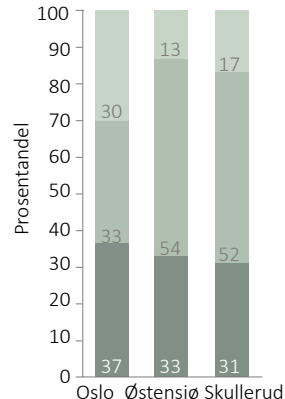
Figur 9 under viser tall hentet fra Oslo kommunes faktaark om Østensjø. Tallene viser at prosentandelen aleneboende i delbydel Skullerud er høyere enn for resten av bydelen, men havner under prosentandelen for Oslo samlet. Det viser allikevel at nesten 50% av alle beboere på Skullerud bor alene. Den nest største gruppen er husholdninger uten barn, 29%. Tallet er lavere enn for resten av bydelen, og for Oslo samlet (Byrådsavdeling for finans, 2017a).

Figur 11, Husholdningstype

Eieform

Den vanligste eieformen i bydelen og delbydelen er at man er andelseier, over 50% er innenfor denne eieformen (Byrådsavdeling for finans, 2017a). Dette har trolig med å gjøre at andelseie går ut på at beboere som eier en leilighet i et borettslag er med på å eie en liten del av selve borettslaget. Delbydelen består hovedsakelig av borettslag. Tallet viker fra Oslo-prosenten, hvor det vanligste er at man er selveier.

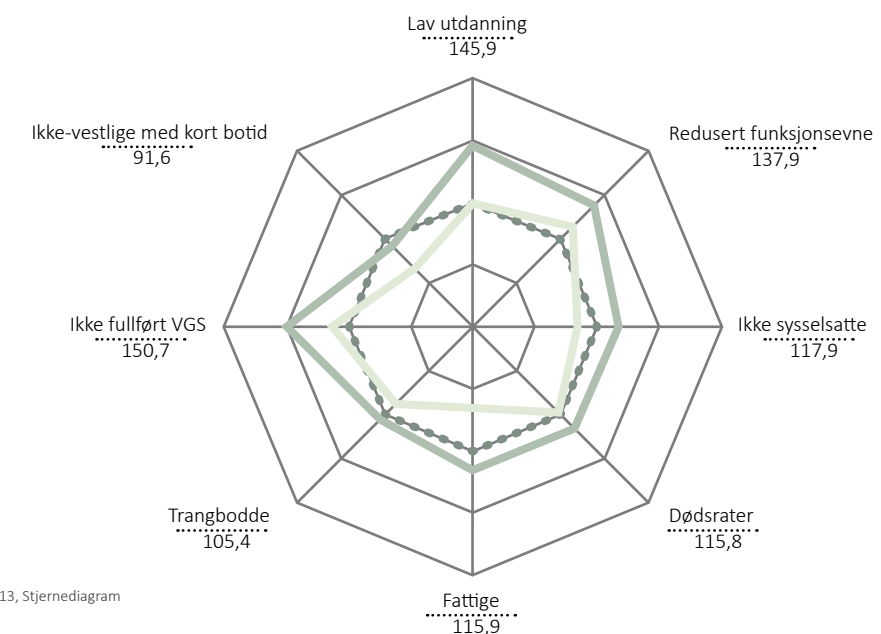
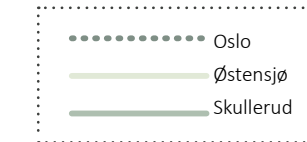
Figur 12, Eieform

LEVEKÅR

Levekår som stjernerdiagram

I Oslo kommunes faktaark om bydel Østensjø er levekårsindikatorene fremstilt på et stjernerdiagram. På diagrammet representerer den stiplede linjen bygjennomsnittet for Oslo, som er satt til 100. Den lysegrønne linjen representerer bydel Østensjø og den mørkere grønne representerer delbydel Skullerud. Dersom linjene går utenfor den stiplede linjen er scoren dårligere enn bygjennomsnittet for den aktuelle levekårsindikatoren. Er linjen innenfor den stiplede linjen er scoren bedre enn bygjennomsnittet. Delbydel Skulleruds score på de ulike levekårsindikatorene står under de ulike indikatorene. Eksempelvis så er Skulleruds score for lav utdanning 145,9.

Skullerud har betydelig dårligere score enn bygjennomsnittet på indikatorene ikke fullført videregående skole og lav utdanning; 45- 50 prosent høyere. Delbydelen ligger også høyere enn bygjennomsnittet på indikatorene redusert funksjonsevne, ikke sysselsatte, fattige barnehusholdninger, dødsrater og trangbodde; tilnærmet 40 prosent høyere. På indikatoren ikke-vestlige med kort botid scorer Skullerud litt under bygjennomsnittet.

Figur 13, Stjernerdiagram

Beskrivelse av levekårsindikatorene

- Lav utdanning: Andel personer i alder 25-59 år med kun grunnskole, uoppgitt eller ingen fullført utdanning per 1.oktober 2015.
- Redusert funksjonsevne: Andel personer i alderen 16-66 år med nedsatt arbeidsevne eller som mottar sykepenger eller uførepensjon per 30.november 2013.
- Ikke sysselsatte: Andel personer som ikke er sysselsatt 25-59 år per 2015.
- Dødsrater: Årlig gjennomsnittlig antall døde i alderen 55-79 år pr 1000 i perioden 2009-2015.
- Fattige barnehusholdninger: Andel husholdninger med barn < 18 år som er fattige etter OECD-skala per 2014.
- Trangbodde: Andel personer som bor trangt etter SSBs definisjon per 1.1.2015.
- Ikke fullført videregående opplæring: Andel personer 21-29 år som har påbegynt videregående skole, men ikke fullført etter fem år, per 1.oktober 2014.
- Ikke-vestlige innvandrere med kort botid: Andel personer innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa etter 2010 per 1.1.2016 (Byrådsavdeling for finans, 2017a).

LEVEKÅR

Ikke sysselsatte

I 2014 var det 243 personer i delbydel Skullerud som var helt arbeidsledige. I hele bydel Østensjø var det 1265 helt arbeidsledige personer samme året. Skullerud scorer dårlig innenfor denne kategorien i forhold til de andre delbydelene, men ikke veldig mye. Delbydel Manglerud hadde 270 helt arbeidsledige, de andre hadde mellom 78-236 helt arbeidsledige personer. Bydelens gjennomsnitt for de ulike delbydelene lå på 211 personer dette året (Statistikkbanken, 2014a). Andel sysselsatte i delbydelen var i 2015 73,6%. Andelen for bydelen samlet var 80,8%.

Med helt arbeidsledige menes

- Arbeidsføre personer som søker inntektsnivå arbeid ved NAV og ellers er disponible for det arbeidet som søkes. I tillegg må vedkommende ha vært uten inntektsnivå arbeid de siste to ukene.
- Ordinære tiltaksdeltakere er arbeidssøkere som på referansetidspunktet deltar i et tiltak rettet mot ordinære arbeidssøkere.
- Personer med nedsatt arbeidsevne på tiltak er yrkeshemmede som deltar i tiltak utenom det som kalles "yrkesrettet attføring". Dette omfatter en rekke typer tiltak, eksempelvis nedsatt arbeidsevne som søker attføring, lønnstilskudd, arbeidspraksis med flere (Statistikkbanken, 2014a).

Utdannelse og VGS

I delbydel Skullerud er andelen personer som kategoriseres som lavt utdannede relativt høy sett i forhold til andelen i Østensjø bydel samlet og Oslo i sin helhet. Østensjø ligger på nøyaktig samme prosentandel som Oslo, 18,2%. Skullerud har en prosentandel på 26,6%, dette er høyest i hele bydelen, og 8,8% over nest høyeste, som er Manglerud med 17,8%. Det bør nevnes at andelen lavt utdannede er svært varierende i Oslo, og strekker seg fra 7% til over 40% andre steder i byen (Byrådsavdeling for finans, 2017b).

Det er også gjort en undersøkelse på andel personer mellom 21-29 år som har påbegynt videregående skole, men ikke fullført etter 5 år. I delbydel Skullerud var andelen 33,6% i 2014. Andelen for Østensjø var 25,2%. Mellom år 2012 og 2014 sank andelen i Oslo samlet og Østensjø. På Skullerud økte andelen med 2,1% (Statistikkbanken, 2014b).

Inntekt

Gjennomsnittlig inntektsnivå på Skullerud var i år 2015 372 000kr/pr person over 17 år. Det er 54 000kr lavere enn bydelens gjennomsnitt på 426 000kr. Dette indikerer at folk bosatt i delbydel Skullerud i gjennomsnitt har en lavere inntekt enn i resten av bydelen. Inntektsnivået for Oslo samlet er gjennomsnittlig 450 000kr.

Ut ifra OECD-skalaen har 14,7% av husholdningene med personer <18 år på Skullerud lav inntekt. Denne prosenten er høyere enn for resten av bydelen, hvor tallet ligger på 7,5%. Dette indikerer at det er flere fattige barnefamilier i delbydel Skullerud enn i resten av bydel Østensjø (Statistikkbanken, 2015a).

LEVEKÅR

Trangboddhet

Trangboddhet sier noe om hvor trangt folk bor. Oslo kommunes definisjon av trangboddhet lyder slik: Husholdninger regnes som trangbodd dersom: 1. Antall rom i boligen er mindre enn antall personer eller én person bor på ett rom, og 2. Antall kvadratmeter (p-areal) er under 25 kvm per person. I tilfeller hvor det mangler opplysninger om antall rom eller p-areal, vil husholdninger regnes som trangbodd dersom en av de to betingelsene er oppfylt.

Tall hentet fra Oslo kommunes statistikkbank viser at andelen trangbodd husholdninger i bydel Østensjø er 10,7%. Andelen i delbydel Skullerud er litt høyere, 11,7%. Til sammenligning er prosentandelen for Oslo samlet 14%. For Oslo må det dog medregnes studenthybler og lignende, som generelt er mindre enn vanlige husholdninger. Andelen trangbodd personer for Østensjø er 19%. Her er også andelen for Skullerud høyere, 22,7%. Dette er høyere enn Oslo-prosenten som ligger på 21,7%. Dette indikerer at antall trangbodd personer vil være en del høyere på Skullerud enn både på Østensjø og i Oslo generelt, da det på skullerud er færre trange boenheter, men flere trangbodd personer. (Statistikkbanken, 2015b)

Redusert funksjonsevne

Personer med redusert funksjonsevne regnes som mennesker med nedsatt arbeidsevne, i tillegg til de som mottar sykepenger eller uførepensjon. (Statistikkbanken, 2014).

Skullerud ligger godt over andelen for Oslo, som er relativt lav med 13,6%. Østensjø ligger på 15,7% i 2014, dette snittet trekkes noe opp av hovedsakelig Skullerud og Bøler. Resten av delbydelene ligger under bydelsgjennomsnittet. Det bør nevnes at Skullerud kun ligger rett over landsgjennomsnittet for personer med redusert funksjonsevne, som i 2014 lå på 17,9%. (Byrådsavdeling for finans, 2017b)

Dødsrater

Dødsrater i levekårsammenheng benyttes her, som i bydelenes fordelingssystem som indikator på helseforskjeller.

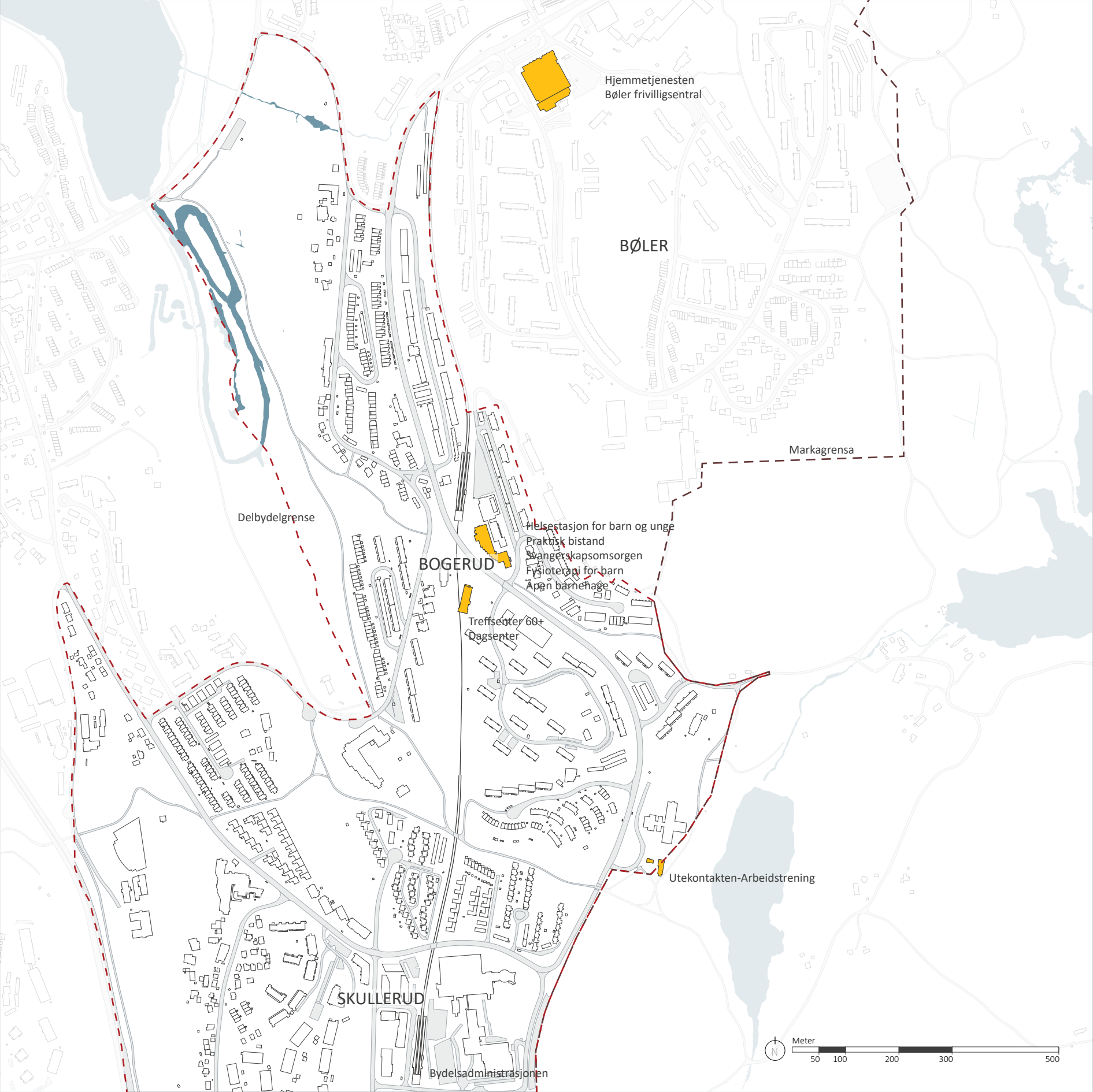
Andelen er svært varierende mellom de ulike bydelene. Østensjø bydel ligger omtrent på landsgjennomsnittet med 15,7%. De fleste delbysdelene ligger under dette, kun Godlia og Skullerud ligger over. Skullerud har den høyeste andelen, med 18,7%. Dette er ganske jevnt sammenligner man med andre bydeler sør-øst i kommunen. (Byrådsavdelingen for finans, 2017b).

Hva sier dette oss?

Grunnen til at levekårsindikatorne for Skullerud er med er fordi dette bidrar til å danne et helhetlig bilde av beboerne basert på et miljø- og helseståsted.

Det skal sies at tallene på ingen måte er urovekksende høye, men de må ses i sammenheng med byen og bydelen for øvrig.

Det vi ser er at de negative tallene er høyere i delbydel Skullerud enn for bydel Østensjø. Vi konkluderer derfor med at viktigheten er høy for god tilrettelegging av møteplasser, lokaler for frivillighetsarbeid og sosiale evenementer. Vi mener også at fokuset burde rettes mer mot delbydelen, og at aktivitetstilbud til beboere bør prioriteres.

HVA GJØR BYDELEN FOR BOGERUD?

Organisasjonskartet til høyre viser hvordan bydel Østensjø er bygget opp hierarkisk. Figuren viser fra hvilke avdelinger det blir bevilget penger til i bydelen, og hva avdelingene igjen fordeler pengene på. Dette er kontorer og tiltak som gjør en viktig jobb for bydelens beboere med tanke på både helse, omsorg, sosiale tilbud og økonomisk hjelp. Bydelens tjenester og tilbud er for alle i bydelen, hvor de ulike tiltakene retter seg inn og spesialisere seg på ulike fokusgrupper. Dette er med på å skape gratis møteplasser og sosiale tilbud for bydelens beboere, på tvers av sosial bakgrunn.

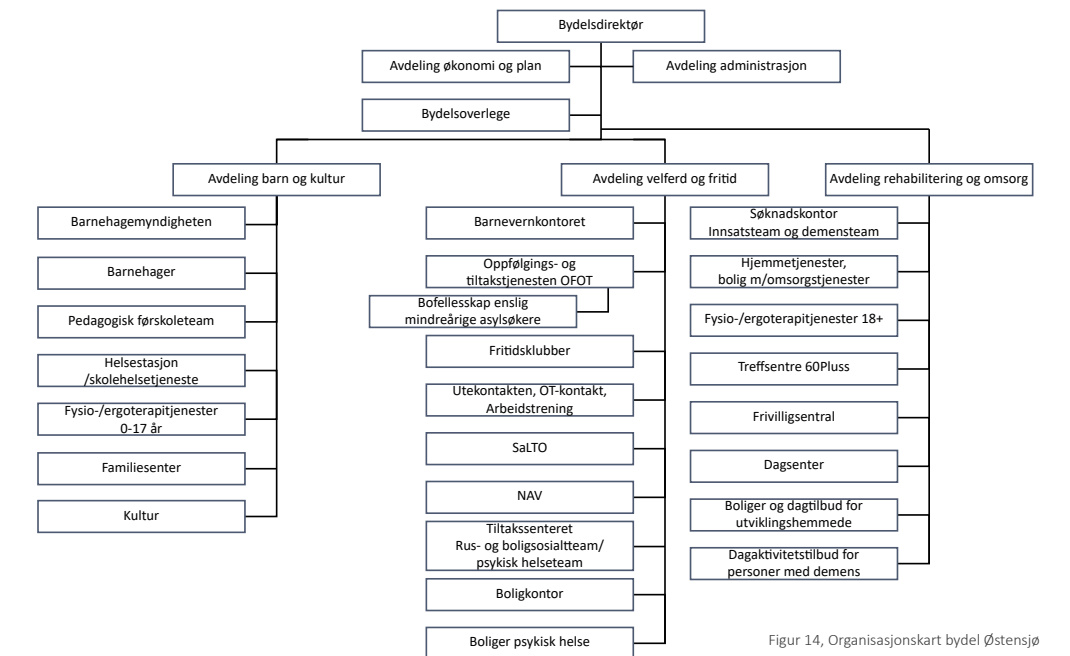
Til venstre ser vi et kart hvor det er markert de tiltakene som har en geografisk nær tilknytning til Bogerud, og som vi tolker at er spesielt med på å bidra til det sosiale tilbudet og miljøet på Bogerud. Her ønsker vi å trekke frem noen av disse tiltakene:

Helsestasjonen på Bogerud

Helsestasjonen befinner seg sentralt i senterbygget på Bogerud, og tilbyr gratis helsetjenester for barn og ungdom i bydelen.

Treffsenteret 60+

Treffsenteret tilbyr en sosial møteplass hvor de eldre kan komme og være sammen, spise og gjøre aktiviteter sammen. Senteret har flere arrangementer gjennom året, som foredrag, konserter, turer, utstillinger og messer.

Figur 14, Organisasjonskart bydel Østensjø

Utekontakten Østensjø, Arbeidstrening

Utekontakten jobber for å knytte kontakter og bygge nettverk med barn og ungdom i nærmiljøet. De går rundt ute og presenterer seg selv, og er i direkte kontakt med skoler. En av de viktigste tiltakene de har er arbeidstrening for unge. Her fanger de opp ungdommer som faller fra i skolen, og forbereder dem på hva som finnes ute i arbeidslivet. Dette fører blant annet til at noen klarer å fullføre, eller at de blir forberedt til arbeidslivet på andre måter. Utekontaktene er også med på en rekke ulike arrangementer, arrangert av dem selv eller andre grupper i bydelen.

Bøler frivillighetsentral

Frivillighetsentralen er en kommunal gruppe som tilbyr et gratis sosialt tilbud og møtested for mange i bydelen. De arrangerer arrangementer av ulike karakterer, eksempelvis matlaging, trening, strikking, språkkurs og annet. Flere av disse arrangementene arrangeres på Bogerud. De har en egen utstyrsbod hvor folk kan komme og låne diverse utstyr de ikke selv har tilgang på. Frivillighetsentralen baserer seg på frivillig arbeid, og gir muligheten for at de som vil kan komme og bygge nettverk og være en del av et sosialt miljø på tvers av alder, etnisitet og kulturell bakgrunn.

FRIVILLIGHET OG LOKALT ENGASJEMENT

I tillegg til de kommunalt styrte tilbudene i bydelen er det også mange beboere som gjennom frivillig arbeid og lokalt engasjement skaper sosiale møteplasser og tilbud i nærmiljøet sitt. Vi kan grovt dele de inn i to kategorier etter hva de jobber for og hva som er gruppens mål. Det er grupper og foreninger som jobber for opplysning, vern og bevaring av spesifikke områder og lokalmiljøets kvaliteter og ressurser. Dette er grupper som:

- Østensjø historielag
- Østensjøvannets venner
- Østmarkas venner
- Eterfabrikkens venner

Det er også grupper som jobber for sosial samfunnsbygging tilknyttet aktivitetstilbud og møteplasser. Under arbeidet med denne oppgaven har vi gjort oss kjent med de ulike gruppene i nærmiljøet, og vi har her lyst til å trekke frem disse for å fortelle hva de gjør for området.

Rustad skolehages venner

Dette er en gruppe positive og engasjerte mennesker, hovedsakelig bestående av foreldre til barn som går på Rustad barneskole. De startet opp etter eget initiativ høsten 2012, da det ble spurt om noen kunne være med å beskjære epletrær i skolehagen tilhørende skolen. En gruppe av foreldrene så at hagen trengte et lite løft, og så potensiale for å gjøre noe mer organisert og ordentlig ut av det.

Målet til gruppen har hele veien vært at dette skulle være noe gøy. Ikke noe anstrengt og forpliktende, men noe man kunne være med på når man har tid og vil. De har særlig to fokusområder i arbeidet de gjør. På den ene siden gjør de dette for å skape en sosial møteplass mellom foreldre, mellom barn, og mellom alle på tvers av sosial og kulturell bakgrunn. Dette er særlig med tanke på barn tilknyttet skolen. Det andre aspektet ved arbeidet handler om naturen. Gruppen ønsker å ha en økologisk profil, hvor fokuset er på å formidle hva man kan få ut av jorda. Det skal fungere som en plattform der barn kan se hvor maten kommer fra. I sammenheng med skolen har de en ordning

slik at hver klasse har hver sin parsell hvor barna er med på å så frø, og så høste inn utbytte når den tid er inne.

Gruppen arrangerer flere eventer. Blant annet en høstfest, hvor de inviterer folk til å komme til skolehagen. Der selger de hjemmelaget suppe og kaker, og byr på musikk og aktiviteter for barna. De arrangerer også St. Hans-feiring i skolehagen, tenning av julegran i desember og en rekke dugnader gjennom året. Selv om tiltaket hovedsakelig var tenkt til barn tilhørende Rustad skole, er de opptatt av at alle som vil skal få være med å møtes og bidra.

Bare hyggelig

Frivillig forening opprettet og styrt av Hilde Moen Solberg. Moen er bosatt på Bogerud og har et brennende engasjement, og forklarer foreningen slik:

“Bare hyggelig er en samfunnsengasjert, frivillig forening som ønsker å bidra til å skape gode og trygge arenaer for ulike faglige og sosiale aktiviteter i hverdagen, for barn og voksne, unge og eldre, norske og utenlandske, hovedsakelig i området Bogerud/Skullerud i Østensjø bydel.

Vi motiveres av et ønske om å hjelpe andre på ulike måter, på tvers av alle forskjeller, og mener at alle kan- og bør- brukes til noe.”

Moen jobber per dags dato med å anskaffe et lokale hvor organisasjonen kan ha sin daglige drift og hvor det kan arrangeres ulike aktiviteter for beboerne i området.

Figur 15, Logo Bare hyggelig

Et levende Bogerud

Det hele startet som en reaksjon på OBOS boligprosjekt “Bogerud torg”. Gruppen ble startet på facebook i 2014 av beboere som ville informere og skape mer engasjement rundt Bogeruds videre utvikling.

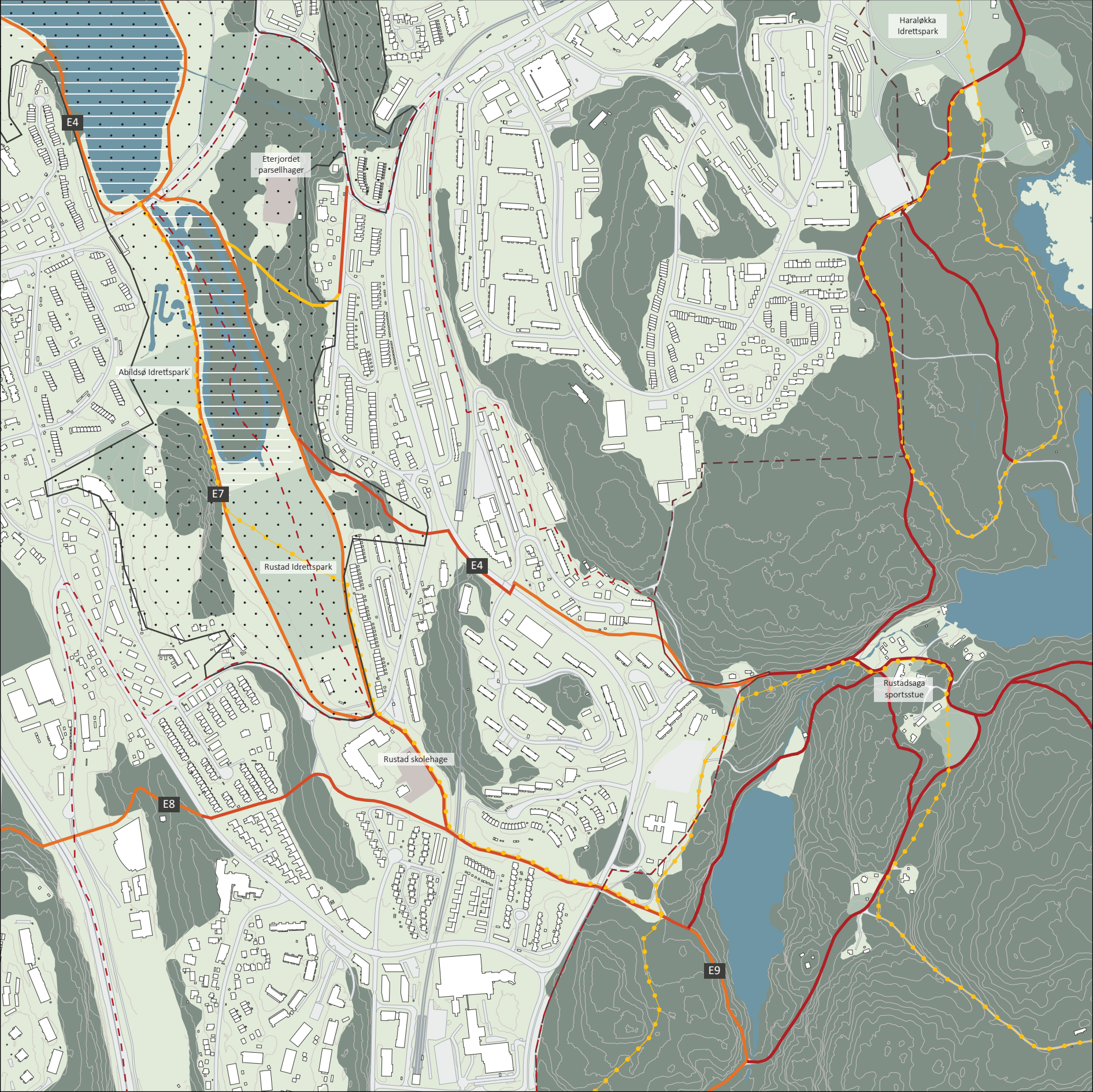
I dag er gruppen en av Bogeruds viktigste kommunikasjonsplattformer på nett, hvor man kan informere om og få informasjon om hva som skjer i nærmiljøet. Mange av de bydelsstyrte sosiale tilbudene benytter seg ofte av denne plattformen. Et levende Bogerud har også siden 2015 vært arrangør av den største sosiale årlige begivenheten på Bogerud, Bogerud

torgfest. Dette er en fest der alle beboere og besøkende møtes i sentrum av Bogerud, hvor det er matboder fra hele verden laget av lokale beboere. Det er underholdning fra lokale artister og grupper, salgsboder og aktiviteter for de minste. Hvert år arrangeres torgfesten som en slags påminnelse til fremtidige utviklere om at Bogerud ønsker seg og trenger et ordentlig torg, med møteplasser og tilbud for alle beboere.

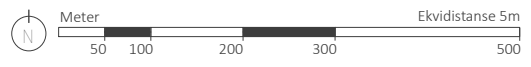
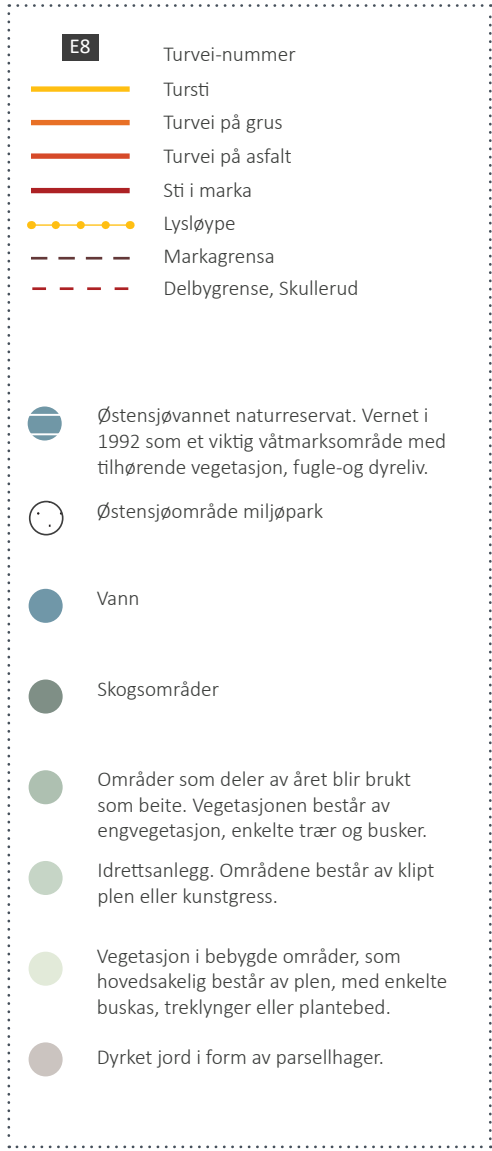

2.2 BOGERUD SOM STED

Landskapet og landskapskvaliteter
Transport og infrastruktur
De store bevegelseslinjene
Private og offentlige tjenester
Boligtypologi
Parkering
Barrierer og tilgjengelighet
Vegetasjonen i sentrum
Nye planer for Bogerud
Tjenester på senteret
Bevegelsesmønster i sentrum

LANDSKAPET

Omrignet av natur ligger Bogerud i helingen mellom to større landskapselementer, Østmarka og Østensjøvannet. To av Oslo øst viktigste rekreasjons- og friluftressurser. På grunn av den fysiske nærheten til disse områdene, kan Bogerud oppleves som et ganske grønt og frodig område.

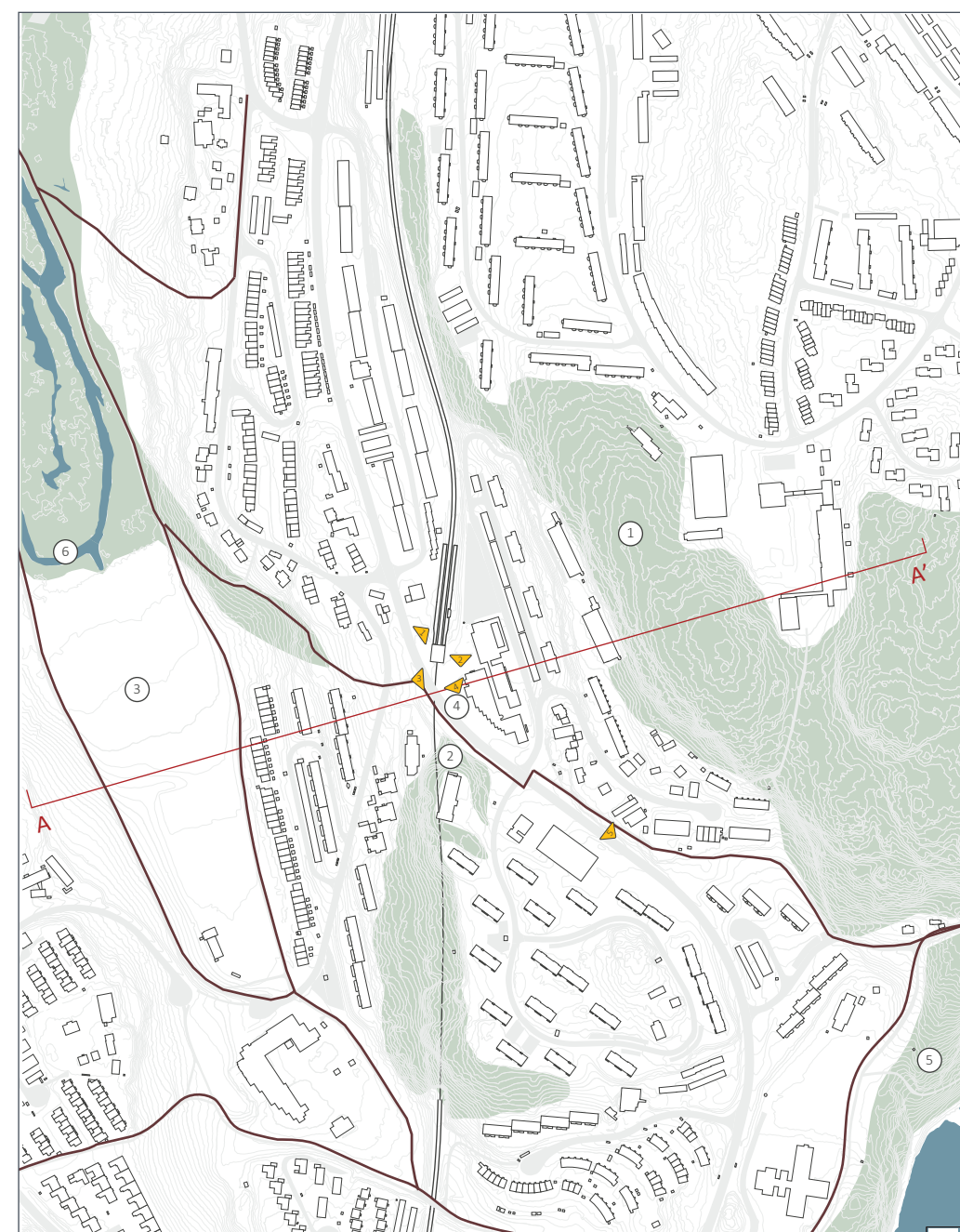
Ned en heling mot vest ligger Østensjøvannet med tilhørende kanal og vegetasjonsområder. Dette er et populært rekreasjons- og friluftssted for beboere i området, både for store og små. Området er kjent for sitt myldrende fugleliv, da det er hekke- og hvileplass for mange ulike fuglearter (Miljødirektoratet, u.å). Vannet med tilhørende våtmarksområder ble fredet som naturreservat i 1992, da det ble ansett som en trussel at bebyggelsen kom tettere og tettere på. Senere har også større tilhørende områder blitt regulert som Østensjøområdet miljøpark. Dette er tiltak for å sikre områdets biologiske mangfold, og for å beholde det som det grøntområdet det er i dag.

Sør og øst for Bogerud finner vi Østmarka, et av de store skogsområdene som omgir Oslo. Dette er et stort friluftss- og rekreasjonsområde som kan benyttes til ulike formål og aktiviteter gjennom alle årstider. Østmarka består hovedsakelig av barskog og kjennetegnes av kupert terreng dannet av grunnfjell og flere store innsjøer (DNT, u.å). Et karakteristisk kjennetegn er også furukledde åser og koller som ruver over dalene.

De store vegetasjonsområdene gjøres tilgjengelig via et nettverk av turstier. Turstiene på kartet til venstre viser de stiene som er markert i Oslo kommunes turkart for Oslo Sør (Oslo kommune, 2015). Langs Bogerud sentrum går turvei E4, som knytter området sammen med Østensjøvannet og Østmarka. Denne veien har en varierende grad av opprustning, og noen steder virker den nærmest glemt. Bildet under viser deler av denne veien, der vegetasjonen holder på å gro over stien, mens asfalten sprekker opp og danner hull flere steder langs veien. Kombinasjonen av at stien er gjengrodd og uten belysning gjør at den kan oppfattes som utrygg å ferdes på om kvelden. Det er heller ikke i stor grad synliggjort at denne turveien faktisk går langs Bogerud sentrum. Dette er synd med tanke på at Bogerud er et av de nærmeste kollektivknutepunktene til makragrensa i området.

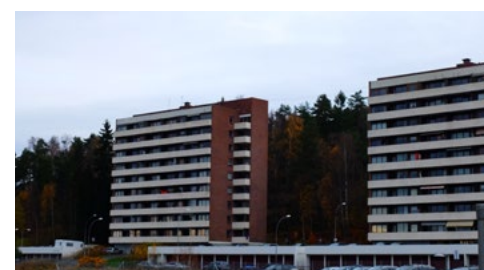
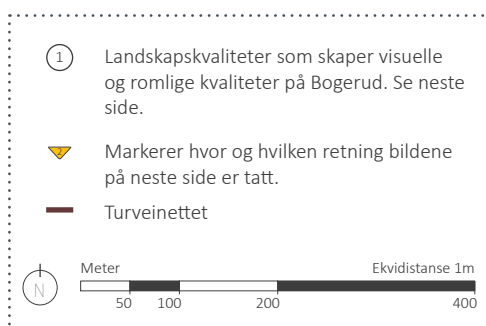

LANDSKAPSKVALITETER

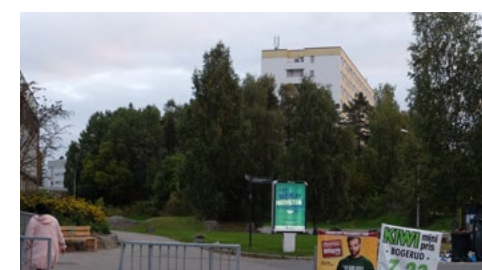
For å kartlegge landskapskvaliteter på Bogerud har vi sett på landskapselementer som danner både visuelle og romlige kvaliteter. Det vil si elementer som har en visuell verdi for området, eller som er med på å danne landskapsrommet Bogerud ligger i. Dette kan være elementer som silhuetter, markante landformer, siktlinjer eller enkeltstående elementer.

Noen landskapselementer har en fysisk nærhet til området og har den verdi at de kan brukes der og da. Andre elementer har en verdi ved at de har en visuell kontakt med området og skaper forutsetninger som bidrar til helhetsinntrykket av området.

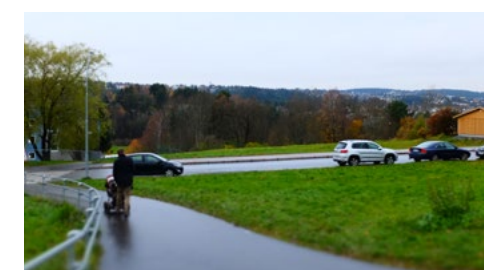
① ÅSEN BAK HØYBLOKKENE

Terrenghøyden er kledd med skog og skaper en grønn vegg/silhuett som gir både romlige og visuelle kvaliteter til Bogerud sentrum.

② ÅSEN VED TREFFSENTERET

Den skogkledd høyden er med på å ramme inn landskapsrommet i sentrum og er en grønn visuell kvalitet.

③ DEN ÅPNE UTSIKTEN

Terrenget heller nedover mot vest og gjør at man kan se langt i denne retningen. Her kan man se solen gå ned over åsryggene.

④ BERG I DAGEN VED SENTERET

Isskurte berg danner spennende landskapsformer og er et fint visuelt element i Bogerud sentrum.

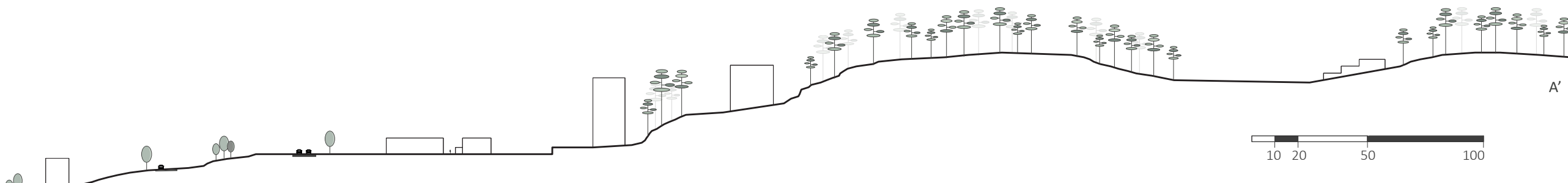
⑤ ØSTMARKA

Silhuetten av Østmarka er en visuell kvalitet. Den fysiske nære kontakten med Østmarka er også en stor kvalitet i seg selv.

⑥ ØSTENSJØVANNET

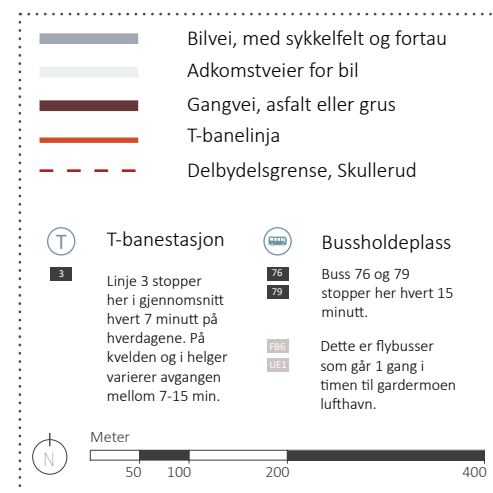
Østensjøvannets fysiske nærhet er en stor kvalitet for området, selv om det ikke kan sees direkte fra Bogerud sentrum.

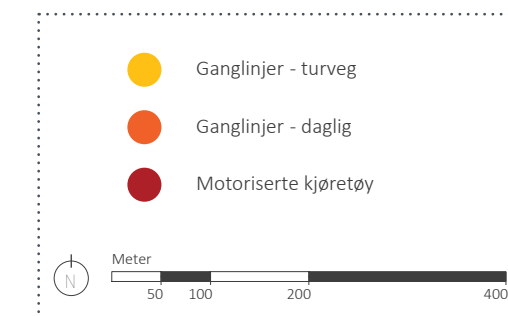
Bogerud er et T-banestopp på linje 3 som mange av beboerne benytter seg av. Ifølge tall fra Ruter tar ca 1000 personer T-banen til og fra Bogerud på en vanlig hverdag. Like ved T-banestasjonen ligger også bussholdeplassen Bogerud T, som er stoppested for to ulike bussruter.

Gjennom området går General Ruges vei, en bilvei med sykkelfelt og fortau på hver side av veien. Veien har en fartsgrense på 50 km/t, og er den mest trafikkerte veien i området med en ÅDT på 9000. Dette vil si at gjennomsnittlig 9000 biler kjører på denne veien i løpet av et døgn. Som fotgjenger finnes det ikke så mange alternativer som ikke innebærer å gå langs fortauet av den støyende veien. De få gangveiene som finnes mangler stort sett vedlikehold eller skilting, på lik linje med turveg E4 som går langs fortauet av General Ruges vei. Her mangler det i tillegg bedre og flere krysningsmuligheter over bilveien.

Infrastrukturen på Bogerud legger føringer for hvordan folk beveger seg i området, både for kjøretøy og fotgjengere. Analysen viser en forenkling av de store bevegelseslinjene i området.

Den største bevegelsen av motoriserte kjøretøy går opp og ned General Ruges vei, med noen adkomstveier til boligområdene. Den største strømmen av fotgjengere går til og fra T-banen, og til de omkringliggende boligområdene.

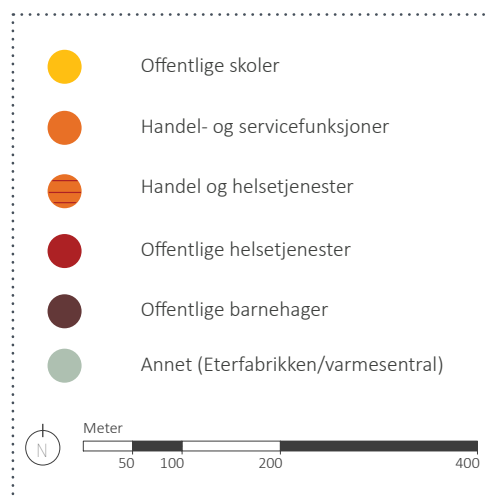

PRIVATE OG OFFENTLIGE TJENESTER

Analysen viser forholdet mellom private og offentlige tjenester og bygg i og rundt Bogerud. Barn på Bogerud sogner enten til Nøklevann eller Rustad barneskole, mens de to skolene blir blandet på Skullerud ungdomsskole.

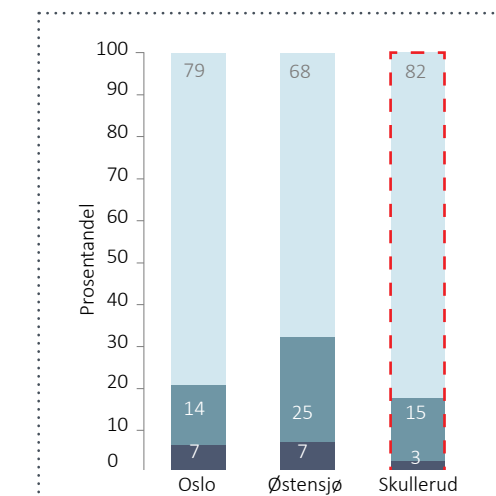
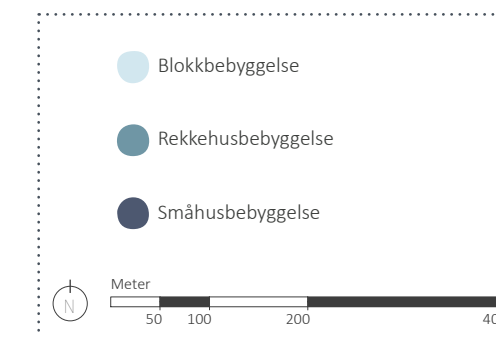
I sentrum av Bogerud ligger et lite senter som er områdets eneste sted for handel, med unntak av en liten dagligvarehandel i Rustadgrenda, og en røbutikk i Martin Linges vei. Handelssentrumet har de siste årene fått mindre og mindre butikktilbud, mens helsetjenestetilbudet utvides. (se s. 62 for oversikt over senterets tilbud.) Slik helsetjenestene sakte men sikkert spiser opp volumet til handelstilbudet i sentrum, støtter det ikke opp om Bogerud som et levende senter.

BOLIGTYPOLOGI

Registreringer fra statistikkbanken viser at hele 82% av boligtypen i delbydel Skullerud er blokkbebyggelse. Som vi kan se av analysen til venstre er det mye blokkbebyggelse også på Bogerud. Men, det finnes også en del rekkehus og noen småhus. Denne blandingen av boligtypologier skaper en dynamikk i området, med tanke på variasjon av tetthet, høyder og arkitektonisk uttrykk.

Registrering av boligtypologi i Oslo, bydel Østnesjø og delbydel Skullerud. (Statistikkbanken, u.å.) Figur 14

PARKERING

Analysen viser en registrering av parkeringsanlegg og gater/plasser med parkering i Bogerudområdet. Det er kun registrert felles parkeringsanlegg tilhørende borettslag, eller som står som egne garasjelag. Det er ikke registrert enkeltgarasjer tilhørende eneboliger.

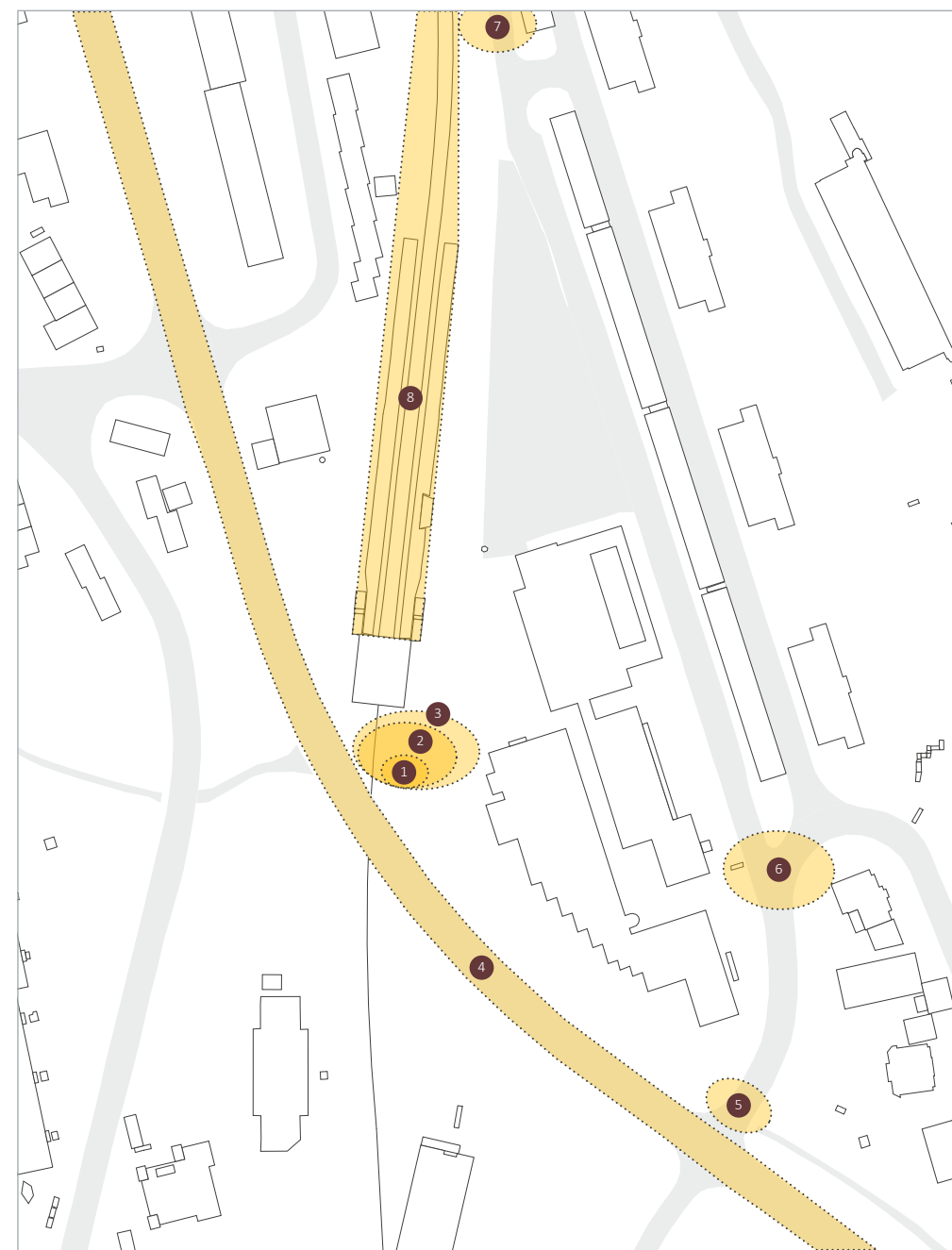
Analysen er aktuell fordi vi ville se hvor stort areal parkeringsanleggene optok til sammen. Vi kan dermed vurdere om disse arealene kan benyttes til andre formål. Tilsammen opptar de registrerte anleggene et areal på 7744 kvm. Dette kommer i tillegg til alle gatene og plassene som også brukes til parkering.

Gateparkeringen i området er påfallende, og det er mange gater som brukes til parkering. Dette gir rom for at bilen får lov til å både ta en stor plass i det visuelle gatebildet på Bogerud.

- Felles garasjer og parkeringsanlegg
- Gater og plasser med parkering

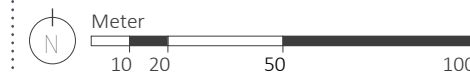

BARRIERER OG TILGJENGELIGHET

- 1 Søppelhåndteringen på dagens torg flyter stadig over av søppel og skaper et uryddig og utrivelig miljø.
- 2 Dagens torg brukes som korttidsparkering for biler og utkjøring fra kjøreskolen. Dette gjør området uegnet for opphold og utrygt for gjennomfart.
- 3 Metallgjerder og et stort sykkelparkeringsanlegg sperrer for gjennomfarten i området.
- 4 General ruges vei er tidvis en barriere med sin støvende trafikk og høye hastighet.
- 5 Manglende fotgjengerfelt gjør dette til et farlig veikryss, særlig på kvelden. Mange fotgjengere er nødt til å krysse veien her.
- 6 Opplever som et utrygt veikryss. Her møtes flere veier, samtidig som at fotgjengere krysser veien uten noen fotgjengerfelt.
- 7 En snarveg mellom Bogerud og Bøler oppleves som lite tilrettelagt og utrygg.
- 8 T-banelinjen oppleves som en barriere på grunn av støy og få overganger mellom de to plattformsidene.

Analysen er gjort på grunnlag av egne registreringer og en trykghetsvanding utført av bydel Østensjø.

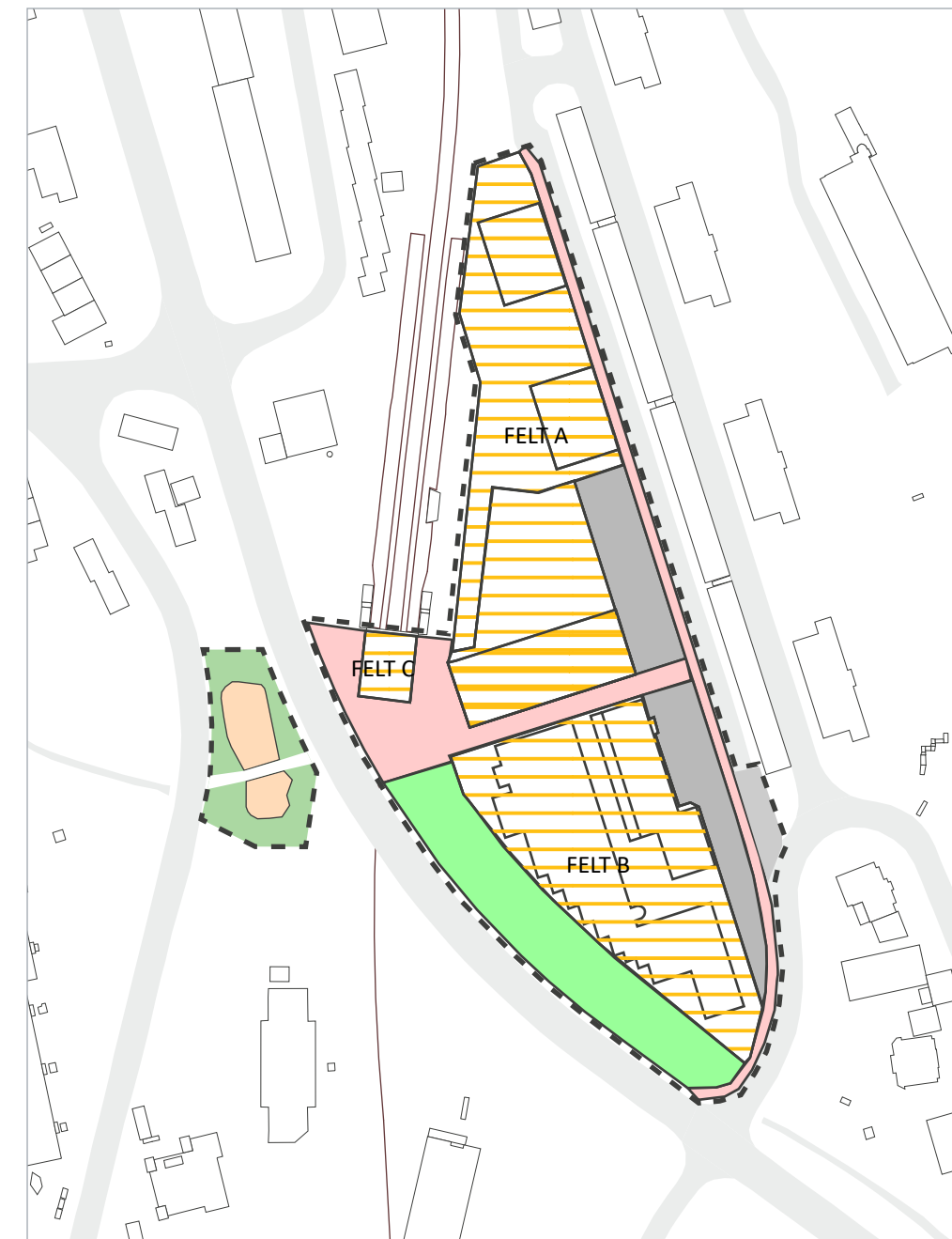

VEGETASJONEN I SENTRUM

Mye av vegetasjonen i sentrum består av store plenarealer. Mange av disse plenarealene er lite tilrettelagt for opphold eller bruk, og oppfattes som tomme restarealer. Rundt sentrum ligger de skogkledde terrenghøydene som er med på å definere landskapsrommet sentrum ligger i. I selve sentrum er det ikke så mange trær, med unntak av noen bjørketrær ved busstoppet langs General Ruges vei. Det står også en klynge med både buskas og trær i området mellom Narvesen og Kiwi, men dette oppfattes som lite vedlikeholdt og rotete.

NYE PLANER FOR BOGERUD

Dette viser en sammenslåing av fremtidige planer for Bogerud. Til venstre på kartet vises en ny treningspark bydel Østensjø har planer om å bygge allerede i løpet av 2018. Til høyre ser vi den nyeste versjonen av detaljreguleringen av Obos sitt planforslag for Bogerud sentrum, funnet på planinnsyn under saksnummer 201006409 (Plan- og bygningsetaten, 2017). Planforslaget er i skrivende stund til politisk behandling. Felt A, også kjent som boligprosjektet "Bogerud Torg", innebærer 3 nye boligblokker med til sammen 111 leiligheter. I første plan av boligblokken tilgrensede torget tilrettelegges det for dagligvarebutikk og et lokale trolig tiltenkt servering (OBOS, u.å).

TJENESTER PÅ SENTERET

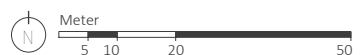

Tjenester i 1. Etasje

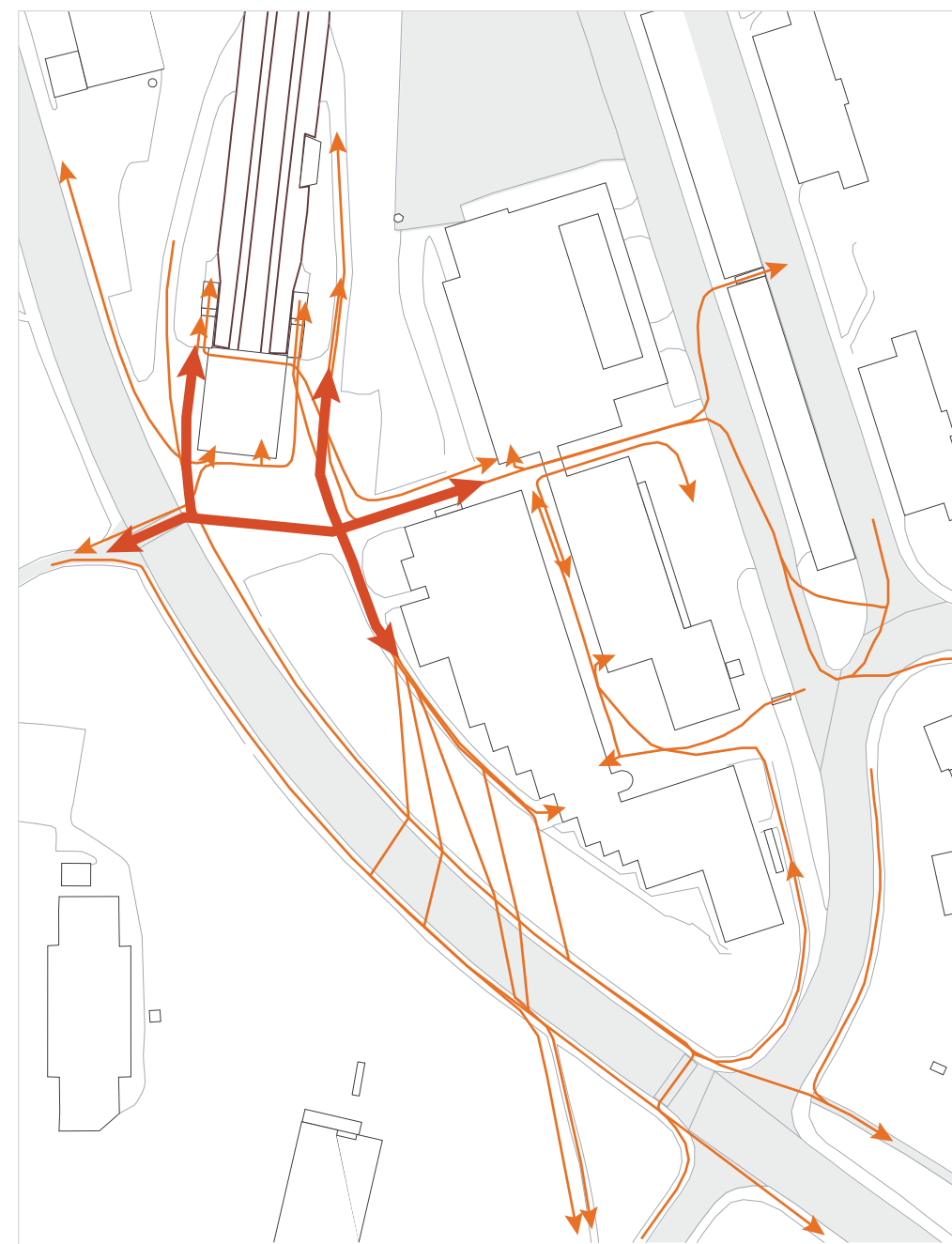
- 1 Oliven frukt og grønt AS
- 2 Narvesen, kiosk
- 3 KIWI, dagligvarehandel
- 4 Blomsterbutikk
- 5 Frisør
- 6 Renseri/skredder
- 7 Bogerud hud- og fotpleie
- 8 Vitus apotek
- 9 Praktisk bistand, bydel Østensjø
- 10 Fokus trafikkskole
- 11 Bogerud tekstil
- 12 Bogerud Åpen barnehage, bydel Østensjø
- 13 Helsestasjon for barn, bydel Østensjø
- 14 Fysioterapi for barn, bydel Østensjø
- 15 Helsestasjon for ungdom, bydel Østensjø
- ▶ Innganger til byggene

Tjenester i 2. Etasje

- 1 Boliger
- 2 Bogerud tannhelseklinikk
- 3 Helsetjenester bydel Østensjø:
Familiesenteret
Svangerskapsomsorgen
Hjemmetjenesten
Helsestasjon
- 4 Bogerud legesenter

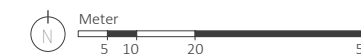
BEVEGELSESMØNSTER I SENTRUM

Analysen er basert på registreringer gjort på stedet. Vi foretok tellinger og registreringer av hvor folk gikk i ett morgen-, ett formiddag- og ett ettermiddagsskift. Vi stod på 6 ulike steder og registrerte for å få et fullstendig bilde av hvordan folk beveger seg i Bogerud sentrum. Kartet til venstre er en fremstilling av alle registreringene slått sammen, der de tykkeste strekene representerer de strekningene som ble registrert flest ganger. De strekningene som ga ett eller veldig få utslag er tatt vekk for å fremme det som vi anser som det typiske bevegelsesmønsteret for gange i Bogerud sentrum.

Som vi kan se er det mange som beveger seg til og fra T-banestasjonen, i retning Kiwi og i retning boligområdene i vest. Dette sier oss noe om hvor viktig T-banen er for området. Kiwi anses også som viktig, som et av de få butikktilbudene som finnes i området.

- ↔ Bevegelsesmønster
- ↔ Strekninger som ble hyppigst anvendt

2.3

LOKALSENTRENE I DRABANTBYENE

Sentre langs de østgående T-banelinjene

- Linje 5 Vestli
- Linje 2 Ellingsrudåsen
- Linje 3 Mortensrud
- Linje 4 Bergkrystallen

Mange av de lokale butikksentrene som forsynte drabantby-beboerne med dagligvarer, helsetjenester og kulturtilbud eksisterer fremdeles den dag i dag, men hvordan klarer sentrene seg?

Med den voksende befolkningen kryper Oslo sentrum sakte men sikkert ut av Oslo-gryta og utover i retning drabantbyene. Avstandene er mindre, og det er lett å komme seg til og fra sentrum. Flere og flere har privatbil, og T-banene går minst fire ganger i timen. Man er ikke lengre like avhengig av nærsenteret for å ha tilgang til produkter og tjenester.

Hva har dette å si for lokalsentrene?

Vi har vært på butikksenter-safari langs de østgående T-banelinjene og registrert hvordan de ulike sentrene fungerer og hvilke funksjoner de nå har, basert på butikktilbud, møteplasser, møte med omgivelsene og fasadene.

Bildet til venstre viser Bøgerud torg i 1974-1975.

LINDERUD SENTER

Bygget: 1967
Sist opprustet: 2009
Areal: 35 000 kvm
Antall butikker/tjenester: 76 stk

Stort bilbasert senter. Innsiden av senteret har flere møteplasser i form av kafeer, restauranter og benker. Senteret fremstår rent og godt vedlikeholdt. Stort og variert butikkutvalg. Utsiden av senteret preges av harde grå flater, parkeringsplasser og mangel på vegetasjon. Mye støy fra Trondheimsveien, få sitteplasser. Senteret er et stykke unna T-banen. Her er det ikke lagt opp til at man skal være ute.

VEITVET SENTER

Bygget: 1958
Sist opprustet: 2016/2017
Areal: -
Antall butikker/tjenester: Usikkert

Mellomstort senter. Senteret er under renovering da vi var der. Innsiden av senteret er nyoppusset og omgjort til lokaler for Nysirkus. Restauranten ved navn *Drabanten* så hyggelig og innbydende ut, men uten gjester mens vi var på senteret. De menneskene vi så jobber med nysirkus. Utvendig så vi ingen serveringssteder, vegetasjon eller sitteplasser. De eneste aktive lokalene vi fant var matbutikk og Veitvet Bowling.

GRORUD SENTER

Bygget: 1962
Sist opprustet:-
Areal: -
Antall butikker/tjenester: 35

Mellomstort senter. Senter i kort gangavstand fra T-banen. Innvendig fremstår senteret nytt og velholdt. Flere sitteplasser og variert butikkutvalg. Utvendig er det sitteplasser, restaurant med uteservering og vegetasjon i form av trær. Fasadene på bygget er ekstroverte med store glassruter. Det er boliger tett på senteret, både bygget oppå og like ved siden av. Det er mange mennesker ute og inne på senteret.

ROMSÅS SENTER

Bygget: -
Sist opprustet: -
Areal: -
Antall butikker/tjenester: -

Lite senter. Et senter som utover matbutikk og kebabsjappe fremstår nesten som nedlagt. De fleste lokalene er enten stengte eller tomme, inkludert Deichmanske bibliotek og ombruksstasjonen på senteret. Senteret har store glassruter som slipper inn mye lys, og en terrasse med flott utsikt. Utover dette er det få sitteplasser både ute og inne, og utearealene rundt er hovedsakelig parkering og harde flater.

STOVNER SENTER

Bygget: 1975
Sist opprustet: 2015/2016
Areal: 86 970 kvm
Antall butikker/tjenester: 87

Stort senter. Senteret er noe uoversiktlig om man ikke er kjent der. Stort og variert butikkutvalg. Møteplasser i form av benker, kafeer og restauranter. Det aller meste på senteret foregår innendørs. Fasadene er introverte og utsiden tilbyr ikke mye annet enn en plass for uteservering. Det er ellers lite sitteplasser og vegetasjon. Det er adkomst til senteret direkte fra T-banen. Senteret har parkeringshus.

HAUGENSTUA SENTER

Bygget: -
Sist opprustet:
Areal: -
Antall butikker/tjenester: -

Et lite senter med et få utvalg av butikker som ligger omkring et utvendig torgareal. Uteplassen er i nyere tid opprustet med et nytt torgareal med tilhørende vegetasjonsområder som gjør uteområdet grønt og trivelig. Senterområdet ligger i kort nærhet til boliger, og i kort avstand til Haugenstua togstasjon. Senteret ligger ikke i tilknytning til en T-banestasjon.

Foto: Bar bakke

HASLE

ØKERN

RISLØKKA

VOLLEBEKK

LINDERUD

VEITVET

RØDTVET

KALBAKKEN

AMMERUD

GRORUD

ROMSÅS

ROMMEN

STOVNER

5

VESTLI

TVEITA SENTER

Bygget: 1970
Sist opprustet: 2003
Areal: 16 000 kvm
Antall butikker/tjenester: 70

Mellomstort senter. Mange butikker og kafeer med variert tilbud. Senteret fremstår lyst, rent og godt vedlikeholdt. Det er flere sitteplasser inne på senteret. Utvendig er det få sitteplasser og lite vegetasjon, og det preges av parkeringsplasser og asfalt. Fasadene er introverte, og snakker lite med omgivelsene. Det er kort avstand til boliger, og fra T-banen kommer man rett opp til senteret.

HAUGERUD SENTER

Bygget: (1970)
Sist opprustet: -
Areal: ca 5570 kvm (målt på kart)
Antall butikker/tjenester: 4-5

Lite senter. Senteret virker nesten helt nedlagt når vi er der. Kun matbutikk, kro og treningssenter holder åpent. Gamle skilt som viser tidligere butikker på senteret henger fremdeles på veggen. Store grå og introverte fasader preger bygget, asfalt og parkeringsplasser preger uteområdet. Det er kort avstand til T-banen, og det er privatboliger over senteret. Mennesker kun på treningssenteret og butikken.

TROSTERUD SENTER

Bygget: 1973
Sist opprustet: 2014
Areal: 6 700 kvm
Antall butikker/tjenester: 5

Lite utvendig senter. Senteret består i hovedsak av en matbutikk, en kiosk, fritidsklubb for ungdom fra 13-23 år, og en kafé. Kaféen har en stor uteservering, og er ifølge eierne en populær møteplass for ensomme og enslige. Det var flere mennesker på kaféen da vi var der. Fasadene utover fritidsklubben og kaféen er introverte, uten vinduer. Det er både vegetasjon og sitteplasser ute med fin utsikt.

LINDEBERG SENTER

Bygget: 1970
Sist opprustet: 2012-2016
Areal: ca 3000 kvm (målt på kart)
Antall butikker/tjenester: 12

Lite utvendig senter. Tydelig senterområde, avgrenset av butikker. Lav blokkbebyggelse i tre etasjer over butikkene. Det er flere sitteplasser på senteret og noe vegetasjon, men hovedsakelig syppress i pletter. Lokalene har ekstroverte fasader, men introverte tjenester som matbutikk, kjøreskole og eiendomsmegler. En styrke på senteret er Lindeberglokalet, et utleielokale og ombruksstasjon.

FURUSET SENTER

Bygget: 1979
Sist opprustet: -
Areal: 15 000 kvm
Antall butikker/tjenester: 25

Mellomstort senter. Mange butikker, og en restaurant med uteservering. Inne på senteret er det få sitteplasser, mens utenfor er det mange sitteplasser og mye vegetasjon. Senteret ligger i kort avstand fra bibliotek og aktivitetshus, seniorsenter og helsesenter. Til tross for mange utvendige oppholdsområder er senterfasadene introverte og henvender seg ikke utover. Det er flere mennesker både inne og ute.

ELLINGSRUDÅSEN SENTER

Bygget: 1982
Sist opprustet: -
Areal: 3 342 kvm
Antall butikker/tjenester: 8

Lite utvendig senter. Senteret er tydelig avgrenset av butikker. Matbutikken tar opp hele sørsiden av senterplassen, den har en lukket og introvert fasade som gir plassen et livløst og lukket preg. Andre introverte lokaler som kjøreskole og frisør bidrar til dette. Det er ingen butikker med småvarehandel her. Spisestedet på plassen har inngjerdet uteservering. Det er kort vei til boliger, T-banen har heis opp til senteret.

OPPSAL SENTER

Bygget: 1964 (Det gamle senteret)
Sist opprustet: 2017/2018
Areal: (4500 kvm før)
Antall butikker/tjenester: -

OBOS driver om dagen med en omfattende ombygging av Oppsal senter. Senteret får en ny struktur med boligblokker på toppen. Senteret har før bestått av noen få butikker, en stor matvarebutikk, enkle serveringssteder og diverse helsetjenester. Det nye senteret vil få enda flere butikker, og et utvendig torg. Senteret ligger i kort avstand til T-banen og boliger.

Foto: OBOS

BØLER SENTER

Bygget: 1961
Sist opprustet: 2004
Areal: -
Antall butikker/tjenester: 24

Lite senter med en blanding av butikker og helsetjenester. Butikkutvalget er variert, med en stor matvarebutikk. Senteret har ett serveringssted med sitteplasser inne. Innvendig fremstår senteret oversiktlig og godt vedlikeholdt. Utenfor senteret er en stor parkeringsplass, med noen få trær og enkelte benker. Senterets fasader er introverte, med noen åpne glassfasader rundt inngangen. Det er boliger på taket av senteret, og kort avstand til T-banen.
Foto: Krogsvveen

MORTENSRUD SENTER / TORG

Bygget: -
Sist opprustet: -
Areal: -
Antall butikker/tjenester: 35 / (14)

Senteret er et mellomstort senter som består av en eldre del med et innvendig senter og en nyere del med utvendig gågate og torg. Det innvendige senteret har et varierende butikktilbud og virker godt vedlikeholdt. Den utvendige delen har noen få trær og sitteplasser. Uteservering er trukket ut på torget om sommeren.
Foto: Nordstrands blad

BRYN SENTER

Bygget: 1992
Sist opprustet: -
Areal: -
Antall butikker/tjenester: 54

Mellomstort senter. Senteret fremstår stort, med særdeles stor matvarebutikk. Ellers fint butikkutvalg. Innvendig fremstår senteret rent, det er sitteplasser og serveringssteder. Senteret er introvert, og ser ut som en lukket boks utenfra. Foran senteret er det en stor parkeringsplass med litt vegetasjon, få sitteplasser.
Foto: Krogsvveen

MANGLERUD SENTER

Bygget: 1966
Sist opprustet: 2002
Areal: 16 000 kvm
Antall butikker/tjenester: 60

Mellomstort senter. Variert butikkutvalg og stor matvarebutikk. Innvendig har senteret flere sitteplasser og serveringssteder, og senteret fremstår lyst og rent. Utvendig er senteret relativt introvert, med få åpne fasader. Det er noe vegetasjon utvendig, men hovedsakelig parkeringsplass. Avstanden til T-banen er kort.

LAMBERTSETER SENTER

Bygget: 1958
Sist opprustet: 2010
Areal: 19 000 kvm
Antall butikker/tjenester: 83

Mellomstort senter. Senteret fremstår rent og godt vedlikeholdt. Butikkutvalget er stort, og det er flere serveringssteder, ett med en liten uteservering. Senteret fremstår introvert med få åpne fasader. Det er et stort bibliotek og kino tilknyttet senteret. Det er flere sitteplasser inne på senteret. Utvendig er det litt vegetasjon og enkelte sitteplasser.

3

MORTENSRUD

4

BERGKRISTALLEN

DRØFTING AV LOKALSENTER-REGISTRERINGER

En av tingene vi registrerte med enkelte av de mellomstore/store sentrene var hvor godt tilrettelagte de var for bil. En måte å holde liv i et større senter er kanskje tilrettelegging for at folk skal kunne komme dit fra større avstander, og gjøre det så enkelt som mulig å kunne reise dit med bil og parkere i umiddelbar nærhet. Sentre som Linderud og Bryn virker ikke avhengige av å ligge i nærhet til T-banenettet, her er avstanden så stor at man vil kunne anta at folk ikke går innom på vei til banen.

De mellomstore sentrene kan virke som har overtatt rollen som lokalsentre til større områder enn før. Og når de store sentrene blir større og lettere tilgjengelige, vil mindre sentre ikke lenge ha den samme rollen. Man storhandler, fyller bilen og trenger ikke gå i butikken hver dag. De større sentrene har trolig alle funksjonene og butikkene man trenger.

Sentre som Linderud og Bryn har også det fellestrekk at de ligger i kort avstand til en større trafikkåre, dermed er tilgjengeligheten enda bedre med bil. Derav de store parkeringsplassene. Dette kan indikere at disse sentrene ikke har som funksjon å være en utvendig møteplass hvor folk skal

oppholde seg over lengre tid. De har en praktisk funksjon. Inn- handle- ut. Og det er et viktig poeng, de store bilbaserte sentrene er gjennomgående lyse, fine og velholdte på innsiden. Utvendig er de ofte heller utrivelige.

Det er få til ingenting som byr på opphold utvendig, det er lite vegetasjon og lite til ingen sitteplasser. Dette medfører både at man helst oppholder seg inne, men kanskje enda viktigere at sentrene snakker lite med omgivelsene sine. Det er gjennomgående med de store sentrene at butikkene er avhengig av mye veggplass til montere, hyller og stativer. Jo mer veggplass en butikk bruker, jo mindre plass er det til vinduer og ut/innsyn.

Dette gjør sentrene til store butikkbokser, hvor handelsliv ut på gateplan ikke eksisterer. Dette fører igjen til lite menneskelig aktivitet på utsiden av sentrene, men mindre du er på vei til eller fra bilen din.

Når Oslo sentrum blir større, og de mellomstore og store kjøpesentrene blir større, mister de mindre sentrene sin funksjon. Man tar ikke nødvendigvis storhandelen på sin lokale Kiwi, når man like fort kan ta bilen til et større senter og i samme slengen har tilgang på kjøkkeninnredning, klesbutikker og vinmonopol.

De små sentrene er dog stanghaftige. Det kan virke som man tviholder på at de små sentrene fremdeles skal romme de funksjonene og butikkene alltid har gjort, drabantbyen skal fremdeles være lokal. Men hva skjer med de små sentrene når de brått virker overflødige? Flere av de mindre sentrene vi besøkte, som Ellingsrud og Haugerud, hadde flere tomme lokaler og stengte porter enn åpne butikker. Her er det kun de mest basale funksjonene igjen, hovedsakelig matbutikk, frisør og kanskje blomsterbutikk. For å holde liv i sentrene åpner man for bedrifter som trenger lokaler, men ikke har noe ønske om å betale i overkant mye for dem.

Her kommer de klassiske tjenestene inn. På omtrent alle de små sentrene vi besøkte var det dagligvarebutikk, ofte frisør og blomsterbutikk, og gjerne et lite serveringssted, uten noen garanti for at stedet gikk godt. I tillegg kommer de ekstra introverte bedriftene, de som ikke er avhengig av store lokaler med utsyn og plass ute. Dette var gjerne eiendomsmeglere og kjøreskoler. Dette er bedrifter som byr på serdeles lite folkeliv, lite bevegelse og menneskelig aktivitet, og fasadene er i stor grad lukkede. Det er funksjoner som strengt tatt kunne vært hvor som helst.

Når disse bedriftene får for mye plass på de små sentrene medfører det at behovet for å oppholde seg der blir enda mindre, man kjøper ikke bolig annenhver uke. Man tar stort sett førerkort for bil bare en gang i livet. Og færre folk et sted skaper ikke akkurat liv. Det medfører bare at færre ønsker å oppholde seg der. Mennesker er flokkdyr, vi trives i andres selskap, og føler oss tryggere der det er liv og mennesker.

Ringeffekten av at mennesker slutter å oppholde seg på et sted kan være at vedlikeholdet går ned. Behovet for å vedlikeholde et sted hvor ingen er, er lite. Og et dårlig vedlikeholdt sted uten mennesker skaper plasser hvor folk ofte føler seg utrygge.

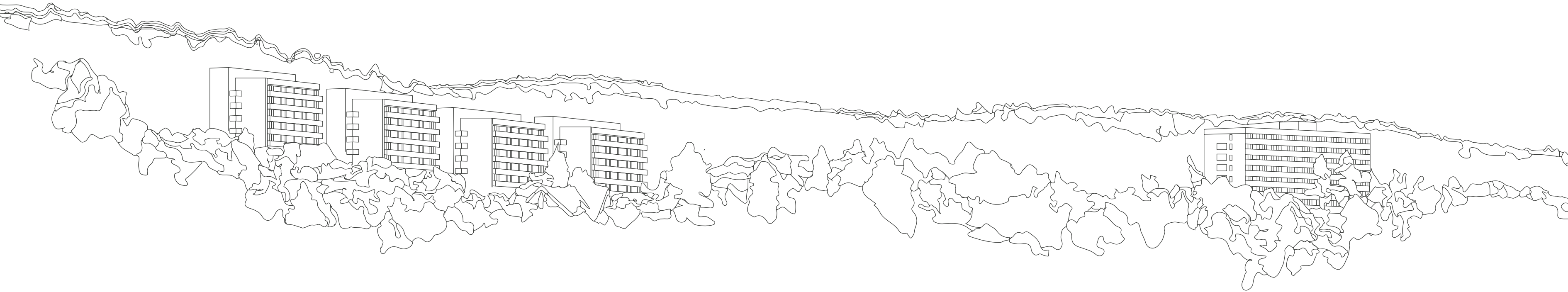
I mellom de små døende og de store bilbaserte sentrene er det mange mellomstore sentere med mennesker og liv. Disse er ofte i nærheten av boligområder, bibliotek, kollektivknutepunkt og andre funksjoner som trekker mennesker. Alle områder hvor mennesker er avhengige av å gå gjennom for å komme seg fra A til B er områder hvor det er mennesker. Selv om det ikke nødvendigvis er så mye som byr på opphold, så skal mange mennesker forbi. Her har man større muligheter, det er enklere å tilrettelegge, og vedlikeholdet er ofte bedre.

Så hva med de små sentrene? Hva er funksjonen til fremtidens små nærsentre? Enkelte sentre vi besøkte har begynt å tenke nytt og annerledes, andre funksjoner og nye mål. Eksempelvis besøkte vi Veitvet senter. Her var nesten bare matbutikken igjen.

Brorparten av sentermassen var omgjort til lokaler for ungdomsaktiviteter, med hovedfokus på Nysirkus. Selv om senteret fremdeles er ganske lukket og introvert åpner dette opp muligheter for å åpne fasadene mer, og mange ungdommer vil ha en grunn til å reise hit. Dette vil bidra til å skape menneskelig aktivitet og liv. Kanskje dette er fremtiden for de andre små “døende” sentrene. Hvis funksjonen som lokalsenter hvor alt av nødvendigheter skal kjøpes er utdatert, må man finne andre funksjoner som opprettholder områdets aktivitet og liv. Man kan kanskje benytte lokaler til andre formål? Er det små spennende nisjebutikker som skal redde senteret? PopUp-shops med nye varer som selges hver uke?

3

MEDVIRKNING

3 MEDVIRKNING

Tidligere prosesser
Pop-up café
Instagram og Facebook
Pop-up møteplass
Spørreundersøkelser
Workshop

I dette kapitlet går vi gjennom de medvirkningsprosessene vi har utført i oppgaven og diskuterer hvorfor vi har brukt de og hva vi fikk ut av prosessen. Medvirkningen samlet har vi valgt å kalle Bogerudprosessen.

Bildet viser ungdommer som i 1972 demonstrerte for en ungdomsklubb på Bogerud.

BOGERUDPROSESSEN

Bogerud er boligområde for mange mennesker i ulik aldr, med ulik sosial og kulturell bakgrunn og ulike meninger og behov. Burde ikke de få lov til å ha noe å si for hvordan områdene hvor de bor og oppholder seg i skal være? Vi tror at en åpen kommunikasjon med beboere og lokale aktører er viktig for å oppnå et godt resultat for prosjekter innen områdesatsning. Både med tanke på å identifisere ressurser og problemstillinger, og for å høre hva beboerne selv tenker kan være løsningen på disse. Dette kalles brukermedvirkning, og går ut på: "...at de som berøres av en beslutning,

eller er brukere av tjenester, får innflytelse på beslutningsprosesser og utforming av tjenestetilbud" (Medvirkning og deltagelse i områdesatsning, Husbanken,2008).

Dette er ikke nytenkning, og det har lenge vært et fokus på viktigheten av medvirkningsarbeid i steds- og områdeutviklingsprosjekter i både innland og utland. I Oslo har denne type arbeid blant annet blitt gjennomført i sammenheng med prosjekter som Groruddalsatsingen og Tøyenløftet. Dette er to store områdeutviklingsprosjekter

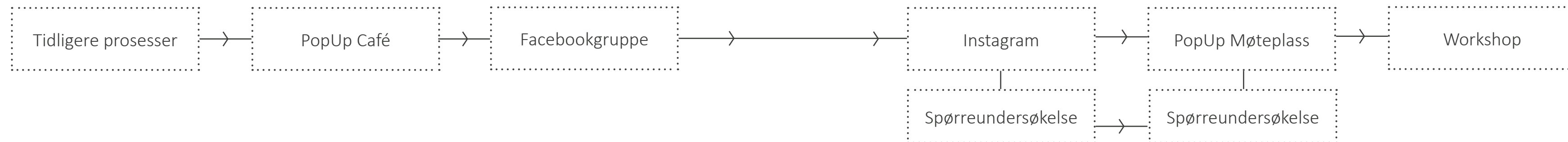
hvor medvirkning har hatt en sentral rolle i arbeidet. Det har blitt utarbeidet flere dokumenter og veiledere for å gi en innføring i hvordan man kan utføre et slikt medvirkningsarbeid, og for å vise erfaringene fra prosesser som allerede er gjennomført. Vi har sett på flere av disse dokumentene, og kombinert denne informasjonen med vår egen kunnskap og erfaringer med medvirkning fra studiet på NMBU. På bakgrunn av dette har vi laget vår egen medvirkningsprosess for Bogerud, "Bogerudprosessen".

Intensjonen vår med Bogerudprosessen var å ta tak i beboernes uttrykte ønske om å kunne ha noe å si for Bogeruds utvikling. Vi ønsket å finne ut hva de synes og mener om sitt eget nærmiljø, hva de selv anser som utfordringene, hva de kunne tenke seg at fantes her og hva som er bra med Bogerud. Vi håpet at dette skulle gi oss et inntrykk av hva Bogeruds identitet, styrker og utfordringer er.

Vi hadde på forhånd en idé om hva vi ønsket å få ut av medvirkningsprosessen, og hvordan vi skulle gjøre det. Vi var allikevel åpne for at prosessen kunne endre seg underveis hvis det skulle vise seg å være behov for det. Prosessen endte opp med å bli en dynamisk medvirkningsprosess med flere faser og ulike tiltak. Neste steg ble fortløpende bestemt ut ifra hva vi fikk ut av det forrige steget. Under viser vi hvordan gangen i Bogerudprosessen var, mens vi videre i kapittelet vil gå dypere inn på hva vi gjorde og hvilke erfaringer og funn vi tok med oss videre i oppgaven.

FORARBEID

OPPGAVESTART

Figur 16: Diagram som viser gangen i Bogerudprosessen

TIDLIGERE PROSESSER

Starten på engasjementet

Etter at OBOS la frem sine planer for utbyggingen av boligprosjektet “Bogerud torg”, skapte dette debatt blant engasjerte beboere på Bogerud. De stilte spørsmål ved hvordan boligprosjektet tok hensyn til sine tilgrensende omgivelser, og hva denne utbyggingen ville gjøre for Bogerud sentrum.

Det ble laget en høringsuttalelse, som åtte av borettslagene på Bogerud stilte seg bak. I denne uttrykte beboerne at området mangler mye og at det burde legges vekt på dette i store nye utbyggingsprosjekter, slik som dette. De uttrykte også mer spesifikt at de ønsket seg en opparbeidelse av et nytt torg, og at dette torget med tilgrensende bygningsmasse burde tilby tjenester som genererer møteplasser og støttet opp om det sosiale livet på Bogerud. Denne høringsuttalelsen ble sendt til OBOS, da det er et krav om at det skal tas hensyn til høringsuttalelser som sendes inn innen en fastsatt frist.

Et levende Bogerud

Etter lite respons fra OBOS bestemte beboerne seg for at de ville ha mer oppmerksomhet rundt dette. I 2014 opprettet et par engasjerte beboere “Et levende Bogerud”. Det startet som en gruppe på facebook hvor de kunne informere om prosessen rundt boligprosjektet og hvor beboere kunne kommunisere med hverandre om hva som skjedde i nærområdet. De ville også vise frem potensialet til Bogerud gjennom en torgfest.

Bogerud torgfest

Sommeren 2015 ble den første torgfesten arrangert. For én dag ble Bogerud sentrum fylt med matboder, musikk, aktiviteter for barn og unge, og det myldret av folk. I forkant av torgfesten hadde “Et levende Bogerud” stått flere lørdager i Bogerud sentrum og fått beboere til å svare på en spørreundersøkelse, om hva de mente om OBOS sine utbyggingsplaner, og hva de ønsket seg for fremtidens Bogerud. Svarene på spørreundersøkelsen ble samlet sammen og gitt til OBOS på scenen under torgfesten.

Geriljabenker

Ett av punktene de prøver å fremme er at det ikke er tilrettelagt godt nok for at man skal kunne oppholde seg i Bogerud sentrum. Det ble derfor laget tre trebenker med hjelp av en snekker og lokale barn under torgfesten, som ble plassert rundt på Bogerud. I etterkant av festen ble disse benkene fjernet av de som står for forvaltningen av sentrumsområdet, men er i nyere tid satt ut igjen. De flyttes rundt til der det måtte passe av beboere.

Torgfesten fortsetter

Torgfesten ble en så stor suksess at det ble arrangert igjen året etter. Denne gangen med paneldebatt mellom lokalpolitikere og OBOS, også for å skape blest rundt saken og vise at beboerne hadde en mening. Det ble også arrangert en liten medvirkningsstand, hvor folk kunne komme og tegne hvordan de ville at Bogerud torg skulle se ut. Det var også laget forslag til hvordan torget kunne se ut i fremtiden, og hvor folk kunne

kommentere og stemme frem det de likte best.

Gjennom prat med beboere har vi fått inntrykk av at torgfesten i dag er en viktig del av Bogeruds identitet. Det har blitt et kjent og kjært arrangement som folk gleder seg til. Det har blitt en arena hvor folk i nærmiljøet kan møtes og vise frem hva de holder på med, og et arrangement som samler beboerne.

Strategisk plan for bydelen

Bydel Østensjø er i arbeid med å lage ny strategisk plan for bydelen for årene 2018-2021. De inviterte derfor til innbyggermøte 30. mai 2017, hvor de ville høre innbyggernes innspill til dette. Møtet var åpent og ble arrangert på Skullerudstua. På møtet ble de bedt om å svare på hva de mente var viktig for at de “skal bo godt i bydel Østensjø i årene som kommer”. Sammen dannet innbyggernes svar en ordsky, hvor de største ordene representerte det som ble svart flest ganger. Det største ordet var møteplasser.

Bildet viser en av tre benker som i dag er plassert rundt i Bogerud sentrum. Denne er plassert på baksiden av Narvesenbygget.

POP-UP KAFÉ

Som en pangstart på arbeidet med oppgaven arrangerte vi en provisorisk kafé på Bogerud. Her ønsket vi å komme i kontakt med folk på Bogerud og vise hvem vi var, fortelle om oppgaven og forklare hva intensjonen vår var. Dette ble planlagt etter oppfordring fra "Et levende Bogerud", ettersom de var klar over at vi skulle skrive en masteroppgave om Bogerud. Vi ble forespurt om vi ville gjøre noe på Bogerud i sammenheng med Øststensjø bydelsdager, et årlig arrangement hvor det arrangeres en rekke kulturarrangementer og aktiviteter i hele bydelen.

Etter å ha kommet i kontakt med den lokale ildsjelen Hilde Moen Solberg med gründervirksomheten "Bare hyggelig", som var på utkikk etter steder å åpne kafé i området, kom vi frem til at vi ville arrangere en PopUp-kafé der hvor man tenker at Bogerud torg ligger i dag. Et pop-up arrangement er et temporært tiltak hvor man gir et område en funksjon det vanligvis ikke har, for en kortere tidsperiode. På denne måten kunne Hilde få promotert sin kafé-idé, vi ville imøtekomme beboernes ønske om en kafé og møteplass i området, og vi ville få muligheten til å snakke med beboere og høre hva de mente om tiltaket og fremtidens Bogerud.

Torsdag 1. juni 2017 arrangerte vi Pop-up-kaféen vår på Bogerud "torg". Området brukes i dag som parkeringsplass, og består kun av en stor asfaltert flate med dårlig vedlikehold. Vi bestemte oss for at møblementet i kaféen skulle bestå av en rekke "parklets". En parklet går ut på at man

bruker arealet til én bilparkering, og fyller dette arealet med et annet innhold som er til glede og nytte for fellesskapet (Pavement to parks, u.å). Vi fylte disse parkletene med fargerike møbler og planter, for å vise hvor hyggelig det kunne vært på torget hvis det ikke hadde blitt brukt som parkeringsplass, men som en møteplass for mennesker istedenfor.

Vi holdt kaféen åpen fra 10.30- 18.00, og vi solgte hjemmelagde kaker. Kaffe ble sponset av Narvesen. Det var plassert ut blanke ark og tegnesaker ved noen av bordene, for å invitere folk til å sette seg ned selv om man ikke ønsket å kjøpe noe. Ved siden av kaféen stod frivillighetssentralen med standen "gratishjørnet", som tar imot og gir ut brukt sportsutstyr til de som vil ha. Utover dagen kom Rustad skolehages venner og stod sammen med oss i kaféen for å selge hjemmelaget suppe og iskaffe.

Erfaringer

Kaféen hadde en jevn strøm av mennesker hele dagen. Folk i alle aldre slo seg ned og virket veldig positive og fornøyde med å ha et slikt tilbud i området. Vi fikk flere kommentarer om at "dette skulle vi hatt her hver dag".

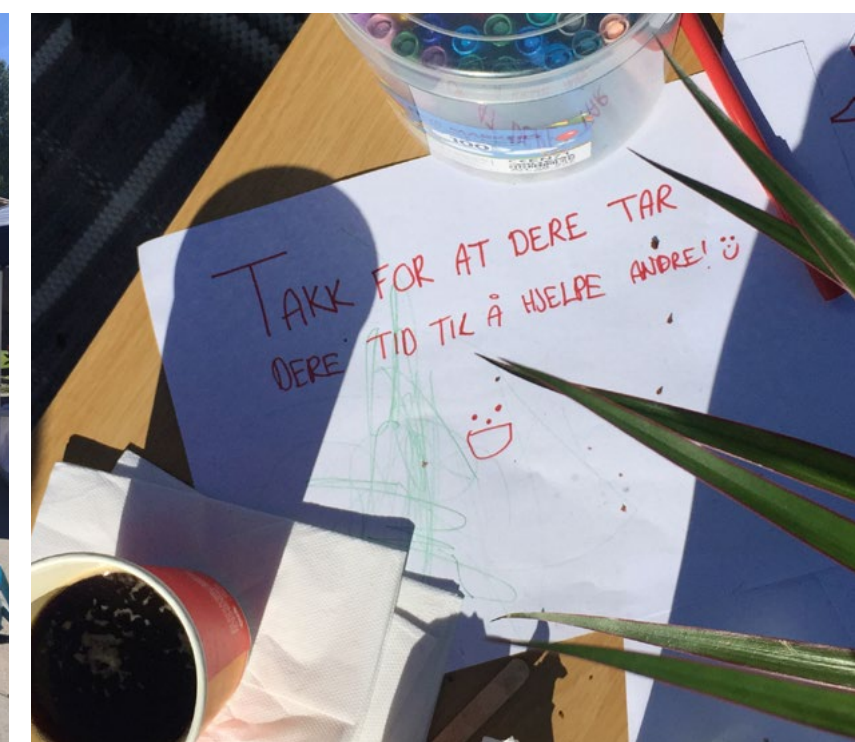
Pågangen i kaféen var stor, og vi fikk så mye å gjøre med å servere folk kaker og kaffe, at vi ikke rakk å snakke og få innspill om Bogerud. Det var tydelig at behovet for en kafé og en tilrettelagt møteplass var etterlengtet.

På tross av at vi ikke rakk å snakke så mye

om verken prosjektet eller Bogerud viste det seg nyttig å gjennomføre et slikt temporært prosjekt, da det var en god måte å teste ut behovet for møteplasser og aktivitet i området. Med få midler kunne vi skape noe veldig hyggelig for området. Vi fikk også snakket litt med noen av de lokale organisasjonene i området, og totalt sett var det en god måte å introdusere oss selv og Bogerudprosessen for lokalmiljøet.

Bildene til høyre er tatt under bydelsdagen hvor Pop-up-kafeen fant sted.

Folk i alle aldre kom innom den provisoriske kafeen på torget som vanligvis er parkeringsplass.

FACEBOOK

Noe av det første vi gjorde da vi startet arbeidet med denne oppgaven var å opprette en gruppe på facebook med navnet “#mittbogerud”. Med en digital plattform var intensjonen at vi skulle kunne nå ut til et bredt spekter av beboere, på tvers av alder og sosial bakgrunn. En realitet er at det i dag er mange som bruker mye tid i digitale rom som eksempelvis Facebook, så det er ofte her man sprer informasjon for å komme raskt i kontakt. Her kunne vi både informere om hvem vi var og hva vi drev med, og vi kunne rekruttere folk til å bli med på de ulike tiltakene vi skulle arrangere. I og med at det allerede eksisterte en rekke interessegrupper på Facebook tilknyttet både Bogerud og bydel Østensjø, var det mange steder vi kunne rekruttere folk. Innen gruppen vår

hadde vært offentlig i 24 timer, hadde vi allerede fått over 60 medlemmer. Dette tolket vi som en indikasjon på at interessen for fremtidens Bogerud var stor. Gruppen har i dag (15.12.2017) 94 medlemmer.

Mye av kontakten med beboere og besøkende foregikk videre gjennom denne gruppen på Facebook. Vi hadde i tillegg løpende kontakt med ulike aktører i organisasjonene i området, samt kontakt med bydelsadministrasjonen i bydel Østensjø. Flere av disse kontaktene ble knyttet under PopUp-kaféen.

En ulempe ved å ha facebook som hovedkilde for kommunikasjon var at vi ikke i like stor grad nådde ut til de som

ikke benyttet seg av facebook. Det vil kanskje i hovedsak si de aller eldste og yngste i området. Med tiden vi hadde til rådighet valgte vi allikevel å gjøre dette til hovedmåten vi informerte og kommuniserte med folk på.

INSTAGRAM

Som en av flere metoder vi anvendte for å få et inntrykk av hva beboerne og besøkende på Bogerud synes var fint med området, satte vi i gang jakten på “essensen av Bogerud”. Det gikk ut på at vi ba folk om å legge ut bilder på Instagram av hva Bogerud var for dem, merket emneknaggen #mittbogerud.

Vi informerte om tiltaket ved å spre en informasjonsplakat via facebookgruppen vår og andre facebookgrupper tilknyttet Bogerud. Vi gikk også rundt på Bogerud og hang opp plakater i hele sentrumsområdet. Både inne i butikkene i butikkvinduer, på T-banestasjonen og rundt i uteområdene. Dette var også en fin måte å komme i kontakt med ulike butikkinnehavere på senteret.

Vi erfarte at dette var en vanskeligere måte å nå ut til folk på. Responsen på opplegget var noe stillestående helt frem til Bogerud torgfest, da kom det inn noen bilder. Til sammen kom det inn seks bilder, hvorav fem var fra torgfesten. Dette fortalte oss at Instagram var en litt vanskelig måte å kommunisere med folk på, og vi valgte å ikke gå videre med dette en liten stund etter torgfesten.

A large orange circle containing the Instagram logo (a white camera icon) and the hashtag #mittbogerud in white text.

POP-UP MØTEPLASS

Ettersom Bogerud torgfest skulle arrangeres i august, mente vi at dette kunne være en fin mulighet til å komme i kontakt med flere beboere, ettersom målet var å nå ut til så mange som mulig. Vi snakket med gründeren Hilde Moen Solberg, og ble enige om å arrangere noe sammen som en oppfølger av PopUp-kaféen i juni.

Lærdommen fra sist gang var at det ble nok å gjøre med kafédriften, noe som resulterte i at vi ikke fikk den tiden vi ønsket til å prate med beboere. Med dette i bakhodet, og med utgangspunkt i de svarene vi til da hadde fått inn på vår nettbaserte spørreundersøkelse, ville vi prøve å imøtekomme noen av de andre behovene som var hyppigst nevnt. Svaret ble en PopUp-møteplass, hvor vi gjentok konseptet fra kaféen med fargerike møbler og vegetasjon. Torgfesten hadde mange andre tilbud i form av mat- og kakeboder, så vi kunne heller fokusere på å komme i prat med folk ved å tilby dem et sted der de kunne sitte å nyte maten sin i hyggelige omgivelser.

For å ha en klar strategi for hva vi ville ha ut av denne dagen, forberedte vi en kortversjon av vår nettbaserte spørreundersøkelse. I denne stilte vi noen få spørsmål om bruk av Bogerud, og hva de ønsket seg på Bogerud. Disse printet vi ut og hadde klare til torgfesten.

Vi gikk både rundt og snakket med folk og spurte om de ville svare på spørreundersøkelsen, og vi snakket med folk som kom og satte seg på møteplassen

vår. Vi brukte også tiden på å informere om vår facebookside #mittbogerud, hvor vi oppfordret folk til å ta vår nettbaserte spørreundersøkelse og legge ut bilder av Bogerud via instagram.

Erfaringer

Vi kom i snakk med veldig mange hyggelig mennesker, som var positive til å svare på spørreundersøkelsen vi hadde printet. Vi forklarte hvem vi var og hva oppgaven vår gikk ut på, og de fleste var svært positive. Her møtte vi folk på hjemmebane, været var fint og stemningen var god, så vi fikk mange hyggelige samtaler ut av dagen, og over hundre personer utfylte spørreskjemaer.

Igjen var responsen veldig positiv på de fargerike møblene. Det virket som at flere synes at området kunne hatt godt av flere farger. Folk kom og gikk og satte seg og kjøpte mat og kom tilbake jevnt gjennom hele dagen.

Denne gangen var vi forberedt på at det kom til å være mange folk der, men det var så mange at det nesten var overveldende. Dette viser bare at med en gang man legger til rette for sammenkomst og aktivitet, så er det ikke mangel på mennesker det skal stå på. Selv på vår lav-terskel møteplass var det en jevn flyt av folk.

Bogerud torgfest har blitt en etablert årlig begivenhet som folk gleder seg til. Torgfesten, som har blitt et ganske stort arrangement vil nok uansett trekke mange folk på grunn av den store variasjonen av

aktiviteter og tilbud, og det faktum at det bare er én gang i året.

Mange av de vi kom i snakk med uttrykte at de veldig gjerne skulle hatt lignende type tilbud mer jevnlig og at det ikke trenger å være i like stor skala. Poenget er at man gjerne vil porsjonere ut gleden ved slike arrangementer jevnt utover hele året. Dette behovet kunne kanskje vært imøtekommet med flere små temporære arrangementer og tiltak, eller et mer etablert fast tilbud i sentrum.

Bildet viser Popup-møteplassen i forkant av bildet.

Voksne fyller ut spørreundersøkelser mens barna tegner.

SPØRREUNDERSØKELSE

Vi valgte å benytte oss av spørreundersøkelser for å danne oss et helhetlig bilde av Bogerud som sted, ved å forsøke å nå ut til et bredt publikum og ha mulighet til å stille de samme spørsmålene til mange mennesker. Beboere og besøkendes mentalitet rundt Bogerud er interessant å vite noe om. Er folk utelukkende negative? Hva er de gode tingene med Bogerud? Hvor ligger styrkene? Hva er de største utfordringene?

Vi var interessert i å se om det var noe som skilte seg spesielt ut rundt folks meninger og bruk av sitt eget lokalmiljø. Hva gjør Bogerud spesielt?

Det første vi gjorde var å konkretisere hva vi faktisk lurte på. Hva ønsket vi egentlig å få vite av beboerne og hva var relevant at de bidro med? Målet med spørreundersøkelsen var tross alt å danne oss et bilde av hvordan mennesker bruker sitt lokalmiljø, og hva de synes om Bogerud. Det var for eksempel svært interessant å høre hvordan beboerne bruker senteret. I denne prosessen jobbet vi hele tiden med å lage spørsmål som ikke virket ledende mot det vi helst ønsket å høre. Spørsmålene skulle være så nøytrale som mulig og ikke positivt eller negativt ladet. Det var viktigere å få inn ærlige svar enn svar som passet godt med det vi ønsket å gjøre.

De fem første spørsmålene som omhandlet bruk av området, var avkryssningsspørsmål. Dette gjorde vi bevisst for å potensielt kunne bruke svarene statistisk i etterkant. Det ville

også gjøre at spørreundersøkelsen ikke tok veldig lang tid å besvare, og kanskje virke litt avskrekkende på personene vi møtte. Hvis hele undersøkelsen hadde bestått av spørsmål hvor folk måtte svare i lange setninger ville man kanskje vegre seg fra å svare.

Etter spørsmålene som dreide seg rundt bruk av området, ønsket vi å høre folks meninger om Bogerud. Her valgte vi å ikke ha svaralternativer, men la folk få skrive det de ville. Dette var hovedsakelig av to årsaker. For det første ville vi trolig gå glipp av mange oppriktige besvarelser hvis besvarelsene ble begrenset ned til de alternativene vi kom opp med. Folk kunne potensielt ikke kjenne seg igjen i våre alternativer, og vi ville ende opp med å få besvarelser som faktisk ikke stemte med det de selv mente. For det andre ville svaralternativer om folks meninger rundt et område kunne virke ledende. Vi hadde skapt en slags forventning om hva folk skulle svare, og dette ville kanskje lede folk til å svare det de trodde vi ville høre.

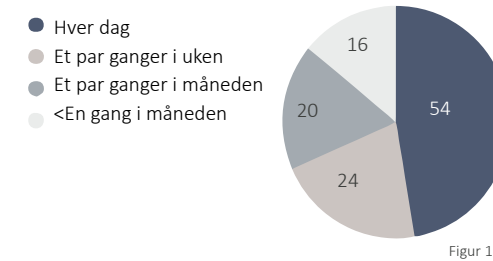
Til slutt i spørreundersøkelsen la vi inn noen få spørsmål rundt alder og kjønn. I det første utkastet av spørreundersøkelsen hadde vi personopplysningsspørsmålene i starten av undersøkelsen. Disse flyttet vi etter hvert til slutten av undersøkelsen for at det skulle flyte bedre. Vi følte at det var mer naturlig å avslutte med å spørre om vi kunne få vite alder og kjønn.

Etter at spørreundersøkelsen var ferdig utformet, bestemte vi en dato vi skulle spørre folk på Bogerud om de kunne svare på spørreundersøkelsen. Vi slo dette sammen med registrering av bevegelsesmønstre på Bogerud. Vi fikk inn noen besvarelser denne dagen, men skjønnte at det kom til å ta lang tid og vi kom til å måtte bruke mye tid på å samle inn nok besvarelser. Dette ledet oss til å se om vi kunne lage en internett-undersøkelse i tillegg, som vi kunne promotere på ulike plattformer, men som ikke var avhengig av at vi var tilstede når folk besvarte den.

Mini-spørreundersøkelsen er den papirbaserte undersøkelsen vi hadde på Bogerud torgfest. SurveyMonkey er en nettside hvor man kan lage nettbaserte spørreundersøkelser. Dette er gratis så lenge man holder seg til ti spørsmål eller færre.

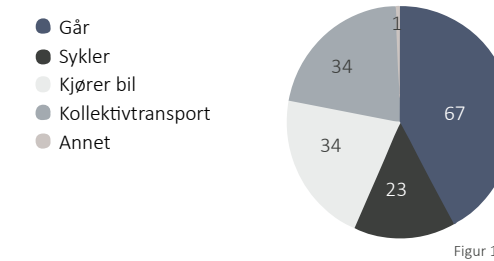
RESULTATSIDE MINI-SPØRREUNDERSØKELSE

Hvor ofte er du her?

Figur 17

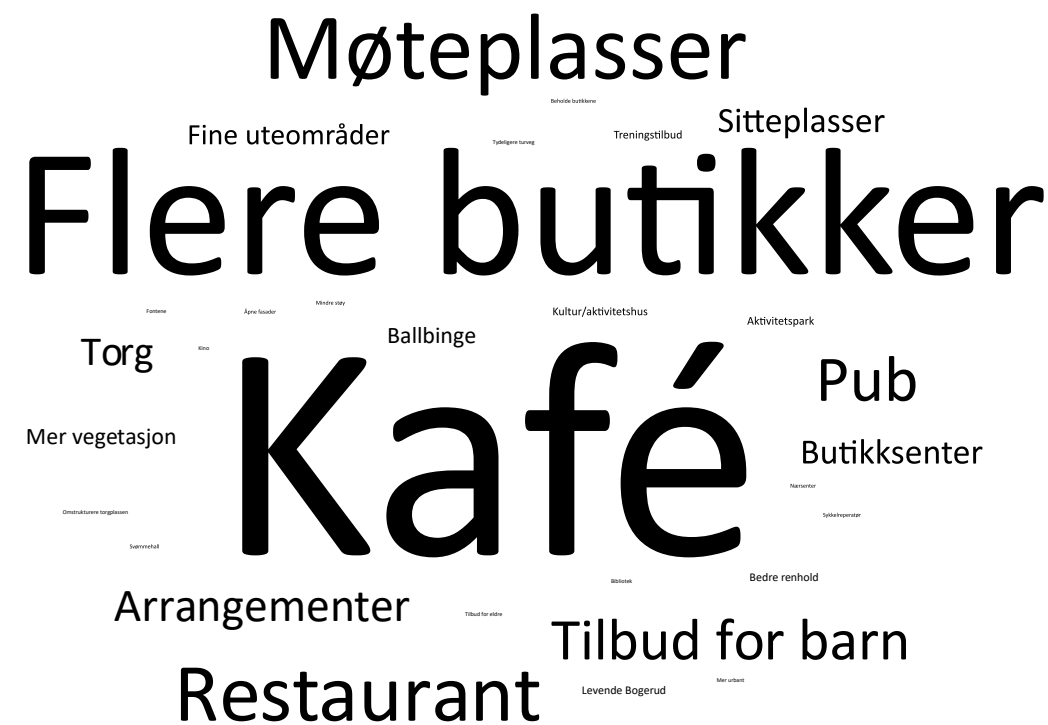
Hvordan kommer du deg vanligvis hit?

Figur 18

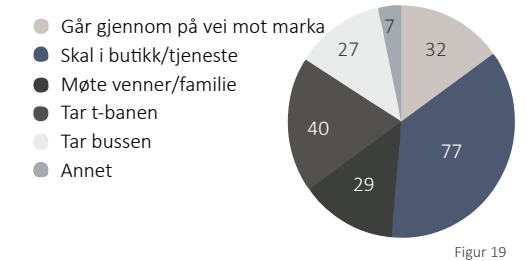
Hva ønsker du deg på Bogerud?

Svarene fremstilles i ordskyen under. De ordene som er nevnt flest ganger er størst, de ordene som er nevnt færrest ganger er minst.

Figur 20

Hvilke av disse aktivitetene beskriver best din bruk av Bogerud sentrum?

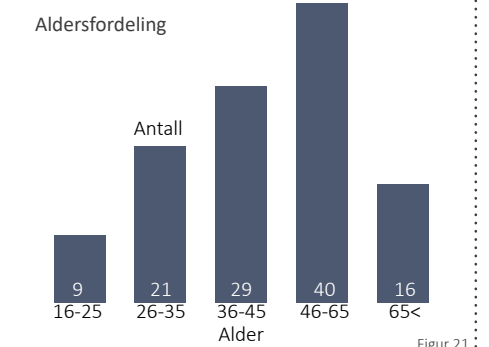
Figur 19

SPØRREUNDERSØKELSEN

Papirbasert spørreundersøkelse
7 spørsmål;
6 avkryssningsspørsmål og
1 med egendefinert svar.

RESPONDENTENE

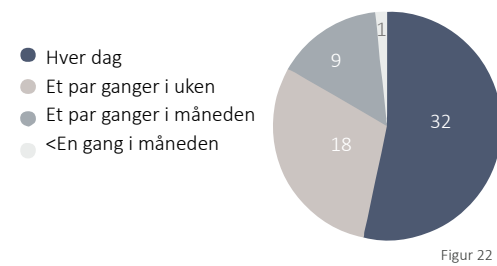
115 besvarelser.
72 kvinner, 40 menn, 3 skrev ikke kjønn.
76 beboende på Bogerud, hvorav 3 også jobber her.
38 besøkende og
1 annet (Bor på Bøler)

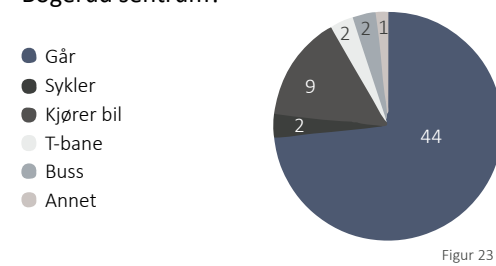
Figur 21

RESULTATER
SURVEYMONKEY

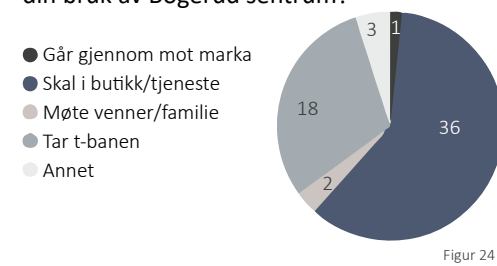
Hvor ofte er du i Bogerud sentrum?

Hvordan kommer du deg vanligvis til Bogerud sentrum?

Hvilke av disse aktivitetene beskriver best din bruk av Bogerud sentrum?

Hva kunne du ønske det var mer/mindre av her?

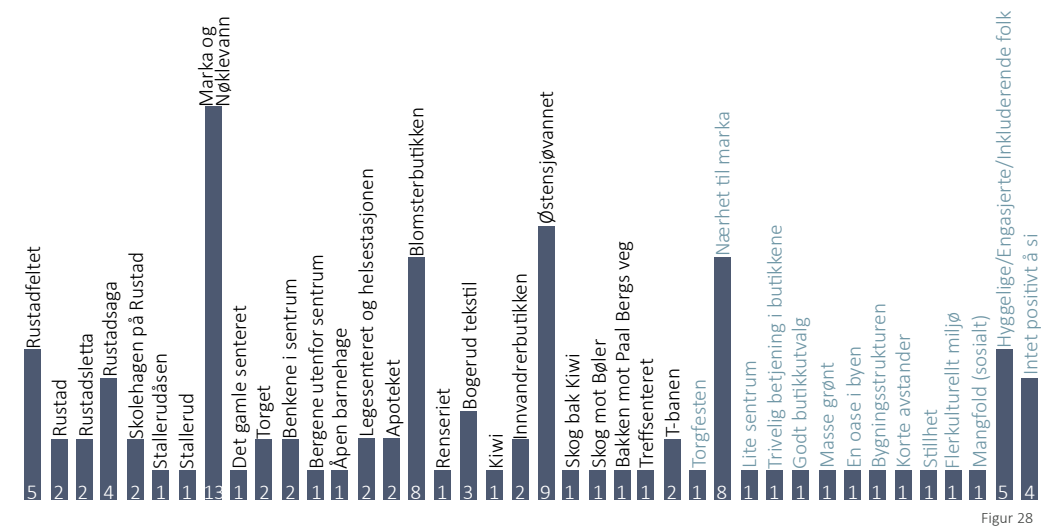
Totalt 52 besvarelser. Ordene fremstilles i ordskyene under. De ordene som er nevnt flest ganger er størst, ordene som er nevnt færrest ganger er minst.

Liker du deg i Bogerud Sentrum?

Totalt 53 besvarelser
Besvarelsene er tolket og inndelt etter om respondentene liker seg, ikke liker seg, både liker og ikke liker seg eller om de ikke vet.

Totalt var 13 personer helt positive og liker seg i Bogerud sentrum.
18 personer var både positive og negative i besvarelsene,
18 personer var helt negative og trives ikke i Bogerud sentrum.
4 personer hadde ingen klare formeninger hvorvidt de liker seg eller ikke.

Hva liker du/hvor liker du deg best på Bogerud?

Totalt 53 svar. Svarene er tolket og vises på figur 28.

Besvarelser som kun beskriver hva folk liker på Bogerud står til høyre i blå skrift.

Hvilke ord beskriver Bogerud?

Totalt 53 besvarelser.
Ordene fremstilles i ordskyen til venstre. De ordene som er nevnt flest ganger er størst, de ordene som er nevnt færrest ganger er minst.

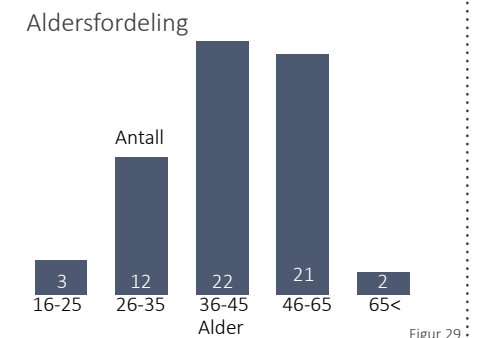
SPØRREUNDERSØKELSEN

Internettbasert spørreundersøkelse
10 spørsmål;
6 avkryssningsspørsmål og
4 med egendefinert svar.

RESPONDENTENE

60 besvarelser.
45 kvinner, 15 menn.

46 beboere på Bogerud,
6 som jobber her,
5 besøkende og
4 annet (nabo, oppvokst der)

WORKSHOP

Som en avsluttende del på Bogerudprosessen arrangerte vi en workshop på Bogerud. Intensjonen var at de som ville, skulle få muligheten til å være med på å komme med forslag til hvordan Bogerud kan utvikle seg i fremtiden, og at de skulle føle seg hørt.

Vi ønsket å bruke resultatene vi hadde fått fra spørreundersøkelsene våre, og med utgangspunkt i dette vinkle workshopen til å handle om det folk allerede hadde fortalt oss at de ønsket seg for Bogerud. Slik ville vi ikke gjenta oss og enda en gang og spørre folk hva de ønsker seg, men heller ta tak i noe konkret de har uttrykt et behov for, og videreutvikle det spesifikt tilknyttet Bogerud.

Svarene fra spørreundersøkelsen viste, som før har blitt nevnt, et ønske og et behov for møteplasser på Bogerud. Dette ble derfor hovedtema for opplegget på Workshopen.

Vi brukte vår kommunikasjonsplattform på Facebook til å opprette et event, som vi delte rundt på nettet for å rekruttere folk til workshopen. Vi tok også direkte kontakt med ulike organisasjoner i området og enkeltpersoner som hadde vist interesse for utviklingen av Bogerud. Vi ba også folk om å spre ordet til naboer og kjente.

Veldig mange viste stor interesse for arrangementet og uttrykte et ønske om å komme, men til syvende og sist var det mange som måtte trekke seg i siste liten. Til sammen kom det ti voksne personer og to barn. De oppmøtte ble inndelt i tre grupper.

Opplegget vårt var inndelt i fire ulike oppgaver, der gruppene skulle diskutere og jobbe innad i gruppen for å komme frem til ulike løsninger.

Erfaringer og funn

Den første oppgaven var en swot-analyse. Dette er en metode man bruker for å kartlegge og vurdere styrker, svakheter, muligheter og utfordringer. Vi ba deltakerne diskutere Bogerud i forhold til disse kategoriene, og skrive ned på et ark hva gruppen kom frem til. Hensikten med denne oppgaven var at beboerne skulle vise oss hva de selv mener de ulike kvalitetene og problemstillingene ved Bogerud er, noe som vi bare kan tolke oss til gjennom observasjoner og analysering.

Resultatene sier oss at beboerne ser mange gode fysiske kvaliteter ved Bogerud. Styrker var den kategorien det ble skrevet mest i. Styrkene som ble nevnt handler om områdets nære plassering til grøntarealer og idrettsanlegg, kort avstand til bysentrum, godt kollektivtilbud og Bogerud som et sted med stort sosialt mangfold. Svakheter omhandler et slitent og lite vedlikeholdt senter og torg, samt at det mangler møteplasser.

Beboerne mener at noe av det som skaper utfordringer i området er et fysisk og sosialt skille av innbyggerne, et manglende tilbud av aktiviteter for ungdom og et økende narkotikamiljø. Dette ser de derimot muligheter til å imøtekomme gjennom ulike tiltak som samler befolkningen.

TID OG STED

Onsdag 27.september.2017
Åpen barnehage på Bogerud senter.
Kl 18.00- 20.30

ANTALL OPPMØTTE

10 voksne og 2 barn,
fordelt på 3 grupper

OPPLEGG

Introduksjon

Oppgave 1: SWOT analyse
Oppgave 2: Sett ikoner på kart

Pause

Oppgave 3: Hva er en god møteplass?
Oppgave 4: Tegn fremtidens Bogerud

Avsluttende ord

fysisk tilrettelegging av møteplasser og ved et større tilbud av aktivitet og tjenester i området, spesielt rettet mot barn og unge.

I den andre oppgaven delte vi ut et stort flyfoto over Bogerud til hver av gruppene. De fikk også utdelt et sett med symboler, som vi ba dem plassere ut på kartet hvor de mente de hørte hjemme i forhold til fire spørsmål. Figur 31 viser en sammenslåing av gruppenes svar på denne oppgaven. Hensikten med dette var igjen å få beboerne til å vise oss hvor de selv mener at kvalitetene og utfordringene i området

ligger, denne gangen illustrert konkret på et kart.

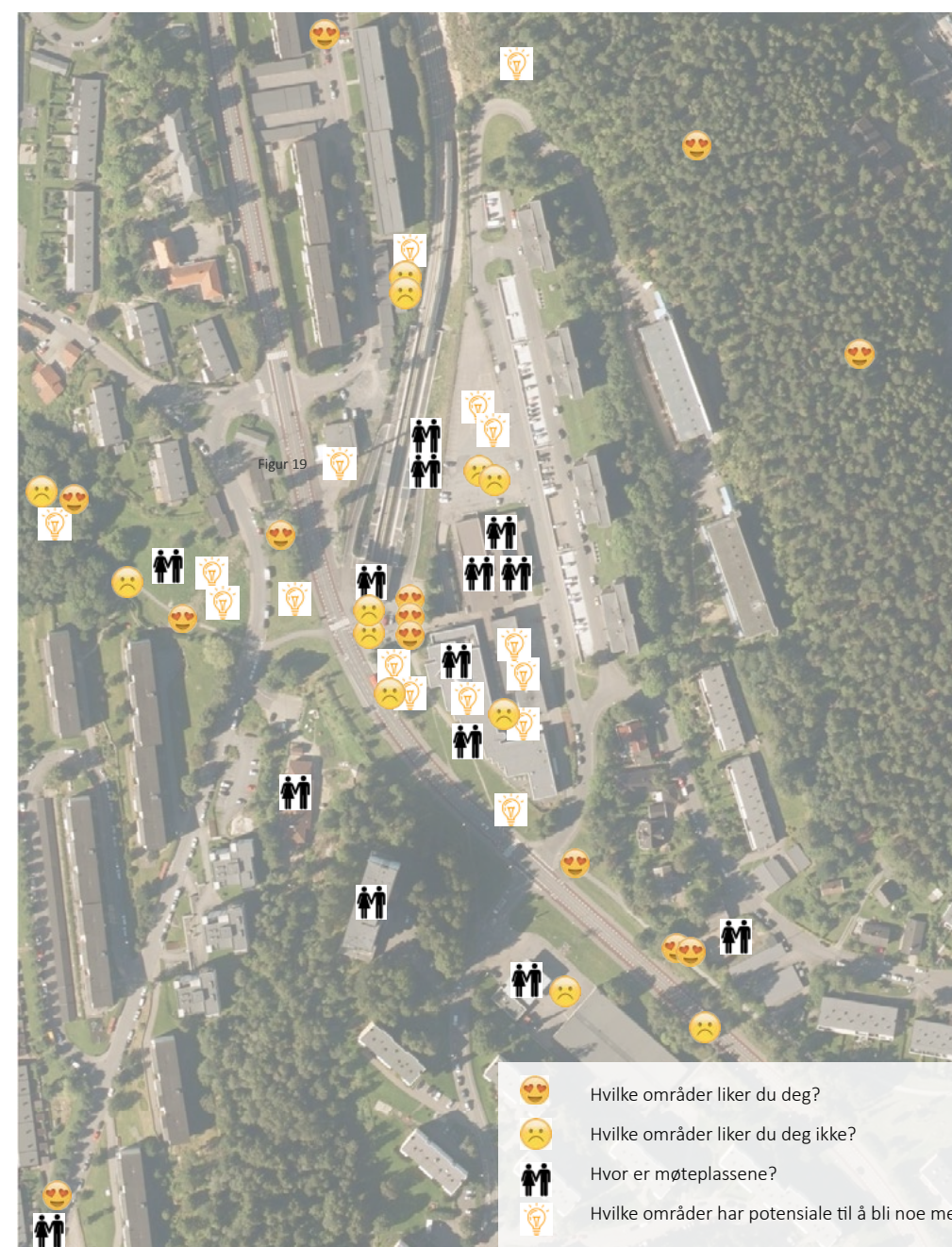
Det som er interessant er at det i swot-analysen kommer frem et savn av møteplasser, men da vi ba de markere hvor møteplassene er så har de kommet frem til hele tretten stykker. De aller fleste av disse er innendørs, og bare fire av tretten møteplasser er utendørs. Kun to av disse er ikke tilknyttet en spesifikk aktivitet, som barnehage eller matbutikk. Vi tolker dette som at det de kanskje savner er de uformelle utendørs møteplassene. Eller at de

innendørs møteplassene må imøtekomme et bredere spekter av lavterskeltilbud. Det vil si møteplasser som ikke har spesielle forutsetninger for bruk og opphold.

Da vi ba dem om å konkludere med ett område som man burde oppruste og jobbe videre med, svarte to av gruppene parkeringsplassen der OBOS skal bygge boligblokker. Én av gruppene svarte krysset mellom senterbyggene, og én av gruppene svarte to steder og sa både parkeringsplassen og plenen ned mot Østensjøvannet.

<p>Styrker</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trafikkknutepunkt - Nær Østmarka og Østensjøvannet korridor - Fotballbaner - Nær sentrum - Fine sykkelveier til sentrum - Gode leietakere hos butikkene (blomster, skredder, kiwi, apotek, helsestasjon, åpen barnehage) - Etablert og mangfoldig bygd - Natur og friluftsområder <p>Muligheter</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ville fått et bedre bomiljø med en kafé fra kl 11.00-23.00 - Kan få et kjempebra miljø hvis beboerne får være med på å utvikle Bogerud Torg (OBOS) - Med flere boliger--> Bilkollektiv - Etablert - Mangfoldig - Bra uteliv/friluftsliv - Lære å svømme 	<p>Svakheter</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tomt og trist torg - Mye søppel på og rundt torget - Torg fullt av asfalt- lite grønt - Mangler møteplasser - Nedslitt gamelt senter - Mista møteplasser som juletrengang på senteret, café og spisesteder - Ikke natteravn <p>Utfordringer</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vi trenger bedre møteplasser til alle som bor her - Ubebygde områder er potensielle møteplasser - Alt må ikke bli bebygget av boliger - Vi trenger et forsamlingslokale som kan brukes til arrangementer, fester, utleie og aktiviteter
<p>Styrker</p> <ul style="list-style-type: none"> - Idrettsanlegg - Aktivt idrettslag - Sentralt, bra kollektivtilbud - Åpent basseng på Rustad - Grønt, nært Østmarka og Østensjøvannet - Mangfold- ulike kulturer og generasjoner - "småby", man hilser på hverandre i butikken 	<p>Svakheter</p> <ul style="list-style-type: none"> - Barna i Martin Linges vei savner ballbingen sin, de må få et alternativ på riktig (samme) side av Genral Ruges vei - De må få bedre møteplasser - Øde områder kan føles utrygge på kveldstid - Få, store familieboliger. Mange "ressurssterke" flytter <p>Utfordringer</p> <ul style="list-style-type: none"> - Narkotika: salg og bruk - Mange ungdommer som ikke er engasjert i organiserte aktiviteter - Inkludere flerkulturelle - Boligpriser segregerer befolkningen - Fysisk skille

Figur 30: Viser de tre gruppens svar på swot-analysen. Gruppene er markert med ulike farger.

Oppgave tre bestemte vi oss underveis for å droppe. Vi fikk litt utfordringer med tiden, delvis fordi vi kom litt senere i gang enn tenkt, men mest fordi gruppene ble så engasjerte i oppgavene at de spurte om mer tid til å diskutere. Vi sa oss ganske fornøyd med at engasjementet var så stort, og bestemte heller å droppe den tredje oppgaven som handlet om å idémyldre rundt hva en god møteplass er.

Etter en liten pause med kaffe og kaker, gikk vi heller i gang med oppgave fire. I denne oppgaven hadde hver gruppe fått utdelt et stort flyfoto, men over mindre områder på Bogerud. Hver gruppe fikk utdelt ulike områder. Disse var: Torget, gågaten mellom senterbyggene og områdene rundt veikrysset mellom General Ruges vei, Stallerudveien og Rustadgrenda. Her ba vi deltakerne om ved hjelp av tegning, ord, symboler og lignende diskutere og få ned på papiret konkrete løsninger for de ulike delområdene. Vi ba de om å se for seg sin drømme plass på Bogerud, og tegne den. Flere av gruppene syntes det var vanskelig å tegne noe konkret, mange synes det var enklere å bruke ord.

Figur 31: Resultatet av oppgave to på workshopen.

“ Vi mangler møteplasser som samler folk på tvers av kulturer, generasjoner og livssyn. Vi trenger et livssynsnøytralt møtested som forener folk.”

Kvinne fra Workshopen

Tidsrammen på vår masteroppgave har satt begrensninger for hvor stor og lang medvirkningsprosessen vår kunne være. Vår medvirkningsprosess har vært noe kort i forhold til hva som kanskje er ønskelig i større arbeid med områdeløft. Dette innebar at vi var avhengig av at folk møtte opp på det vi arrangerte, for vi hadde ikke tid til å arrangere mange arrangementer. Vi var derfor avhengig av å nå ut til folk fort og effektivt, vi måtte være veldig oppsøkende og aktivt pågående for å nå ut til folk og informere om hva vi drev med og når ting kom til å skje.

Optimalt sett hadde det vært en fordel å ha bedre tid, slik at man kunne hatt flere runder med workshops og bearbeidet innhentet materiale over lengre tid, og la folk være en del av hele prosessen fra idémyldring til ferdige planer. Ved at beboere får mulighet til å være en del av hele prosessen vil man kanskje unngå konflikter som omhandler hva folk ønsker seg i forhold til hva som er mulig eller ikke mulig å gjennomføre. Noe av problemet når folk føler at de ikke blir hørt i slike saker er kanskje at informasjonen ikke er god nok. Ikke alle ting er mulig å gjennomføre, men blir ikke dette tydelig formidlet vil folk kanskje sitte igjen og føle at de ikke blir hørt. I tillegg får man kanskje gjennomført mer av det beboere faktisk ønsker seg, ved at utbyggere tar folk på alvor og hører på hva de har å si.

Fordelen med at vi hadde en tidsramme å utføre medvirkningen på, var at det gav oss et avgrenset tidsrom hvor alt skulle være innhentet og konkretisert. Dette tvang oss til å jobbe mye med å finne de beste spørsmålene og beste metodene for å innhente så mye informasjon som mulig på kort tid.

Her er spørreundersøkelser på nett et godt medium for å fort kunne innhente svar fra et bredt publikum. Vi kunne prioritere å jobbe med oppgaven mens spørreundersøkelsen lå på nett og ble spredt videre. utfordringer ved bruk av spørreundersøkelser er at det er vanskelig å stille spørsmålene slik at man ikke trenger å tolke svarene etterpå. Med en gang svarene er noe annet enn “ja” eller “nei” må de i større eller mindre grad tolkes, og det er vanskelig å gjøre uten å ubevisst legge føringer for hva respondenten “sikkert mente”. Man kan ikke bare bruke spørsmål hvor folk skal krysse av det alternativet som virker best, ettersom spørsmålene nesten alltid vil virke ledende på et eller annet vis. Ved å la folk svare det de selv vil får man et mer nyansert resultat med flere fasetter, men da må vi etterpå gå inn og tolke det folk har svart for å kunne sammenligne besvarelsene med hverandre.

Et annet poeng som både kunne være positivt og negativt er at vi ikke styrte hvem som besvarte undersøkelsen. Majoriteten av respondentene var kvinner, de fleste i aldersgruppen 40-65 år. De har kanskje andre ønsker og ser andre utfordringer enn for eksempel ungdom eller eldre. Det hadde vært veldig interessant å se om besvarelsene hadde endret seg mye om vi hadde fått inn flere fra flere aldersgrupper og en jevnere fordeling mellom kvinner og menn.

På Bogerud er inntrykket vi har fått at beboerne godt liker det sosiale miljøet, godt naboskap og engasjement. Det listes opp langt flere positive ord som beskriver Bogerud enn negative. Mangfoldig, flerkulturelt og gode mennesker er noen av de ordene som ble nevnt mest i spørreundersøkelsen. De uttrykker også utfordringer ved bomiljøet, ungdom som ikke har godt nok aktivitetstilbud, synlig rus og mangel på steder å møte nye mennesker. Det som er positivt med dette er hvordan de vi har snakket med ser mulighetene til å jobbe med dette for å gjøre Bogerud bedre.

Vi ser at mye av det som er savnet på Bogerud er strukturelle forandringer, opprusting av senteret, bedre søppelhåndtering, flere tilbud på senteret og møteplasser. Nesten alt dette kan tyde på at senteret og sentrumsområdet ikke har blitt prioritert gjennom tidene og fungerer nå som et samlingspunkt for de mest basale behovene som mat og helsetjenester.

På tross av at medvirkningen viste at mange ikke trives like godt i Bogerud sentrum, kunne allikevel samtlige av respondentene finne steder i umiddelbar nærhet hvor de trives godt. Det sender signaler om at folk trives godt med å bo på Bogerud, og at sentrumsområdene rundt t-banestasjonen er hovedutfordringen. Kort vei til marka, kort vei til Østensjøvannet og Nøklevann er noe mange personer på Bogerud setter høyt. De trives i de grønne omgivelsene, med vegetasjon og skog rett utenfor døren.

En positiv ting med resultatene fra Bogerudprosessen er at vi ser en stor sammenheng med det beboerne ser på som utfordringer, og det de ser på som behov og muligheter. Dette forteller oss at det som er ansett som problematisk, er beboerne på Bogerud interessert i å gjøre noe med. Dette gir gode muligheter og godt med spillerom for å ta tak i utfordringene og jobbe med disse.

Å kjempe for å bli hørt og at noen skal investere i Bogeruds utvikling har lenge vært en aktuell sak. På side 76 ser vi ungdom som i 1972 demonstrerer for å få en ungdomsklubb i området. realiteten var på denne tiden at ungdom hadde lite tilbud, og ville ha en møteplass. Denne problemstillingen er faktisk like aktuell i dag, og Bogerud kjemper fortsatt for å bli hørt.

Om vi skulle gjort Bogerudprosessen på nytt, med den kunnskapen vi nå sitter med, ville mye vært gjort på samme måte. Spørreundersøkelsen, workshopen og møte med mennesker i Bogerud sentrum under bydelsdagene og torgfesten har vært til god hjelp. Vi føler selv at vi utnyttet tiden vi hadde til rådighet så godt det lot seg gjøre. Når det gjelder workshopen hadde vi kanskje omstrukturert litt på oppgavene, og jobbet mer strukturert for å komme gjennom alle oppgavene vi hadde planlagt fremfor å måtte droppe en grunnet tidsmangel. I ettertid har vi lurt på hva deltakerne hadde ment at en generell god møteplass var.

Instagram-opplegget hadde vi trolig ikke tatt med hadde vi gjort prosessen på nytt. Vi brukte tid på å promotere den nye emneknaggen #mittbogerud, og lagde postere som vi hang opp og delte ut. Dette bar lite frukter, og i skrivende stund er det kun syv bilder hvor emneknaggen er brukt.

Når det gjelder spørreundersøkelsen er vi fornøyd med resultatet vi fikk inn. Vi mener selv vi reklamerte godt for undersøkelsen på nett, men vi har nok også vært heldige med at Bogerud har mange engasjerte mennesker som hjalp oss å spre den videre.

4

UTVIKLINGSBILDER

UTVIKLINGSBILDER

På bakgrunn av teori, analyser, registreringer og medvirkningsarbeid har vi kommet frem til tre utviklingsbilder som viser ulike fremstillinger av hvordan fremtidens Bogerud potensielt kan se ut. Utviklingsbildene tar tak i styrker og utfordringer kartlagt i de tidligere fasene av oppgaven, og er laget med ulike ambisjonsnivåer for å diskutere potensielle retninger utviklingen kan ta.

Utviklingsbildene baserer seg på en tanke om at de skal kunne være realistiske. Det er derfor noen store strukturer i området som ivaretas. Disse er T-banelinjen, General Ruges vei, de eksisterende boligfeltene og det gamle senterbygget. Å endre disse vil være tidkrevende og kostbart, og som uansett ville måtte erstattes med lignende funksjoner.

Det foreligger nesten godkjente planer om ombyggingen av den eksisterende Kiwi-butikken med tilstøtende parkeringsareal, til tre boligblokker og næringslokaler. Planene er i skrivende stund til politisk behandling. Vi antar at disse kommer til å bli godkjent og bygget slik de er tegnet, og har dette som et grunnleggende premiss i utviklingsbildene. I to av utviklingsbildene er de kommende planene modifisert i større og mindre grad.

Det første utviklingsbildet viser et scenario med lavt ambisjonsnivå. Dette er et fremskrevet scenario som tar tak i hvordan utviklingstendensene på Bogerud er i dag. Noe av bakgrunnen for dette scenarioet er erfaringer fra lokalsenterregistreringen, hvor det kommer frem at flere av sentrene på samme størrelse har lignende utfordringer som på Bogerud.

Det andre utviklingsbildet viser et scenario med høyt ambisjonsnivå. Dette er et visjonært scenario, hvor kreativiteten har fått flyte relativt fritt, og beboernes ønsker bringes frem. Hva kunne Bogerud blitt om man hadde alle ressurser og spillerom for å tenke nytt, men samtidig ivaretar de viktigste strukturene?

Det tredje og siste utviklingsbildet viser et scenario med et høyt, men realistisk ambisjonsnivå. Her er elementer fra de to foregående scenarioene sett i sammenheng, og det er forsøkt å trekke ut det beste og mest realistiske fra begge scenarioer.

UTVIKLINGSBILDE A

Utviklingsbildet beskriver hvordan Bogerud sentrum potensielt kan utvikles, basert på hvordan andre drabantbycentre i samme skala som Bogerud langs de østgående T-banelinjene har utviklet seg over tid. I dette scenarioet er de faktiske planene som foreligger for Bogerud tatt med uendret.

Et premiss for scenarioet er at disse utføres slik planene er per nå. Her medregnes OBOS sitt bolig/næringsprosjekt, og bydelens treningspark mot Paal Bergs vei.

Scenarioet er noget pessimistisk- men ikke urealistisk.

1 Nytt torg

Nye betongheller og store blomsterpotter. Innkjøring forbudt på selve torget. Betonghellene skal gi Bogerud et løft, og en følelse av at senteret er velholdt. Pottene hindrer innkjøring på torget, men virker litt tilfeldige og lite gjennomtenkt.

2 Grendehus på torget

Nytt enkelt bygg på torget. Tegnet og oppført etter privat engasjement og godkjent av kommunen. Skal styres og driftes av organisasjonen "Bare Hyggelig" og benyttes som kafé eller til andre sosiale formål som gagnar Bogerud.

3 Narvesen og grønnsakshandleren

Eksisterende Narvesen og grønnsakshandler forblir der de er. For å møte OBOS utvikling av nye boligblokker og matbutikk vil kanskje fasadene pusses opp noe, men forblir relativt likt slik det er i dag.

4 Det eksisterende senteret

Forretningen Bogerud tekstil forblir der den er, men får muligens mindre lokaler til fordel for helsestasjonen. Det etableres ny rampe inn til bygget. Det bygges et lite påbygg ut mot torget. For programmering se figur 33 på side 110-111.

5 Det eksisterende senteret

Blomsterbutikken på hjørnet forblir der den er da butikken er populær og ofte besøkt. Apoteket og frisøren har vært på senteret i lang tid og vil også trolig forbli der de er. De resterende lokalene vil mulig ha hyppigere utskiftning. Se diagram 33 på side 110-111.

6 Torget foran helsestasjonen

Trolig vil ikke dette endres så mye i forhold til hvordan det ser ut i dag. Belegget endres fra asfalt til betongheller i tråd med ny belegning på det andre torget. Uten nye funksjoner i de omkringliggende bygningene vil torget bli liggende relativt øde.

7 Park langs General Ruges vei

Området vil trolig kreve at noen ønsker å investere, mulig for egen vinning. I dette scenarioet er det Kiwi som lager et parkdrag med spredt vegetasjon og reklameskilt, både for å kunne reklamere for butikken og for å kunne fremme en grønn linje.

8 Vedtatt treningspark

Treningsparken ligger noe segregert fra torget på Bogerud, og snakker lite med omgivelsene. Tiltaket er godt tenkt og vil gi noe til tilbake til beboerne, men virker ikke å være del av en langsiktig utviklingsplan og snakker ikke så godt med omgivelsene.

Tegnforklaring

- Henvisning til tekst
- Tre
- Inngangspiler

Illustrasjonsplan Scenario A

Målestokk 1:1500
Ekvidistanse 5 meter

9 Utvidet treningspark

En positiv ting med treningsparken er at den er tegnet slik at den har mulighet til å kunne utvides via en trapp og opp langs General Ruges vei. I scenarioet utvikles treningsparken videre i lik stil, med flere treningsapparater og gummidekke.

10 Varmesentralen

Den eksisterende varmesentralen som forsyner to borettslag på Bogerud med varme, forblir der den er med lik funksjon som i dag. Tomten og bygget endres ikke noe.

11a General Ruges vei/Martin Linges vei

Krysset i General Ruges vei med adkomst til boligene i Martin Linges vei forblir slik det er i dag. Krysset er ikke lysregulert. Martin Linges vei går øst for General Ruges vei gjennom et boligblokk-felt, og kobler seg på General Ruges vei lengre nord.

11b General Ruges vei/Stallerudveien

Krysset i General Ruges vei med adkomst til boligene i Stallerudveien og senteret forblir slik det er i dag. Krysset er ikke lysregulert, men det er fotgjengerfelt over General Ruges vei. Mangel på fotgjengerfelt over Stallerudveien gjør at krysset virker utrygt.

12 Stallerudveien foran garasjeanlegg

Bilveien beholdes og oppgraderes med fortau i forbindelse med OBOS-prosjektet. Utover dette endres ikke trafikksituasjonen i Stallerudveien seg.

13 Garasjene i Stallerudveien

Garasjeanlegget som danner en terrasse opp mot de fire høyblokkene i Stallerudveien beholdes slik de er i dag. Det er tre lite synlige trapper opp mellom garasjene. Garasjene fremstår som en trafikkgenererende barriere mot senteret.

14 Svingen i Stallerudveien

Denne svingen nevnes fordi det er blant flere beboere uttrykt at denne svingen er utrygg og uoversiktlig, og brukes som skolevei. I scenarioet beholdes den allikevel slik den er, da den utgjør hovedankomstvegen til boligene i Stallerudveien.

15 OBOS-prosjektet/Ny Kiwi med boliger

Bygningen utføres slik OBOS planer viser, med en stor dagligvarebutikk i bunnen og en lambellblokk over. Grønt tak for opphold over butikken. Dagligvarebutikker utgjør ofte introverte og lukkede fasader, og gir lite til omgivelsene.

16 OBOS-prosjektet/Nye punktblokker

De nye boligblokkene utføres slik de er planlagt. Blokkene er plassert for å best mulig bevare utsikten til blokkene bak, i Stallerudveien.

17 OBOS-prosjektet/Utearealene

Slik planen viser er det større plenarealer, med noe busker og trær langs kantene. Ut over dette er det noen sittegrupper og en lekeplass. Flere beboere har uttrykt at de ikke ønsker flere store gressarealer, men variert vegetasjon i flere sjikt.

18 Østensjø miljøpark

Dette området er en del av Østensjøområdet miljøpark. I scenarioet forblir det slik det er i dag. Det har tidligere vært forsøkt planlagt treningspark i dette området, men det møtte sterk motstand og treningsparken ble planlagt til tomten lengre opp.

19 Turvei E4

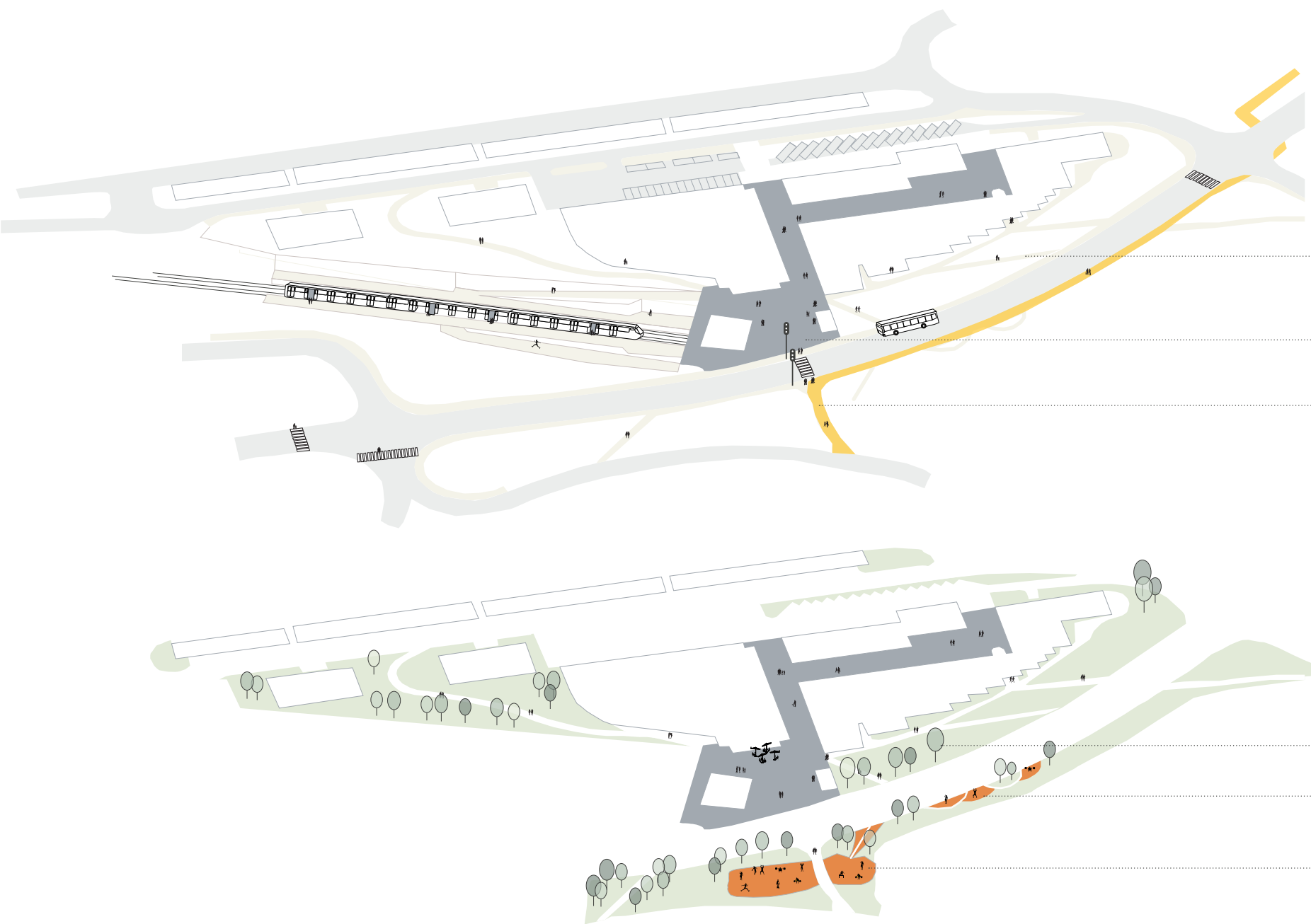
Turveien E4 passerer Bogerud senter på vestsiden av Stallerudveien. Turveien går fra Østensjøvannet, via Bogerud og videre til Nøklevann i Østmarka. I scenarioet gjøres det ingen tiltak for å forsterke turløypa. Den beholdes slik den er i dag.

20 Parkeringshus i General Ruges vei

Parkeringshuset i General Ruges vei opprettholdes og fortsetter å ha samme funksjon som i dag. Det er ikke planlagt noen andre løsninger for parkering av biler på Bogerud, så parkeringshuset beholdes for å unngå økt gateparkering.

21 Bensinstasjon i General Ruges vei

Bensinstasjonen er fremdeles i drift som Uno-X, og brukes i tillegg som lokale for en pizza- og kebab-sjappe. Denne beholdes slik den er i dag i scenarioet.

MOBILITET

Eksisterende opptråkkede stier over plenen opparbeides med betongheller

Torget får nytt gulvbelegg

Turvei E4 forblir der den er i dag

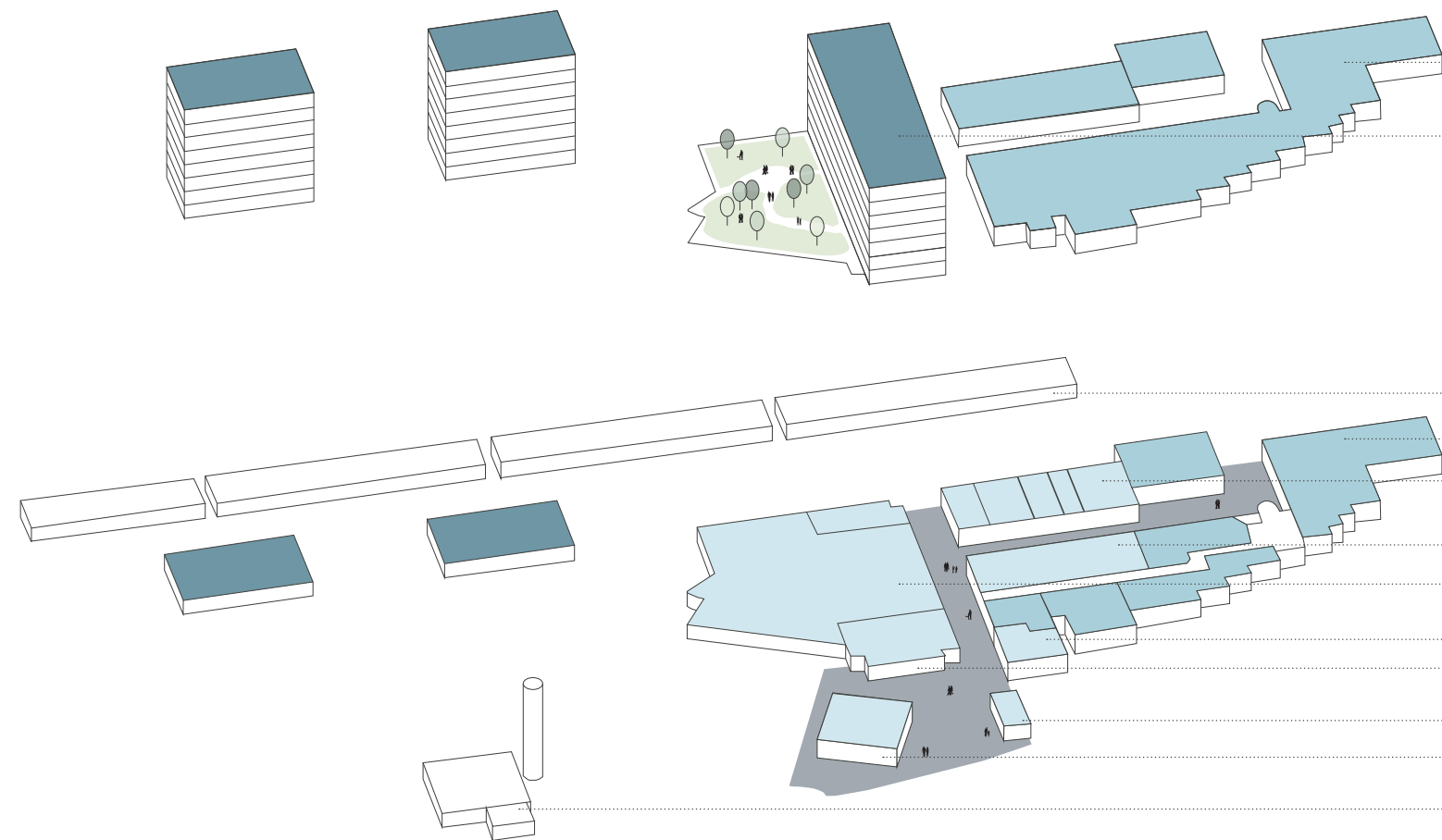
GRØNNSTRUKTUR

Eksisterende trær bevares

Treningsparken blir etterhvert utvidet langs veien

Treningspark blir bygd som planlagt

Figur: 32

PROGRAMMERING 2. PLAN +

Eksisterende helsetjenester forblir

Boligprosjektet til OBOS blir bygget som tenkt

PROGRAMMERING 1. PLAN

Eksisterende garasjeanlegg

Helsestasjon med tilhørende lokaler

Eksisterende butikker og tjenester forblir

Bogerud tekstil

Ny dagligvarehandel

Ny kafé med uteservering på torget

Ny restaurant med uteservering på torget

Grendehuset til "Bare hyggelig" bygges

Narvesen og grønnsakshandler forblir

Eksisterende varmesentral

Figur: 33

UTVIKLINGSBILDE B

Utviklingsbildet beskriver en visjonær utvikling av Bogerud. Her er det ikke i like stor grad tatt hensyn til eksisterende planer, men de store strukturelle elementer bevares. Her medregnes t-banelinjen, General Ruges vei, boligblokkene og senterbygningene.

De eksisterende planene for blokkbebyggelsen ved siden av senteret modifiseres, og den planlagte treningsparken flyttes.

Utover dette beskriver bildet en optimistisk, men ikke fullt så realistisk utvikling av Bogerud. Vi mener likevel at dette hadde vært en ønskelig utvikling.

1 **Nytt torg og nye små bygg**
Torget trekkes over gaten og er shared space for gående, syklende og kjørende. De tre små byggene rundt skal knytte torget bedre sammen og gi en tydelig avgrensning. Byggene benyttes til utsalg av lokale varer fra Bogerud for å fremme kortreiste økologiske produkter.

2 **Den nye kafeen**
Narvesen-bygget omgjøres til kafé med glassfasader ut mot torget. Kafeen markerer retningen til banen, og er en kontrast til de andre byggene som styrer torgets retning. Kafeen kan ha utsalg av billetter til kollektivtilbudene.

3a **Portalen**
En ny stor portal i cortenstål som strekker seg fra senterbygget og over General Ruges vei. Portalen er perforert på undersiden og belyst fra innsiden for å symbolisere stjernehimmelen om natten. Portalen i seg selv symboliserer "starten på turen".

3b **Portalen fra Østensjøvannet**
En mindre portal som markerer at man entrer Bogerud, som en del av turen. Portalen er utført i samme stil som den store portalen, men er ikke perforert eller opplyst. Den er også i mindre skala.

3c **Portalen mot "Bogerudtoppen"**
Portalen er oppført på samme måte som punkt 3b. De mindre portalene skal være med å understreke den større portalen, og bidra til å gi Bogerud tyngde og signalisere et nytt senter som setter fokus på grøntarealene rundt.

4 **Den nye turveiforbindelsen**
En grønn park som strekker seg langs General Ruges vei, med gangveien trukket unna bilveien. Vegetasjon inspirert av barskogen plantes i parken, som også er sittearealer og friområde for personer på tur, eller som holder til i den tilstøtende bygningen.

5 **Vestsiden av General Ruges vei**
Utformes i lik stil som parken på motsatt side. En allé av furutrær pryder kanten av bilveien langs senteret. General Ruges vei får nytt ensidig fall og regnbred på vestsiden av veien for å ta unna overvann.

6a **Trappene til "Bogerudtoppen"**
Trappene opp i skogen skal være en attraksjon for beboere og besøkende, og lar folk komme tett på naturen. Trappene utføres i tre og betong, og tilpasses terrenget på stedet. Trappene skal utføres slik at vegetasjon kan vokse fritt på undersiden.

Tegnforklaring

- Henvisning til tekst
- Tre
- Epletre
- Inngangspiler
- Påbygg
Pilen viser hvilken side påbygget er på
- Overbygg
Stiplet linje viser hvor veggen er

Illustrasjonsplan Scenario B

Målestokk 1:1500
Ekvidistanse 5 meter

6b “Bogerudtoppen”

På det høyeste punktet i området plasseres det et utkikkstårn. Tårnet skal bygges i naturlige materialer, og skal plasseres for å bevare skogen på best mulig måte. Målet er å skape en destinasjon og en aktivitet der man kan oppleve området fra tretoppene.

7 Snarveien til Bøler

Snarveien til Bøler er en eksisterende stikkvei som består av en opptråkket sti i ulendt terreng. Det skal oppføres trapper her i samme stil som trappene til Bogerudtoppen. Begge trappegangene skal ha enkel belysning for å fremheve de som et estetisk element.

8 Det gamle senteret

Bygget omstruktureres både innvendig og utvendig. Bygningen beholder delvis dagens fasong, men bygges på i sydøst. Takene skal ha veksthus og plantekasser. Se figur 35 på side 118-119 for ny innvendig struktur og programmering.

9 Det gamle senteret

Bygget omstruktureres noe. Det bygges på i bakkant, samt to etasjer forbeholdt boliger. Enkelte eksisterende butikker kan forbli, men hovedsakelig skal det nye bedrifter til som bidrar til folkeliv og fremmer miljøet på Bogerud.

10 Det lille torget

Plassen skal fungere som utsalgssted for grønnsaksbutikken og andre evetuelle butikker som kan ha varesalg ut på torget.

11 Eplehagen

Eplehagen skal være tilgjengelig for alle beboere og turgående. Eplene som kommer fra hagen skal hovedsakelig lages om til eplejus og eplecider som lages lokalt i de små nye byggene på torget. Dette skal også være utsalgssted/serveringssted.

12 Sauenhagen

Sauene er hovedsakelig en attraksjon for folk på tur. Ulla fra sauene skal gjøres om til garn og selges på senteret som “Bogerud garn”. Dette skal fremme kortreiste produkter som en del av det nye grønne Bogerud.

13 Turvegen

Et viktig mål med scenarioet er at turveien E4 flyttes slik at den passerer over Bogerud torg, og at Bogerud skal bli et naturlig pausested på turen. Kommer man med T-banen til Bogerud så er dette starten på turen, enten til marka eller Østensjøvannet.

14 Aktivitetsparken

Der det i dag ligger en varmesentral skal det etableres en stor utvendig aktivitetspark for alle beboere og besøkende. Den skal få et grønt parkpreg og være en nyskapende tuftepark hvor man virkelig trener i ett med naturen.

15 Ny Kiwi med boliger

Dagligvarebutikken skal være Norges grønneste, med ekstroverte fasader. Butikken flyttes hit slik at varelevering kan skje i forbindelse med den nye veien (se punkt 21a). Dette gir rom for at utadrettede bedrifter får lokaler rundt torget.

16 Ny rampe fra T-banestasjonen

En ny rampe opp fra banen etableres i forbindelse med den nye veien over T-banelinjen. Dette gjør T-banen til en mindre barriere og perrongene er lettere tilgjengelige fra alle kanter.

17 Bogerudparken

Der dagligvarebutikken opprinnelig skulle ligge skal det oppføres en stor park for beboerne hvor det bugner av vegetasjon, lekearealer, sittegrupper og et lite vannspeil. En passasje gjennom lamellblokken tilgjengeliggjør parken bedre.

18 Ny lamellblokk

Den nye lamellblokken forsyves innover slik at gatebredden mot det gamle senteret blir større, slik at man har mye plass til utvendig møblering, handel ut på gaten og vegetasjon. Første etasje i blokken skal benyttes som butikklokaler.

19 Garasje til bolig

Garasjene bak senteret som per i dag er mer barriere enn noe annet skal omgjøres til nyskapende små boliger på to etasjer. Boligene har inngang i øvre etasje fra Stallerudveien.

20 Grønn gate

All biltrafikk sperres av i Stallerudveien rett bak senteret, dette gjøres mulig da all varelevering kan omgås denne gaten. Det skal kun være tilgjengelig for gående og syklende, og veien skal være godt vegetert og grønn.

21a Broen over T-banelinjen

Det åpnes en ny adkomstvei til Stallerudveien ved at det bygges en bro over T-banelinjen. Terrenget tilpasses på begge sider av T-banelinjen, broen vil ha kjørebredde på 5 m og fortau på begge sider.

21b General Ruges vei/Martin Linges vei

Veien får ny lysregulering i dette krysset for å senke hastigheten på biltrafikken før torget. Dette krysset vil også være den nye adkomstveien til Stallerudveien, da den nye broen knyttes på her. Gjennomkjøringen i Martin Linges vei sperres ved broen.

21c General Ruges vei/Rustadgrenda

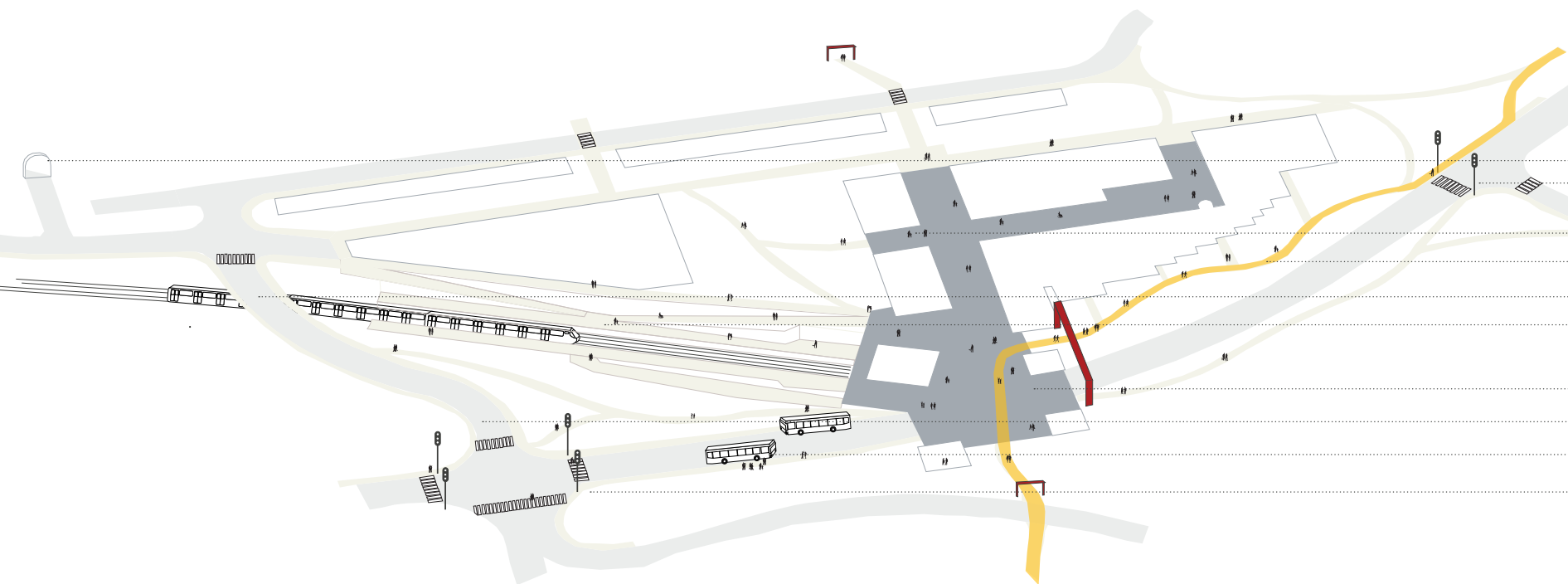
Adkomstveien til stallerudveien sperres av for å forsterke turveien som passerer her. Dette gjør så man kan ha en grønn åre hele veien fra torget og til marka. Veien lysreguleres for å sakke farten på trafikken.

22 Fjellhallen

Fjellhallen skal sprenges inn i grunnfjellet bak høyblokkene. Her skal det være beboerparkering, parkering til butikkene, og et nytt bilfelleskap som gjør at beboere ikke er avhengig av egen privatbil da de kan låne bil i ønsket størrelse her.

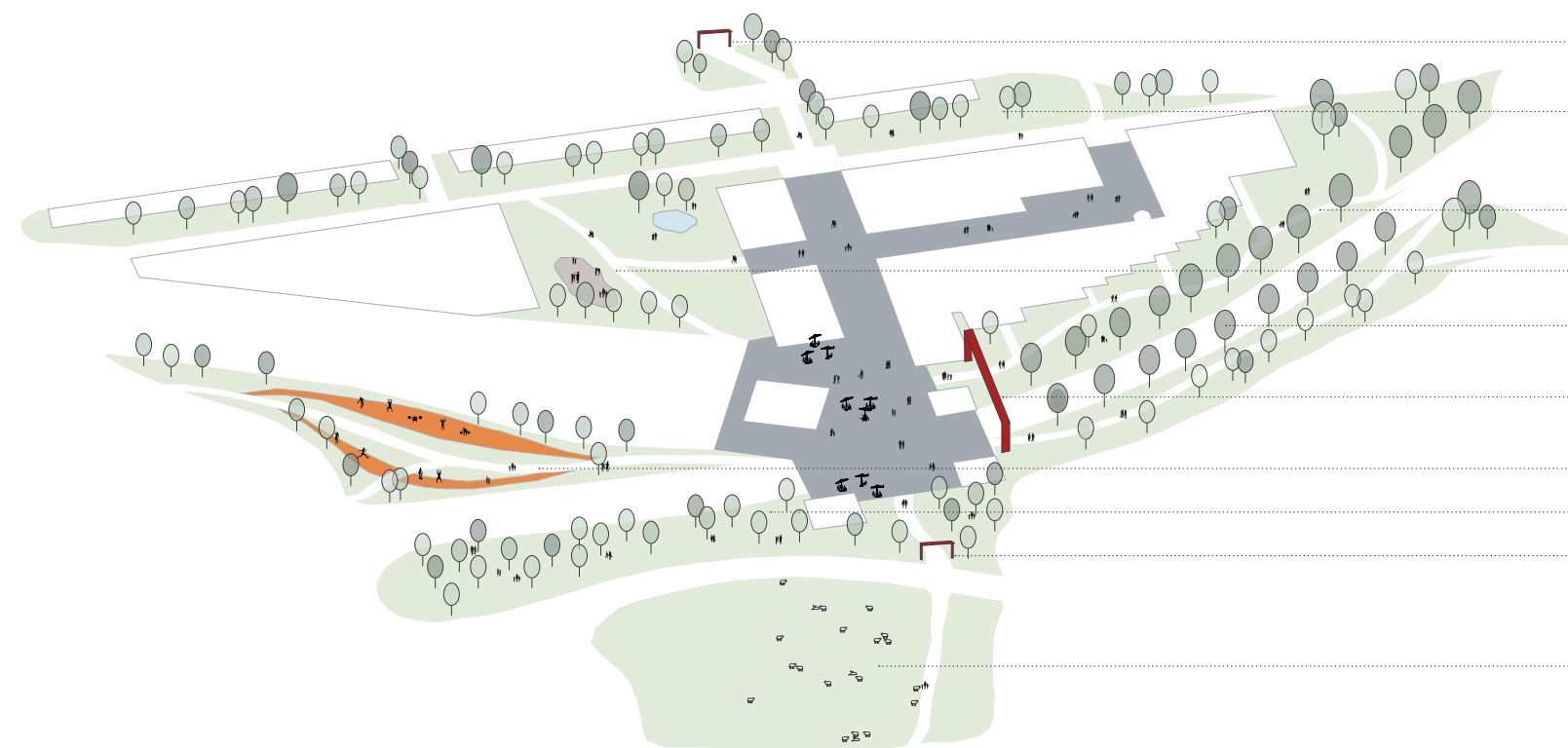
23 Nye boliger i General Ruges vei

Tomten er i dag et parkeringshus og en bensinstasjon. Dette er overflødig med “Fjellhallen parkering”, og tomten skal benyttes til boligformål. Boligene skal bygges i samme stil som de eksisterende lamellene, og skal tilpasses landskapet.

MOBILITET

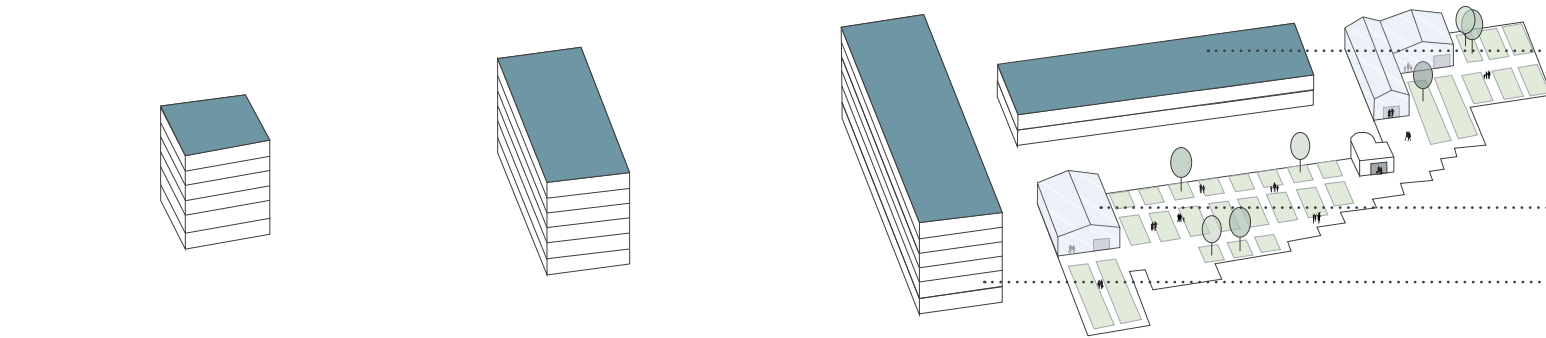
- Innkjøring til Bogerud Fjellhall
Ny lysregulering
- Ny gangforbindelse mellom byggene
- Turvei E4 legges over torget, og opprustes
- Veien legges i en bro over T-banelinjen
- Rampetilgang til perrongen fra begge sider
- Torget heves og strekkes over veibanen
- Innkjøringen til Stallerudveien legges her
- Busstoppet flyttes nærmere T-banen
- Ny lysregulering

GRØNNSTRUKTUR

- Mindre portal viser veien til Bogerudtoppen
- Parkdrag mellom rekkehus og blokkbebyggelse
- Forsterket turvei mot Østmarka
- Park med leke- og oppholdsarealer mellom blokkbebyggelsen
- Furuallé langs General Ruges vei
- Østmarkportalen markerer starten på turen
- Den planlagte treningsparken flyttes hit
- Eplehage
- Mindre portal viser veien inn og ut av Bogerud
- Bogerudsauene beiter til glede for turgåere, og for produksjonen på Bogerud ullspinneri

Figur: 34

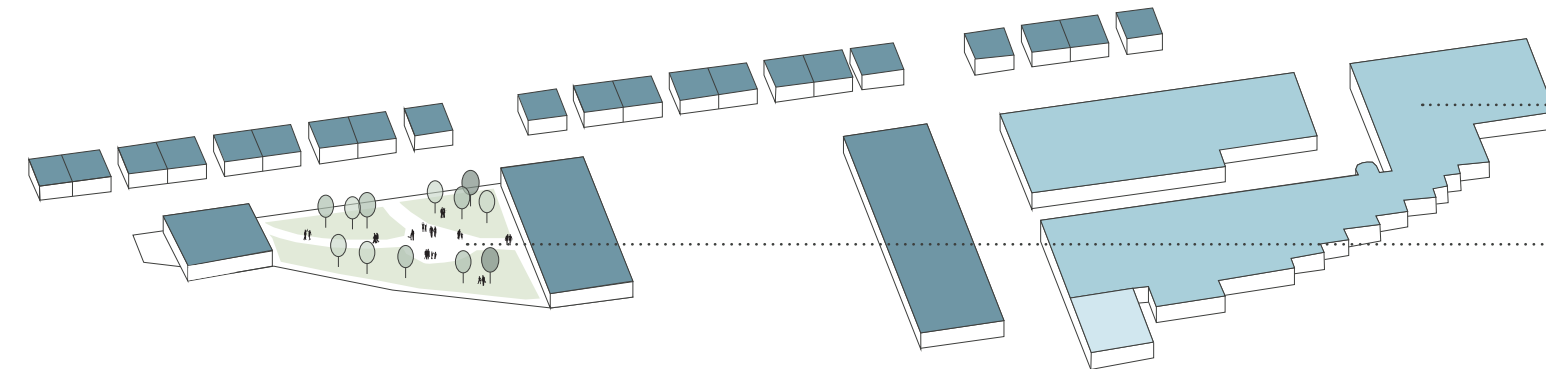

PROGRAMMERING 3. PLAN +

To etasjer med boliger bygges på det gamle senteret

Veksthus og dyrkingsbed på taket

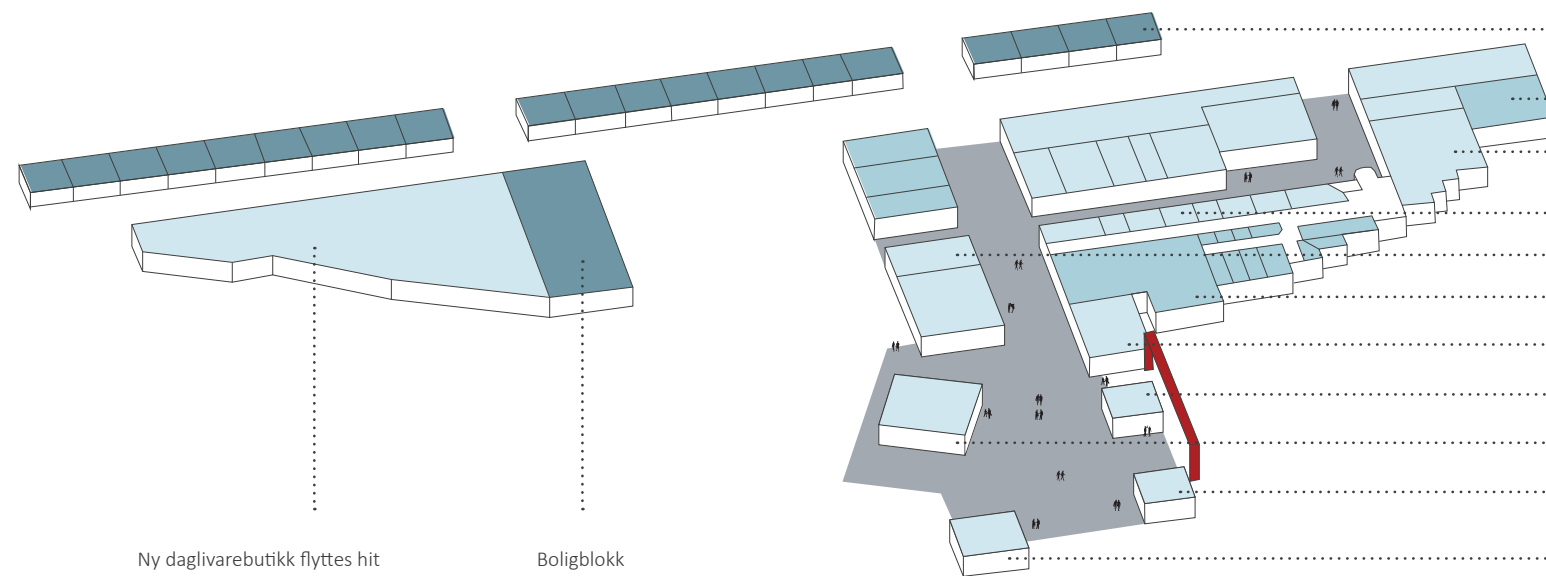
Boligprosjektet til OBOS modifiseres, men beholder tenkt bygningsvolum

PROGRAMMERING 2. PLAN

Helsetjenester og bydelsadministrasjon flyttes opp i 2. etasje på de gamle senterbyggene

Grønt tak over dagligvarebutikk som utearealer for boligblokkene over

PROGRAMMERING 1. PLAN

Eksisterende garasjeanlegg gjøres om til to etasjers rekkehus

Åpen barnehage

Grønnsakshandler

Små butikklokaler tilhørende gründerhub

Nye foretninger med ekstroverte fasader

Gründerhub med kafé og arbeidsstasjoner

DNT avdeling Østmarka

Bogerudbua, kiosk

Kafé

Bogerud ullspinneri, med ull fra

Bogerudsauene

Bogerud saftpresseri, med frukt og bær fra eplehagen

Ny daglivarebutikk flyttes hit

Boligblokk

Figur: 35

UTVIKLINGSBILDE C

Utviklingsbildet beskriver en visjonær, men realistisk utvikling av Bogerud. Det er videreført elementer fra både utviklingsbilde A og B. Her er det nøye utvalgt de ideene som tenkes at realistisk sett kunne blitt utført, hadde man hatt ressurser til det. Scenarioet viser det forfatterne mener er en god, bærekraftig utvikling av Bogerud.

Fra utviklingsbilde A er det tatt med de foreliggende planene som realistisk sett kommer til å bli utført. Dette er OBOS sitt boligprosjekt og den planlagte treningsparken. Vi har dog foreslått en videreutvikling av denne treningsparken, samt at det burde tilbys et innendørs aktivitetstilbud. Vi vurderer det slik at tomten hvor varmesentralen står i dag er egnet til dette formålet.

Viktige premisser som er tatt med videre fra utviklingsbilde B, er omleggingen av Stallerudveien og opprettelsen av Bogerud fjellhall. Vi mener det er viktig for utviklingen at gateparkeringen fjernes, og at de større garasjebyggene fjernes for å frigjøre plass til andre formål enn å parkere bilen. At garasjeanlegget foran høyblokkene i Stallerudveien gjøres om til boliger er derfor videreført i dette bildet.

Portalen ved torget og forsterkelsen av turvegen gjennom Bogerud er også tatt med som et viktig identitetsskapende element.

1 Nytt torg

Torget opprustes og strekkes over General Ruges vei. Der det før var ren veibane, vil gulvet heves opp til torgets nivå og arealet vil fungere som et delt område mellom fotgjenger og bilist. Veibanen får en annen taktilitet på dekket enn på resten av torget, men like fullt ut en forlengelse av torgflaten.

2 Den nye kafeen

Narvesen erstattes med en kafé, denne kan potensielt driftes og eies av den lokale organisasjonen "Bare hyggelig". Dette innebærer at kafeen kan tilby andre tjenester enn bare kafé. I tillegg kan kollektivbilletter selges her.

3a Portalen

En ny stor portal i cortenstål som strekker seg fra senterbygget og helt over General ruges vei. Portalen er perforert på undersiden og belyst fra innsiden for å symbolisere stjernehimmelen om natten. Portalen i seg selv symboliserer "starten på turen".

3b Portalen fra Østensjøvannet

En mindre portal som markerer at man entrer Bogerud, som en del av turen. Portalen er utført i samme stil som den store portalen, men er ikke perforert eller opplyst. Den er også i mindre skala.

3c Portalen mot "Bogerudtoppen"

Portalen er oppført på samme måte som punkt 3b. De mindre portalene skal være med å understreke den større portalen, og bidra til å sette fokus på grøntarealene rundt.

4 Den nye turvegforbindelsen

En grønn park som strekker seg langs General Ruges vei, med gangveien trukket unna bilveien. Vegetasjon inspirert av barskogen plantes i parken, som også er sittearealer og friområde for personer på tur, eller som holder til i den tilstøtende bygningen.

5 Vestsiden av General Ruges vei

En allé av furutrær pryder kanten av bilveien langs senteret. General Ruges vei får nytt ensidig fall og regnbed på vestsiden av veien for å ta unna overvann. Området skal benyttes som en forlengelse av treningsparken som er planlagt. Se punkt 11.

6a Trappene til "Bogerudtoppen"

Trappene opp i skogen skal være en attraksjon for beboere og besøkende, og lar folk komme tett på naturen. Trappene utføres i tre og betong, og tilpasses terrenget på stedet. Trappene skal utføres slik at vegetasjon kan vokse fritt på undersiden.

Tegnforklaring

- Henvising til tekst
- Tre
- ▲ Inngangspiler
- └─ Pålbygg
Pilen viser hvilken side påbygget er på
- Overbygg
Stiplet linje viser hvor veggen er

Illustrasjonsplan Scenarion C

Målestokk 1:1500
Ekvidistanse 5 meter

6b “Bogerudtoppen”

På det høyeste punktet i området plasseres det et utkikkstårn. Tårnet skal bygges i naturlige materialer, og skal plasseres for å bevare skogen på best mulig måte. Målet er å skape en destinasjon og en aktivitet der man kan oppleve området fra tretoppene.

7 Snarveien til Bøler

Snarveien til Bøler er en eksisterende stikkvei som består av en opptråkket sti i ulendt terreng. Det skal oppføres trapper her i samme stil som trappene til Bogerudtoppen. Begge trappegangene skal ha enkel belysning for å fremheve de som et estetisk element.

8 Det gamle senteret

Bygget omstruktureres både innvendig og utvendig, men bygningen beholder delvis dagens fasong, men bygges på i sydøst. Takene skal ha veksthus og plantekasser. Se figur 37 på 126-127 side for ny innvendig struktur og programmering.

9 Det gamle senteret

Bygget omstruktureres noe. Det bygges på i bakkant, samt to etasjer forbeholdt boliger. Enkelte eksisterende butikker forblir, men hovedsakelig skal det nye bedrifter til som bidrar til folkeliv og fremmer miljøet på Bogerud.

10 Det lille torget

Plassen skal fungere som utsalgssted for grønnsaksbutikken og andre eventuelle butikker som kan ha varesalg ut på torget.

11 Utegyms

Den planlagte treningsparken oppføres som planene viser, men bygges på for å gi parken tyngde og gjøre så den snakker med torget og omgivelsene.

12 Innegyms

Den gamle varmesentralen erstattes med et nytt innvendig treningssenter, som skal være et rimelig tilbud for aktivitet for beboere. Senteret skal kunne tilby vanlige treningsaktiviteter, men også noe ekstra. Klatring, buldring o.l.

13 Sauehagen

Sauene er hovedsakelig en attraksjon for folk på tur. Ulla fra sauene skal gjøres om til garn og selges på senteret som “Bogerud garn”. Dette skal fremme kortreiste produkter som en del av det nye grønne Bogerud.

14 Turveien

Et viktig mål med scenarioet er at turveien E4 flyttes slik at den passerer over Bogerud torg. Bogerud skal bli et naturlig pausested på turen. Kommer man med T-banen til Bogerud så er dette starten på turen, enten til marka eller Østensjøvannet.

15 OBOS-prosjektet

OBOS-prosjektet utføres omtrent likt som planene viser, men lamellblokken med dagligvare forskyves som i scenario B for å gi en god gatebredde mellom blokken og det gamle senteret. Kortidsparkeringen gjøres noe mindre for å ha bedre plass til vegetasjon.

16 Ny rampe fra T-banestasjonen

En ny rampe opp fra banen etableres i forbindelse med den nye veien over T-banelinjen. Dette gjør T-banen til en mindre barriere og perrongene er lettere tilgjengelige fra alle kanter.

17 Garasje til bolig

Garasjene bak senteret som per i dag er mer barriere enn noe annet skal omgjøres til nyskapende små boliger på to etasjer. Boligene har inngang i øvre etasje fra Stallerudveien.

18 Bilvei og forhager til “garasjeboliger”

Veien vil ikke kunne sperres helt for biltrafikk grunnet varelevering og kortidsparkering, men det skal vektlegges at veien dimensjoneres slik at gående og syklende er i fokus. Det skal tilrettelegges for så mye vegetasjon som mulig.

19a Broen over T-banelinjen

Det åpnes en ny adkomstvei til Stallerudveien ved at det bygges en bro over T-banelinjen. Terrenget tilpasses på begge sider av T-banelinjen, broen vil ha kjørebredde på 5 m og fortau på begge sider.

19b General Ruges vei/Martin Linges vei

Veien får ny lysregulering i dette krysset for å senke hastigheten på biltrafikken før torget. Dette krysset vil også være den nye adkomstveien til Stallerudveien, da den nye broen knyttes på her. Gjennomkjøringen i Martin Linges vei sperres ved broen.

19c General Ruges vei/Rustadgrenda

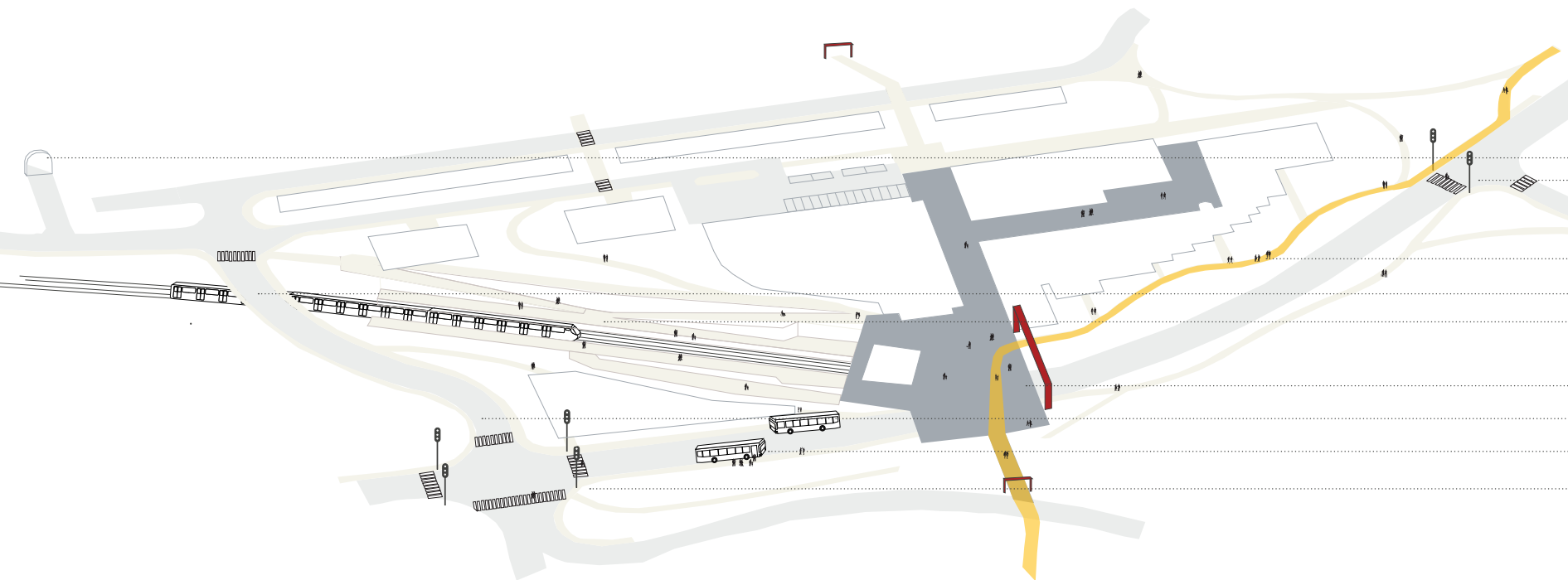
Adkomstveien til Stallerudveien sperres av for å forsterke turveien som passerer her. Dette gjør så man kan ha en grønn åre hele veien fra torget og til marka. Veien lysreguleres for å sakke farten på trafikken.

20 Fjellhallen

Fjellhallen skal sprenges inn i grunnfjellet bak høyblokkene. Her skal det være beboerparkering, parkering til butikkene, og et nytt bilfelleskap som gjør at beboere ikke er avhengig av egen privatbil da de kan låne bil i ønsket størrelse her.

21 Nye boliger i General Ruges vei

Tomten innehar i dag et parkeringshus og en bensinstasjon. Dette er overflødig med “Fjellhallen parkering”, og tomten skal benyttes til boligformål. Boligene skal bygges i samme stil som de eksisterende lamellene, og skal tilpasses landskapet.

MOBILITET

Innkjøring til "Bogerud Fjellhall"
Ny lysregulering

Turvei E4 legges over torget, og opprustes
Veien legges i en bro over T-banelinjen
Rampetilgang til perrongen fra begge sider

Torget heves og strekkes over veibanen
Innkjøringen til Stallerudveien legges her
Busstoppet flyttes nærmere T-banen
Ny lysregulering

GRØNNSTRUKTUR

Mindre portal viser veien til "Bogerudtoppen"

Parkdrag mellom rekkehus og
blokkbebyggelse

Forsterket turvei mot Østmarka

Treallé langs General Ruges vei

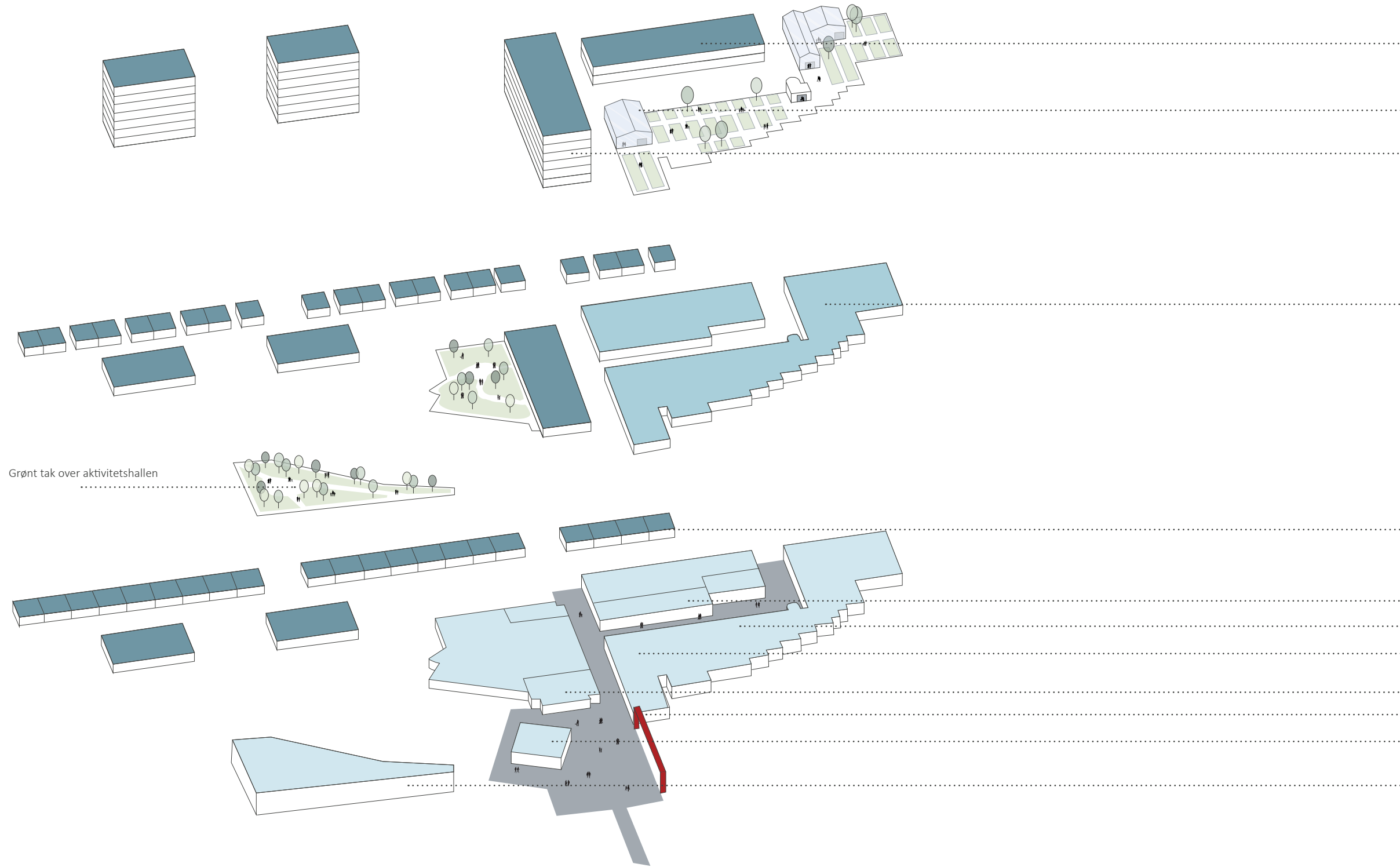
Østmarkportalen markerer starten på turen

Mindre portal viser veien inn og ut av
Bogerud

Den planlagte treningsparken bygges, men
utvides i begge retninger

Bogerudsauer beiter til glede for turgåere og
for produksjon av bogerudgarnet til Bogerud
tekstil

Figur: 36

PROGRAMMERING 3. PLAN +

To etasjer med boliger bygges på det gamle senteret

Veksthus og dyrkingsbed på taket

Boligprosjektet til OBOS bygges som tenkt

PROGRAMMERING 2. PLAN

Helsetjenester og bydelsadministrasjon flyttes opp i 2. etasje på de gamle senterbyggene

PROGRAMMERING 1. PLAN

Eksisterende garasjeanlegg gjøres om til to etasjers rekkehus

Eksisterende butikker forblir

Forsamlingslokaler og folkekjøkken

Innvendig gulv senkes slik at innganger havner på bakkeplan

Serveringssted med uteservering på torget

DNT avdeling Østmarka

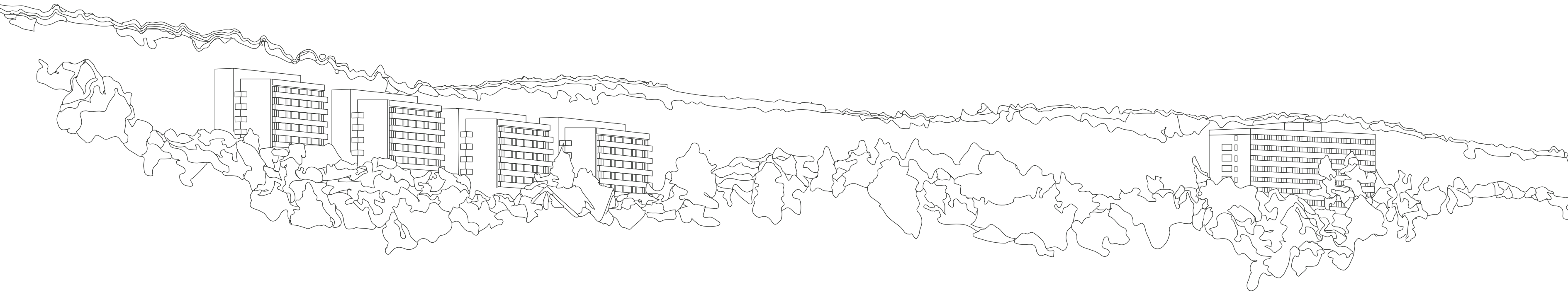
Hildes Grendehus/kafé

Innendørs aktivitetshall

Figur: 37

5

HANDLINGSPLAN

HANDLINGSPLANEN

Gjennom en videre bearbeiding av tiltakene i scenario C har vi kommet frem til en handlingsplan for Bogerud. Handlingsplanen tar tak i flere av de utfordringene Albrechtsen m. fl i sin bok påpeker som de viktigste utfordringene for utviklingen av fremtidens forsteder (se s. 28-31). Flere av disse utfordringene er tatt tak i ved å:

- Forsterke bærekraftig mobilitet gjennom et fokus på fotgjengere, syklist og kollektivtransport.
- Planlegge for en bærekraftig biltrafikk og finne kreative parkeringsløsninger.
- Finne og forsterke Bogeruds identitet som sted.
- Bruke de lokale ressurser som finnes og forsterke de. Både folk og naturressurser.
- Skape sosiale og aktive møteplasser som samler befolkningen.
- Utfordre de administrative forhindringer ved en nytenkning av bruk og programmering av senterbyggene.
- Trekke landskapet og de grønne og blå elementer frem som viktige strukturelle og rekreative kvaliteter.
- Øke Bogeruds attraktivitet.

Beboeres tanker og ønsker er også forsøkt implementert på en så god måte som mulig.

- Serveringssteder var noe av det som stod øverst på ønskelisten. Det skal etableres to nye serveringssteder i forbindelse med det nye torget. Målet er at disse også vil generere økt liv på torget.

- Offentlige sitteplasser. Flere mente at det var for få sittemuligheter i sentrum, spesielt eldre som gjerne vil ha et ekstra stopp på veien hjem. Det skal plasseres mange nye fastmonterte stoler på og rundt torget.

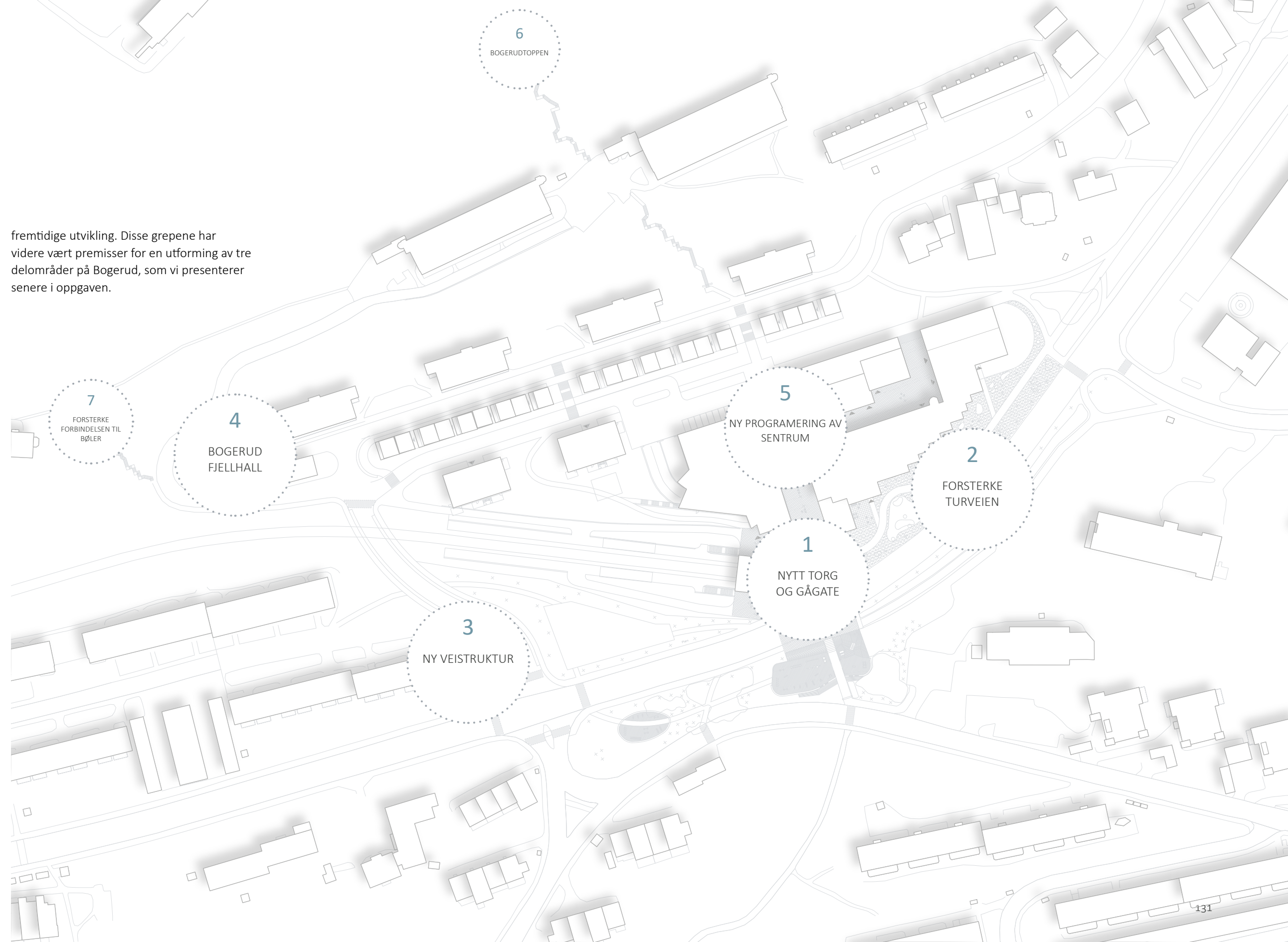
- Naturen. Noe av det mennekene på Bogerud nevnte mest i forhold til hva de likte best var naturen. Det skal vegeteres i mye større grad enn nå, og markafølelsen skal ned til Bogerud sentrum.

- Møteplasser. Det legges opp til flere tilrettelagte møteplasser, både felleslokaler innendørs og plasser ute hvor man kan sette seg ned sammen.

- Butikkvariasjon. Et nytt og bærekraftig Bogerud må legge til rette for nye typer butikker og bedrifter. Små nisjebutikker og nyetablerte bør få lavere leiekostnader. Konseptet PopUp-butikk kan med fordel innføres.

I vår handlingsplan for Bogerud har vi kommet frem til fem hovedgrep og to tiltak, som vi mener tar tak i og svarer på viktige utfordringer for utviklingen av Bogerud, og som vil være fordelsmessige for Bogeruds

fremtidige utvikling. Disse grepene har videre vært premisser for en utforming av tre delområder på Bogerud, som vi presenterer senere i oppgaven.

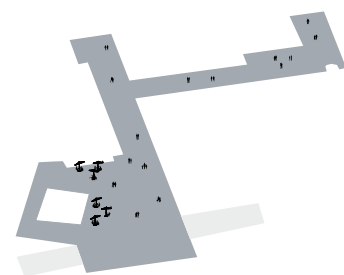

1 NYTT TORG OG GÅGATE

En opparbeidelse av et nytt Bogerud torg, med tilgrensende gågate vil være et viktig grep for Bogerud. I dag er området hvor torget ligger mer tilrettelagt for at biler skal oppholde seg der enn mennesker. Det er

derfor uttrykt et ønske og behov av beboere om et torg som kan generere møteplasser og være et samlingspunkt for befolkningen. Ved å trekke torget over General Ruges vei understreker man at fotgjengeren har

førsteprioritet, og er man på tur vil dette være et naturlig sted å krysse veien/gå over torget.

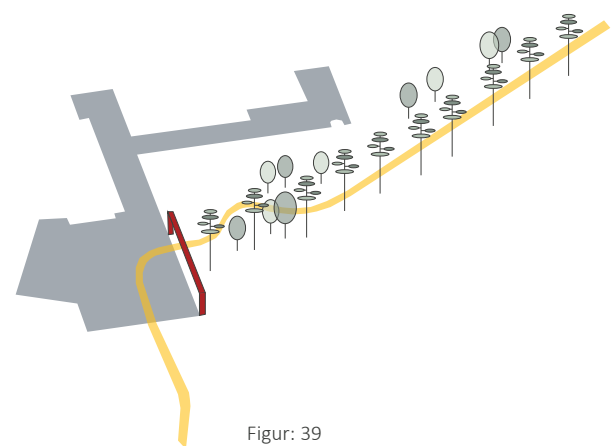
Figur: 38

2 FORSTERKE TURVEIEN

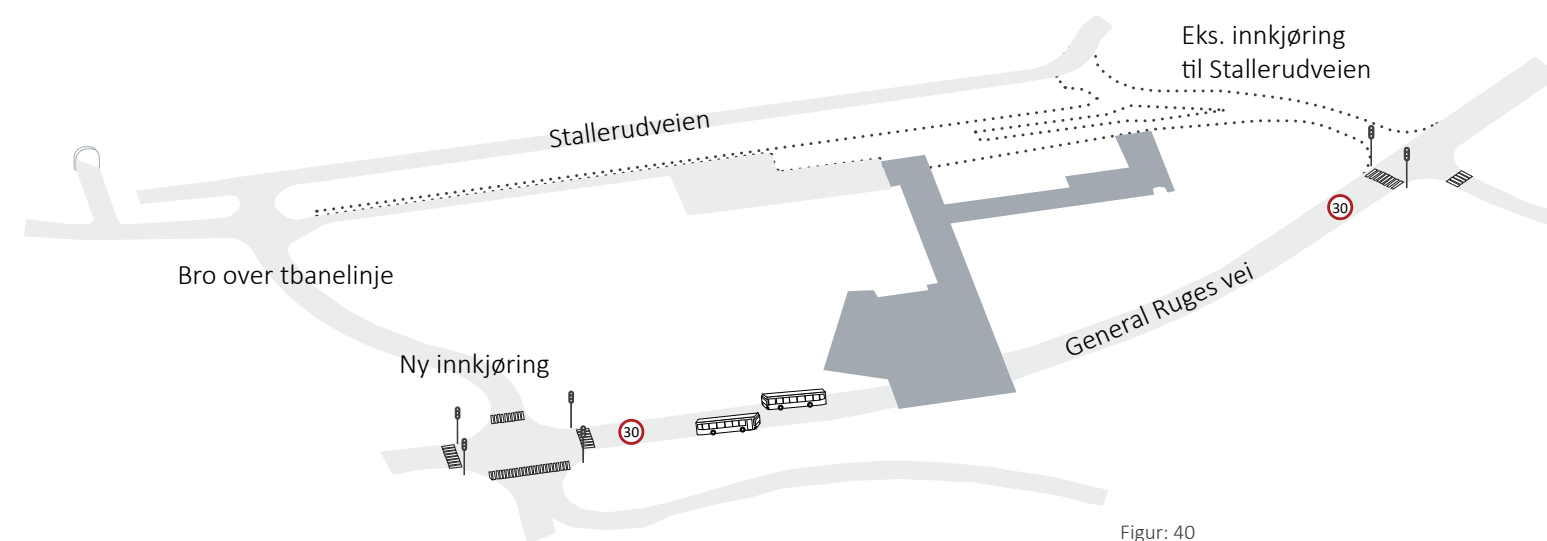
I dag er turveien som går gjennom Bogerud sentrum lite synlig og lite tilrettelagt. Ved å forsterke og fremheve turveien som en viktig del av sentrum vil den kunne være

identitetsskapende for området. Turveien legges om slik at den går over torget og fortsetter videre i retning innover i Østmarka. Ved overgangen mellom torget

og turveien retning Østmarka, plasseres Østmarkportalen. En stor portal som symboliserer at dette er starten på Østmarka og derav starten på turen.

Figur: 39

Figur: 40

3 NY VEISTRUKTUR

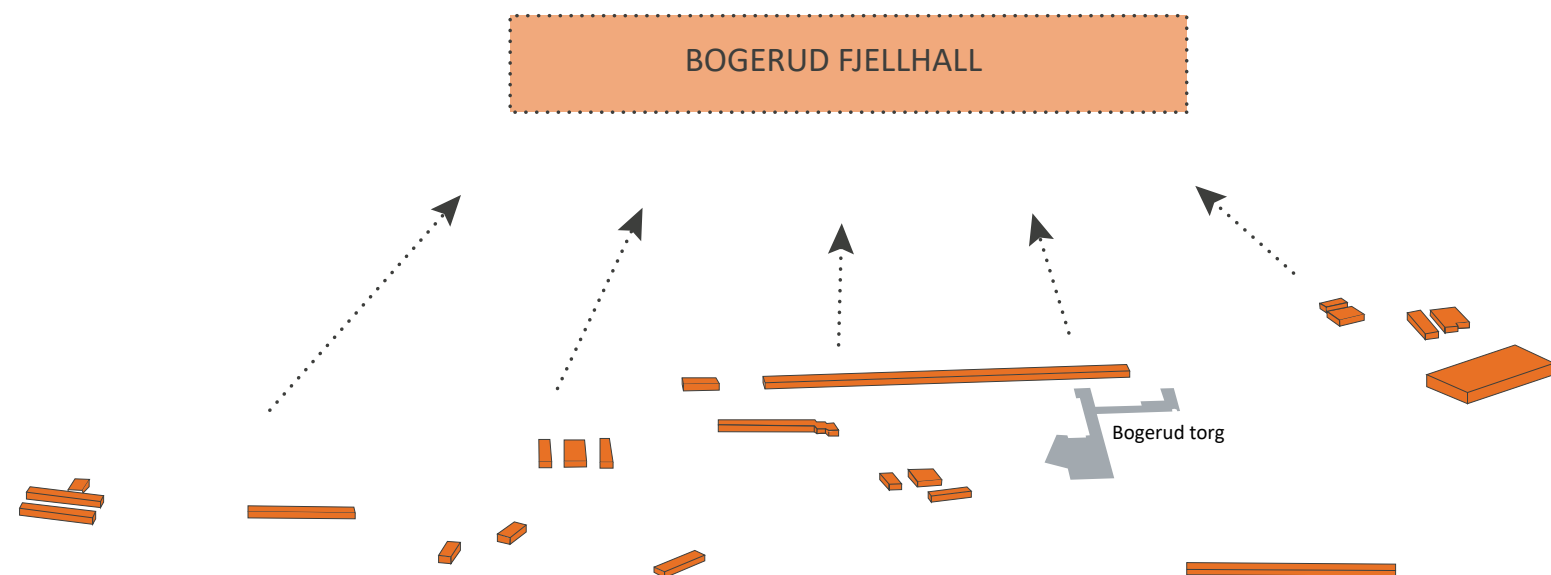
Veistrukturen i dag skaper barrierer og noen steder farlige veisituasjoner. Den har en relativ høy hastighet, er støyende og forhindrer et trygt og sammenhengende forløp av turveien gjennom området. Ved å stenge av innkjøringen til Stallerudveien, og flytte innkjøringen til Martin Linges vei, åpner det for muligheten for en mer sammenhengende og trygg gang- og sykkelforbindelse langs General Ruges vei. Innkjøringen til Stallerudveien vil nå gå

i bro over T-banelinjen, og koble seg på eksisterende veiforbindelser på andre siden.

I strekningen langs General Ruges vei opprettes det lysregulering ved kjøring forbi Bogerud sentrum, fra begge kanter. Mellom disse to lysreguleringene opprettes det en sone med fartsgrense 30. I strekningen forbi Bogerud torg heves kjørebanelen til torggulvets høyde. Her vil kjørebanelen og torggulvet gå i ett, og samhandlingen

mellom bil og fotgjenger skjer på delte premisser.

Dagens bussholdeplass flyttes, slik at den korresponderer bedre med overgangen til T-banen.

Figur: 41

4 BOGERUD FJELHALL

Fjellhallen er et tiltak for å kunne samle alle parkeringsanlegg på ett sted. Dette vil kunne frigjøre plass der de gamle parkeringsanleggene stod, som kan brukes til noe annet. Dette skal også kunne ta vekk all gateparkering, som det er en god del av på Bogerud i dag.

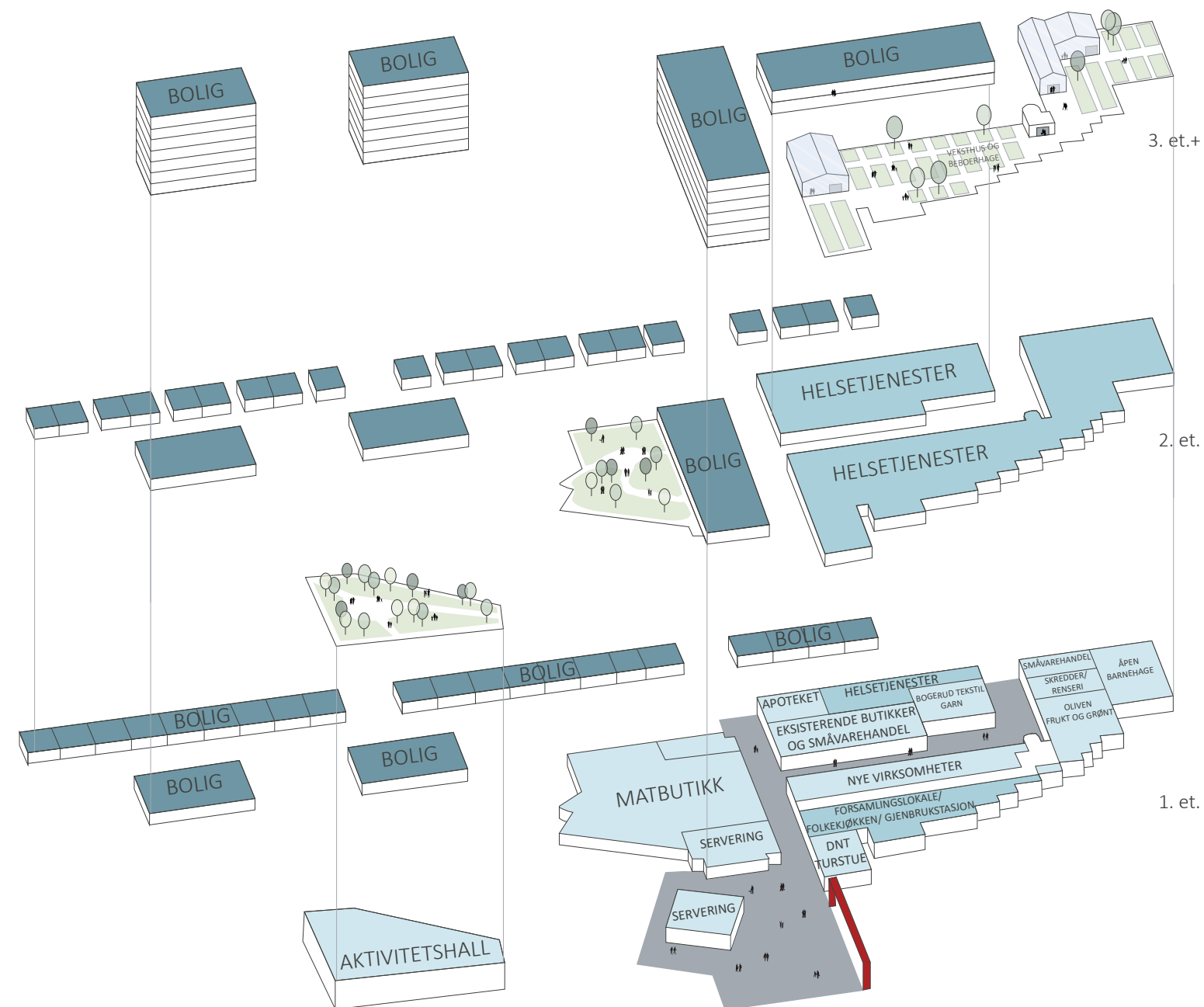
I sammenheng med fjellhallen vil det opprettes et bilkollektiv som kan fungere som en abonnement-tjeneste. Her kan beboere som ikke har råd eller behov for å ha en egen bil, låne bil til det de trenger. For en månedlig avgift kan man få tilgang på bil i ønsket størrelse når man trenger det,

uten å være avhengig av å måtte oppbevare og vedlikeholde sin egen bil. Dette kan være med på å minske avtrykket som oppbevaringen av biler opptar på Bogerud i dag.

Figur 38 illustrerer hvordan de nærliggende parkeringsanleggene kan fjernes til fordel for en fjellhall, og viser garasjeanleggenes faktiske beliggenhet i forhold til torget. I boken *Fremtidens forsteder* omtales akseptabel gangavstand mellom bolig og transportmiddel som 600m (Albrechtsen mfl., 2013, s.186). Det vil si den avstanden

folk finner det akseptabelt å gå til for eksempel en T-banestasjon, før de tyr til andre transportmidler, som bil.

Alle anlegg innenfor det vi regner som akseptabel gangavstand utgjør til sammen ca 7744 kvm ren parkeringsplass. Dette inkluderer felles parkeringsanlegg i tilknytning til boligområdene, men ikke private enkeltgarasjer. Dette kommer også i tillegg til alle utvendige parkeringsplasser og gateparkering, så det reelle kvm-tallet er langt høyere.

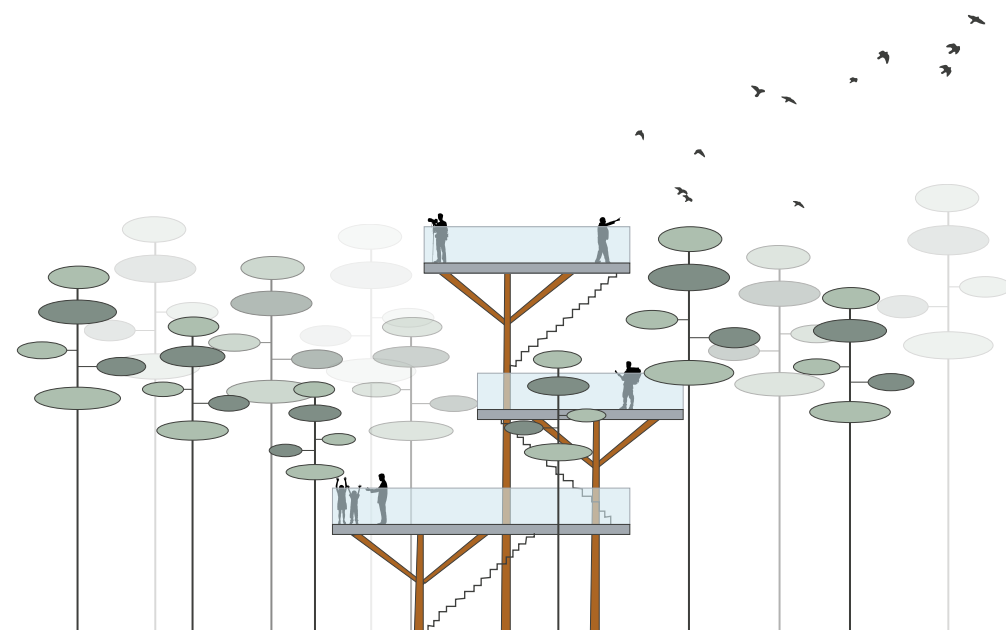
Figur: 42

5 NY PROGRAMMERING AV SENTRUM

For å kunne generere mer sosial aktivitet i sentrum, er det nødvendig med en ny tenkning rundt programmeringen av det gamle senteret. Første etasje burde være forbeholdt tjenester og tilbud som retter seg ut mot torget og gateløpet, med

aktive fasader. Det bør gjøres innvendige omstruktureringer i senteret som gjør det mulig å ha innganger på gateplan, uten bruk av store utvendige ramper eller trapper. Ved å tilrettelegge for lokaler som kan brukes og leies av beboerne, som et forsamlingslokale,

folkekjøkken og drivhus og beboerhage på taket, skapes det aktiviteter og møteplasser som både enkeltpersoner, bydelsstyrte organisasjoner og lokale grupper kan benytte seg av.

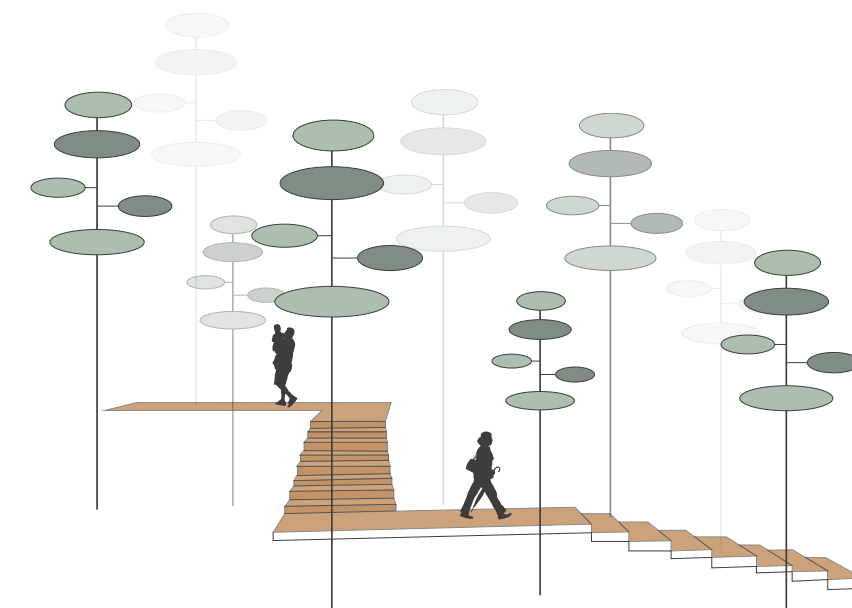

Figur: 43

6 BOGERUDTOPPEN

Bogerudtoppen er et utkikkstårn plassert på toppen av Stallerudåsen. Gjennom en direkte forbindelse fra torget, kan man gå opp hit via en rekke trappeforløp, til det høyeste punktet i området. Her kan man ta turen opp i tårnet, og oppleve hvordan det er å være oppe blant furutoppene, med en

nydelig utsikt over både Østmarka og Oslo. Tårnet er et tiltak for å forsterke Bogeruds identitet som turdestinasjon og som starten på Østmarka. Det vil være et kjennemerke i området, og et turmål for både beboere, skoler, barnehager og tilreisende.

Figur: 44

7 FORSTERKE FORBINDELSEN TIL BØLER

Det finnes én direkte snarvei mellom Bogerud sentrum og Bøler. Dette er en optråkket sti som ligger i bratt, ulendt terreng og er lite tilrettelagt for bruk. En god gangforbindelse mellom Bogerud og Bøler er viktig, da mange beboere daglig benytter seg av tjenester på begge steder. Vi foreslår

at denne forbindelsen forsterkes ved å opparbeide en sti av tre tilpasset terrenget. Dette vil forenkle ferdselen betydelig. Der det er mulig kan naturlige steinformasjoner på stedet brukes som trappetrinn. Stien skal gli inn i terrenget og vegetasjonen rundt, for å skape minst mulig inngrep. Stien bør være

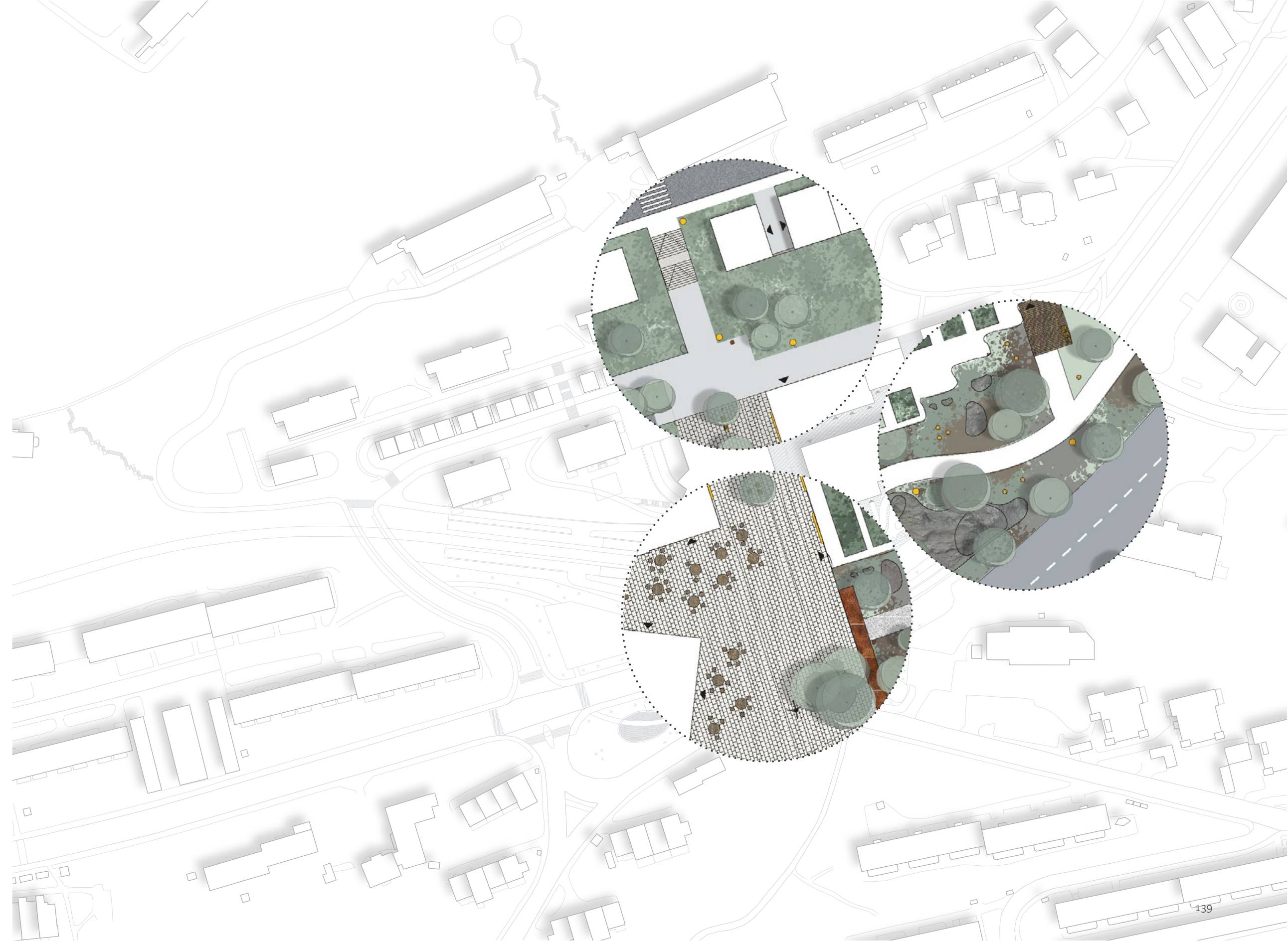
tilrettelagt med belysning og rekkverk for en tryggere ferdsel.

UTFORMING AV DELOMRÅDER

Med hovedgrepene og tiltakene som bakgrunn, har vi jobbet videre med å utforme tre delområder i Bogerud sentrum. Disse tre delområdene representerer områder vi mener det er viktige at får en sentral plass i utviklingen av Bogerud, og som trenger nye gode løsninger.

Disse områdene er; torget og sammenhengen mellom torget og den nye treningsparken, omleggingen og forsterkingen av turveien langs General Ruges vei og de tilgrensende gågatene til torget med forbindelse gjennom et nytt boligområde, opp til Bogerudtoppen.

Områdene er utarbeidet i en målestokk på 1:500. De utvalgte områdene er uten betydelige høydeforskjeller, og utsnittene er derfor vist uten koter. Viktige høydesprang i utformingen er vist med snitt. Vi har fokusert på det overordnede uttrykket, hvor vi viser ønsket uttrykk for utforming og funksjonsinndeling. Utformingen har derfor et varierende detaljnivå, hvor noen viktige enkeltelementer er trukket frem og omtales i en større detaljeringsgrad.

TORGET

Bogerud - turen starter her

En del av prosessen med å gjøre Bogerud bedre har vært å finne ut hva Bogerud er, og hva beboere forbinder og liker ved lokalmiljøet sitt. Noe av det som kom frem av analysene og medvirkningen var den tette kontakten med naturen. Rent fysisk ligger Bogerud plassert mellom to store turområder; Østsjøvannet og Østmarka. Områdene knyttes sammen av en turvei som ligger like ved Bogerud sentrum, men på "feil" side av General Ruges vei. Medvirkningen fra beboere viste tydelig at noe av det folk trives med på Bogerud nettopp er de naturskjønne områdene.

Turveien er derfor et viktig element og en kvalitet vi ønsker å fremheve. Den flyttes slik at den går på østsiden av General Ruges vei fremfor på vestsiden. På denne måten trekkes turveien over torget, og den ønskede effekten er både å tydeliggjøre at det finnes en turvei her og fremheve hvor den er, og knytte Bogerud til turnettet for å styrke stedets posisjon som et drabantbyområde med skogen like utenfor døren. Vegetasjonsuttrykket vil dermed også være viktig for å fremheve markas kvaliteter. Det plantes en liten furulund midt på torget sammen med et sort steinbed med isskurte steinblokker. I sammenheng med steinblokkene og trærne settes det opp et overdimensjonert turskilt som viser veien til marka, Bogerudtoppen og Østsjøvannet. Langs General Ruges vei plantes en furuallé. Alléen fungerer som et skille mellom bilvei og turvei på begge sider av General Ruges vei, og er et tydelig vegetasjonsgrep i området. I østgående

retning rammer alleen inn siktelinjen mot Østmarkas tresilhuetter, og forsterker følelsen av å være i nærheten av skogen. Furu er valgt for å trekke følelsen av marka inn i Bogerud sentrum, da det finnes mye furu i Østmarka. Det største grepet for å fremme veien til marka er en stor portal man passerer under. Alle grepene gjøres for å dyrke og understreke nærheten til omkringliggende naturområder.

Lokalene ut på torget

De ulike lokalene som henvender seg ut mot torget vil være viktige for å skape menneskelig aktivitet. Den eksisterende sentrumsdelen får et nytt påbygg mot torget og portalen. Det nye påbygget skal ha store åpne fasader som gir mye lys til torget på kveldstid. Det er ønsket at DNT skal kunne ha en turstue i dette lokalet. Her skal folk kunne sette seg ned og ta en kopp kaffe før de fortsetter ut i marka, og det skal kunne være utvalg av kart, kompass og annet turutstyr. Lokalet ligger kloss på turveien og blir et naturlig stoppested.

I paviljongen ved T-banen er det i dag Narvesen og en grønnsakshandler. Disse vil bli erstattet av en kafé. Vi foreslår at Hilde Moen Solberg som er oppstarter av organisasjonen "Bare hyggelig" får benytte dette lokalet. På denne måten kan lokalet benyttes både som kafé, men også sosiale evenementer organisert av Solberg. Enkelte funksjoner som Narvesen i dag har, eksempelvis salg av billetter til buss og T-bane, skal kafeen fortsette å ha. Grønnsakshandleren får et nytt lokale lengre

inn på senteret. Dette blir en måte å sørge for en god spredning av forretninger som genererer folkeliv ved å kunne trekke varer ut på gaten. Kafeen vil bidra til dette ved å kunne ha uteservering ut på torget.

TEGNFORKLARING

- Lyng og barskogsvegetasjon
- Plen
- Regnbed
- Buskfelt
- Eksisterende tre
- Nytt tre
- Eksisterende treklynge
- Gummidekke treningspark
- Treplattung
- Granittdekke
- Asfalterte gangveier
- Gruslagte gangveier
- Parklykt
- Veibelysning
- Stubbe med lys
- Inngangspil
- Infoskilt
- Stol
- Kafémøbler

Målestokk 1:500

Fasadene på bygget skal endres slik at det får store åpne flater ut mot torget på tre av fire sider. Den siste siden, mot T-banen, skal beholdes bakrom og lager. I det planlagte OBOS-prosjektet er det planlagt et serveringslokale ut mot torget. Her skal det etableres en restaurant. Det er ytre et ønske fra beboere om et spisested hvor man kan sette seg ned og spise middag, som ikke er et fastfood-tilbud. Restauranten vil ha gode muligheter for en uteservering på torget, med gode solforhold.

På den delen av senteret som eksisterer i dag skal det etableres takhager og veksthus på takene. Dette er et fremtidsrettet grep som tar for seg det å benytte utnyttet takplass til noe nytt. På tross av at Østensjø bydel har store gressdekte arealer som kan benyttes til dyrking er det ingenting som tilsier at takene ikke også kan benyttes til dette. I et stadig voksende samfunn har vi tro på at det lønner seg å benytte ubrukte harde flater til vegetasjonsformål, og det å kunne bidra til å dyrke kortreist frukt og grønnsaker kan også bidra positivt til det sosiale lokalmiljøet hvor beboere skal ha muligheten til å bidra, på lik linje som i kolonihager.

Veksthusene gjør det mulig å dyrke selv når temperaturen synker. Solforholdene er gode på takene og vil kunne bidra med mye naturlig varme til husene.

Trygghet og estetikk

Bogerud skal være et ryddig sted med estetisk utforming. Et godt utformet rom uten forsøpling sender signaler om at stedet ivaretaes, og at noen har ment at dette stedet er viktig, så viktig at det er lagt tanke og sjel i utformingen. Områder som er forsøplede, har slitt og ødelagt møblement og fasader eller viser tegn til hærverk kan gi en følelse av at stedet ikke er mye besøkt og derfor nedprioritert, at det ikke legges vekt på å holde det i stand. Dette kan bli en ond sirkel hvor folk ikke ønsker å oppholde seg der, som igjen kan føre til at stedet prioriteres desto lavere.

Trygghetsvandringen utført av bydelen viser at folk føler seg mer utrygge på torget når det er søplete og rotete der, og spørreundersøkelsen viser at flere er misfornøyd med søppelhåndteringen. Derfor skal søppelcontainerne på torget flyttes vekk fra torgplassen og erstattes av

mindre søppelkasser. Det må prioriteres at torget holdes fritt for søppel.

Det nye torg-gulvet skal belegges med granittheller. Disse skal legges med fallende lengder i samme retning som den nye lamellblokken for å understreke torgets retning. Den store portalen utformes i cortenstål. Derfor skal også kanting av torget mot vegetasjonsfeltet være i cortenstål. Steinblokkene på torget skal "vokse opp" av dekket, så granitthellene skal tilpasses slik at de blir liggende inntil steinblokkene. Furutrærne plantes blant steinene, sammen med lyngvegetasjon..

Sitteplasser

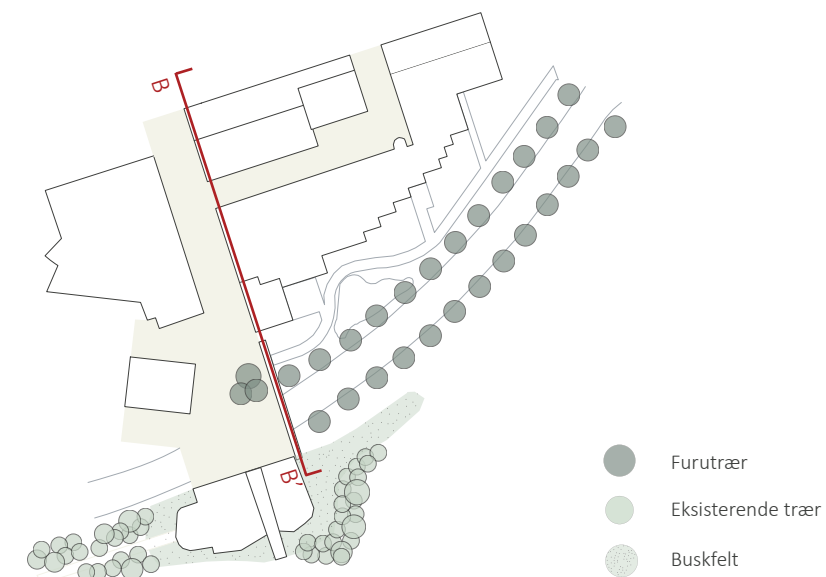
Et viktig element vil være å ha nok sitteplasser. Jan Gehl skriver i boken *Byer for mennesker* at gode byrom ofte ikke defineres av mange mennesker som går, men heller mange mennesker som sitter. Ikke nødvendigvis fordi de er nødt til å sette seg ned, men heller fordi rommet innbyr til opphold. Torget på Bogerud skal ha godt med sitteplasser. Både i form av betalte sitteplasser på kafé og restaurant, men enda viktigere, gratis sitteplasser i form av kanter og stoler.

Steinblokkene på torget skal utformes slik at de kan benyttes som sitteplasser, med furutrærne bak seg. Utover dette skal det plasseres stoler på torget. De skal være fastmontert i dekke, og skal kunne snurres rundt slik at man selv bestemmer hvilken retning man vil sitte. Stolene skal være lakkert i spreke farger.

Delt torgareal - General Ruges vei som en del av torget fremfor en barriere

Et viktig signal å sende for å skape et trygt og trivelig torg er at fotgjengeren skal være i fokus. Ved å trekke torg-gulvet over veien oppnår man at turveien styrkes ytterligere ved at man enkelt kan krysse veien ved å gå over torget. Det vil være nødvendig å senke hastigheten på bilene et stykke før og etter torget for å opprettholde sikkerheten for gående, og på grunn av dette skal hastigheten på General Ruges vei senkes til 30 km/t i forkant og etterkant av torget. Dette skal skilles tydelig.

I tillegg skal veien lysreguleres i krysset General ruges vei/Martin Linges vei og General Ruges vei/Rustadgrenda. Dette skal bidra til at bilene ikke holder for høy hastighet når de passerer torget. Samtidig skal torg-gulvet heves noe i forhold til veibanen, slik at man kjører opp på torgplassen. Kjørefeltet skal også ha en annen struktur og taktilitet og fungere som et obs-felt for bilister. Målet er ikke at bilene skal måtte stoppe opp og lage kø, men at hastigheten er så lav at det kan opprettes blikkontakt mellom bilister og gående for å øke trygghet og trygghetsfølelse.

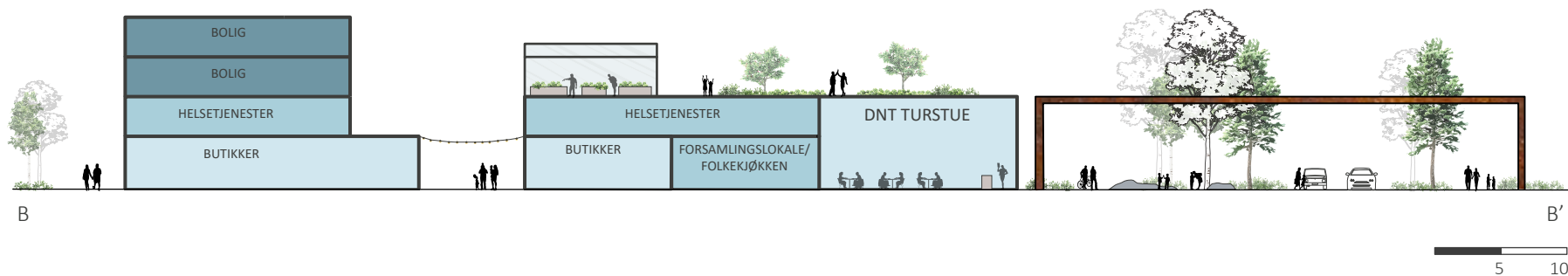

Treningsparken og torget

Den planlagte treningsparken får den samme plasseringen som planene viser, og omtrent samme utforming. Det som endres i forhold til planene er at amfiet i tre bygges videre slik at det blir liggende inntil torg-gulvet. Dette er for å skape bedre kontakt mellom torget og parken. Tre-amfiet vil være en direkte fortsettelse av torg-gulvet og ha samme bredde og vinkel. Amfiet fortsetter i tre trinn ned til gummidekket i treningsparken, og tar opp høydeforskjellen på rundt en meter. Da gangveien fra torget ikke kan gjøres universelt utformet uten store terrenginngrep legges det heller en trapp i samme granitt som torget, som et

bidrag til å knytte torg og park sammen. Trappen kan etableres med barnevogn-spor slik at man kan frakte vogn/rullestol opp selv om den ikke er universelt utformet.

I et stort område rundt parken skal det plantes Sibirkornell. Dette er et grep for å tilpasse treningsparken bedre til omgivelsene. Slik den er nå er den relativt liten og snakker ikke nødvendigvis så godt med plassen hvor den er plassert. Ved å ramme den inn med vegetasjon og så spre vegetasjonen ut vil den passe mer naturlig inn i terrenget. Sibirkornell har et spennende uttrykk med røde greiner og grønne og hvite blader.

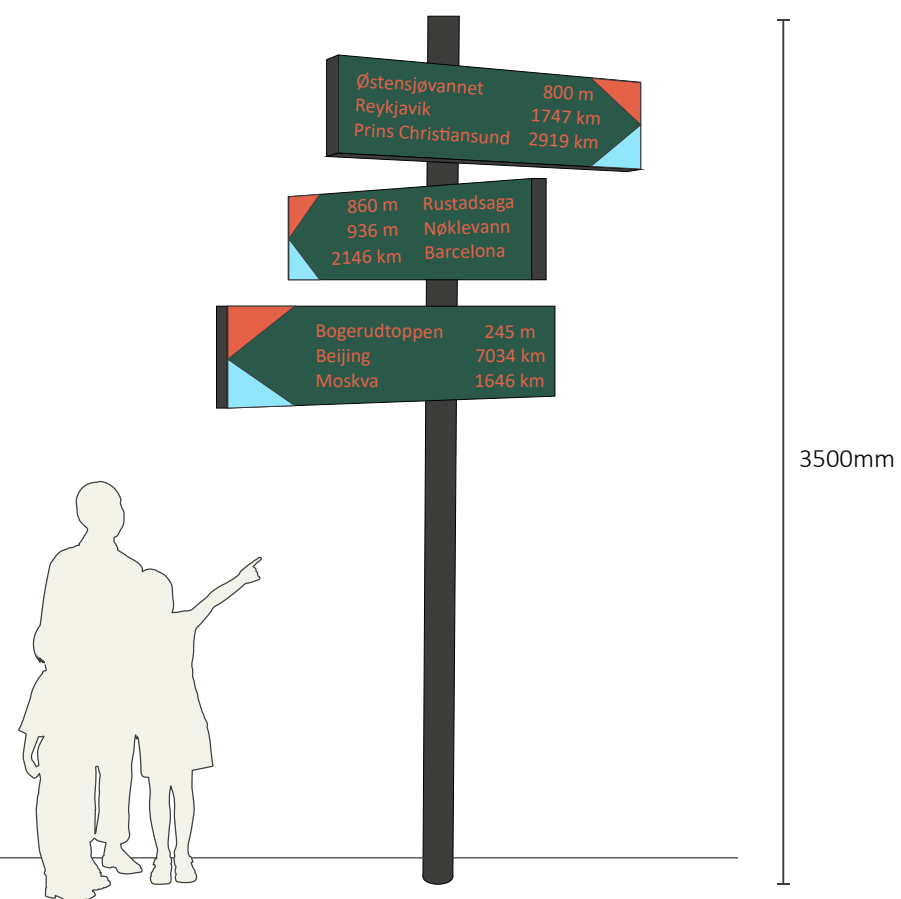

DETALJER- TURSKILT

Midt på torget plasseres et stort turskilt. Dette skiltet skal ha det samme visuelle uttrykket som Den Norske Turistforeningens turskilt man finner i marka, bare at dette skiltet skal ha overdrevent store dimensjoner. Med en høyde på 3,5 meter skal skiltet fungere både som et veivisende element, og som et skulpturelt innslag

på torget. Det vil være iøyenfallende, og fungere som et orienterings- og møtepunkt. Skiltets veivisende plater, peker mot turdestinasjoner i ulike retninger i nærheten, som Bogerudtoppen, Rustadsaga og Østensjøvannet. Skiltet skal også ha plater som peker mot internasjonale turmål, som større byer og destinasjoner. Slik vil man

plassere Bogerud på kartet i forhold til resten av Norge og verden, og være med på å forsterke Bogeruds identitet som et flerkulturelt samfunn.

Figur: 45

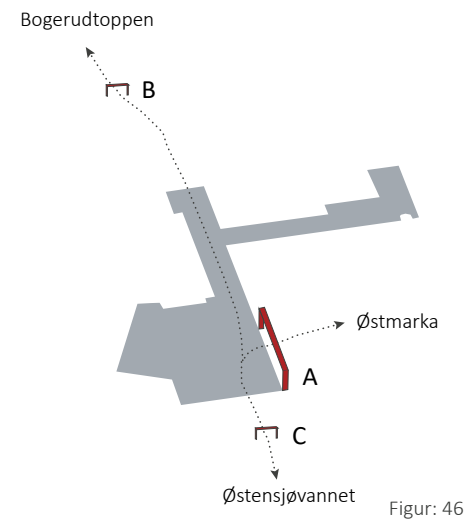

DETALJER- PORTALENE

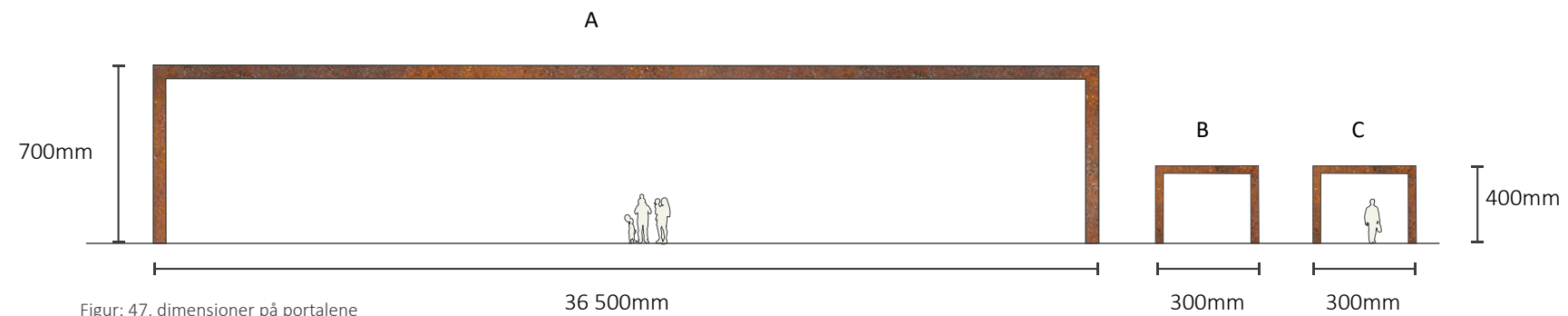
For å markere at Bogerud er starten på Østmarka, plasserer vi en kjempestor portal ved overgangen mellom torgflaten og turvegen inn mot marka. Portalen er av cortenstål, og strekker seg helt fra enden av DNTs turstue og over til andre siden av General ruges vei. På innersiden av portalen er overflaten perforert med hull i ulike størrelser. Portalen skal være hul med belysning innvendig, slik at det strømmer lys ut gjennom hullene om kvelden. Dette skal gi følelsen av at du ser opp på en stjernehimmel når du går gjennom den. Stjernehimmelen symboliserer taket som naturlig ligger over marka. Portalene

utformes i cortenstål da vi mener corten og furu går serdeles godt sammen.

To mindre portaler er plassert i inngangen/utgangen av Bogerud. En i retning Østensjøvannet og en i retning Bogerudtoppen. Ved å gjenta disse små portalene med samme materiale og utforming som den store, er dette med på å binde de ulike turvegene sammen og skape et helhetlig uttrykk i området. De to mindre portalene er ikke belyst, og av betydelig mindre størrelse enn hovedportalen. Se figur 46 til høyre for plasseringen av portalene i forhold til torget.

Figur: 46

Figur: 47, dimensjoner på portalene

Illustrasjon viser portal C med sikt opp mot treningsparken.

FORSTERKE TURVEIEN

Lyng og nåletrær

Parken som fortsetter etter den store portalen er en fortsettelse av turveien som er flyttet over General Ruges vei. Man går fra torget, gjennom portalen og inn i parken. Strekingen skal utformes som en park i den forstand at det opparbeides gangvei og belysning, mens inspirasjonen til arter hentes fra marka. Østmarka er en barskog, og består hovedsakelig av gran og furu, med innslag av løvfellende arter som eksempelvis bjørk og osp. Ettersom Bogerud skal etableres som starten på turen skal et utvalg av disse artene trekkes ned til Bogerud sentrum.

Bunndekket i parken skal være relativt skrint, med større iskurte steinblokker som tilføres og plasseres utover i parken. I bunnsjiktet skal det skal hovedsakelig plantes lyng-, gress- og mose-arter. I starten av parken ved portalen er det en stor isskurt steinblokk. Denne er en del av grunnfjellet og utgjør en viktig del av skogs-uttrykket. Gangveien gjennom parken slynger seg rundt den store steinblokken og fortsetter i en relativt rett linje videre gjennom parken. På begge sider av General Ruges vei skal gangveiene ha grusdekke for å ivareta det naturlige preget, da asfalt har et hardere uttrykk. Gangveien flyttes også vekk fra veikanten og legges inn i parken fremfor å ligge langs bilveien som et vanlig fortau. Målet er å skille bilister og gående, gi en hyggeligere turopplevelse og ivareta park-preget. Turveien skal være belyst om kvelden med parkklykter, i tillegg skal det monteres trestubber med lys (se bilde på side 152) som stemningsskapende

elementer. Trestubbene plasseres litt unna parkklyktene slik at de skal synes bedre om kvelden. For å oppnå det ønskede uttrykket skal den eksisterende plenen fjernes helt. Den eksisterende fjellblokken skal fremheves ved å grave terrenget rundt ned omlag 10 cm. Fjerning av plen og graving rundt steinblokken gjør at parken blir liggende 10 cm lavere enn torg-gulvet.

Avslutningen på torggulvet mot vegetasjonen skal være en cortenstål-kant, som får en 10 cm kant vis ut mot parken.

I dag består hele parkdraget hovedsakelig av plen med enkelte trær. Den utførte spørreundersøkelsen viser at flere ønsker seg vegetasjons-uttrykk utenom plener med solitær-trær, som en beboer skriver "Ikke så mye å velge mellom her føler jeg da det er gress vs asfalt og kun det". Med denne parken ønsker vi å bidra med noe nytt og annerledes enn kun store plenarealer i sentrum.

Uteområder i naturskjønne omgivelser

Det etableres nye utganger i den eldre delen av senteret i forbindelse med at fasadene endres. De nye funksjonene som kommer til å romme lokalene her vil ha utgang mot parken. Det vil totalt være tre utganger ut på denne siden av bygget. En fører inn til den eksisterende foajeen i senterbygget, her bygges det en treplattung med stoler, slik at de som ønsker det kan være her og spise lunsjen sin eller bare nyte naturen. Slik senteret er i dag er det plassert stoler ved denne utgangen. Medvirkningen

viser at flere trives godt med å sitte her. Flere eldre sier også at de benytter seg av disse sitteplassene som et hvilestopp på vei hjem. Utgangen nærmest torget vil tilhøre det nyetablerte felleslokalet for beboerne på Bogerud. Her skal det også bygges en treplattung utenfor møblert med stoler og bord. Denne plattingen er en del større, og det vil her være mulig å ha

TEGNFORKLARING

- Lyng og barskogsvegetasjon
- Plen
- Regnbed
- Buskfelt
- Eksisterende tre
- Nytt tre
- Treplattung
- Granittdekke
- Asfalterte gangveier
- Gruslagte gangveier
- Parkklykt
- Veibelysning
- Stubbe med lys
- Inngangspil
- Infoskilt
- Stol

Målestokk 1:500

større evenementer om ønskelig. Det er også meningen at personer som passerer og som ønsker å sette seg ned skal kunne dette. Derfor er treplattningene plassert i kort avstand til gangveien.

Helt i sørenden av senteret får Åpen barnehage nye lokaler. Barnehagen skal være en friluftsbarnehage hvor man benytter de omkringliggende tuområdene hyppig. Barnehagen vil allikevel ha et uteområde tilknyttet lokalet. Lokalene som Åpen barnehage benytter nå har ingen egne uteområder, noe som vanskeliggjør uteaktiviteter. Barnehagen på senteret bidrar med en viktig funksjon. Den er gratis og foreldre kan få veiledning og være med barna i barnehagen.

På den andre siden av General Ruges vei skal også gangveien legges om slik at den ikke lenger ligger inntil bilveien, men har vegetasjon på begge sider. Mellom bilveien og gangveien skal det opparbeides et regnbed som et tiltak for å redusere overvann. Helningen på bilveien skal endres på dette veistrekket fra å ha takfall til ensidig fall mot bedet. Bedet skal fundamenteres med et drenerende grus-lag, fiberduk og et vekstjordlag over. Det er viktig å velge vegetasjon som tåler å stå noe tid i vann, men som også tåler tørketider i perioder med lite nedbør. Vegetasjonen bør også tåle å stå delvis i skyggen. Stauder som møter

disse kravene er eksempelvis Arendsspir, Stormarikåpe, Ormetelg, Storhjordetrøst, Breihosta og Engballblom. I tillegg kan det suppleres med pryddress som Gulstarr og Blåmolinia.

Illustrasjon av vegetasjonsuttrykket langs turveien.

Senterbygget

Turvei E4 forsterkes med lyng- og barskogsbeplantning

Berg i dagen fremheves

Furuallé

General Ruges vei legges om med ensidet fall, mot regnbedet

Furuallé

Regnbed

Gangvei

Vegetert støyvoll

GÅGATE MED FORBINDELSER

Fra garasjer til boliger

Som en forlengelse av torget, fortsetter granittbelegget innover i en gågate mellom den nye OBOS-blokken og Bogerud senter. Dette danner en akse som fører mot høyblokkene. I dag ligger det en rekke med garasjer foran høyblokkene mot sentrum. Disse foreslår vi at omgjøres til boliger, i form av rekkehus med hovedinnganger fra Stallerudveien. Ved å bygge på en ekstra etasje, vil dette kunne bli til rekkehus i to etasjer som har det samme fotavtrykket som garasjene har i dag. Med de nye parkeringsmulighetene i den nye Bogerud fjellhall, vil dette være en mye bedre

utnyttelse av disse arealene. Boligene har hver sine forhager både på over og undersiden av boligene, samtidig som at større grøntarealer er avsatt til lek og opphold i nærheten av boligene.

Aksen mot skogen

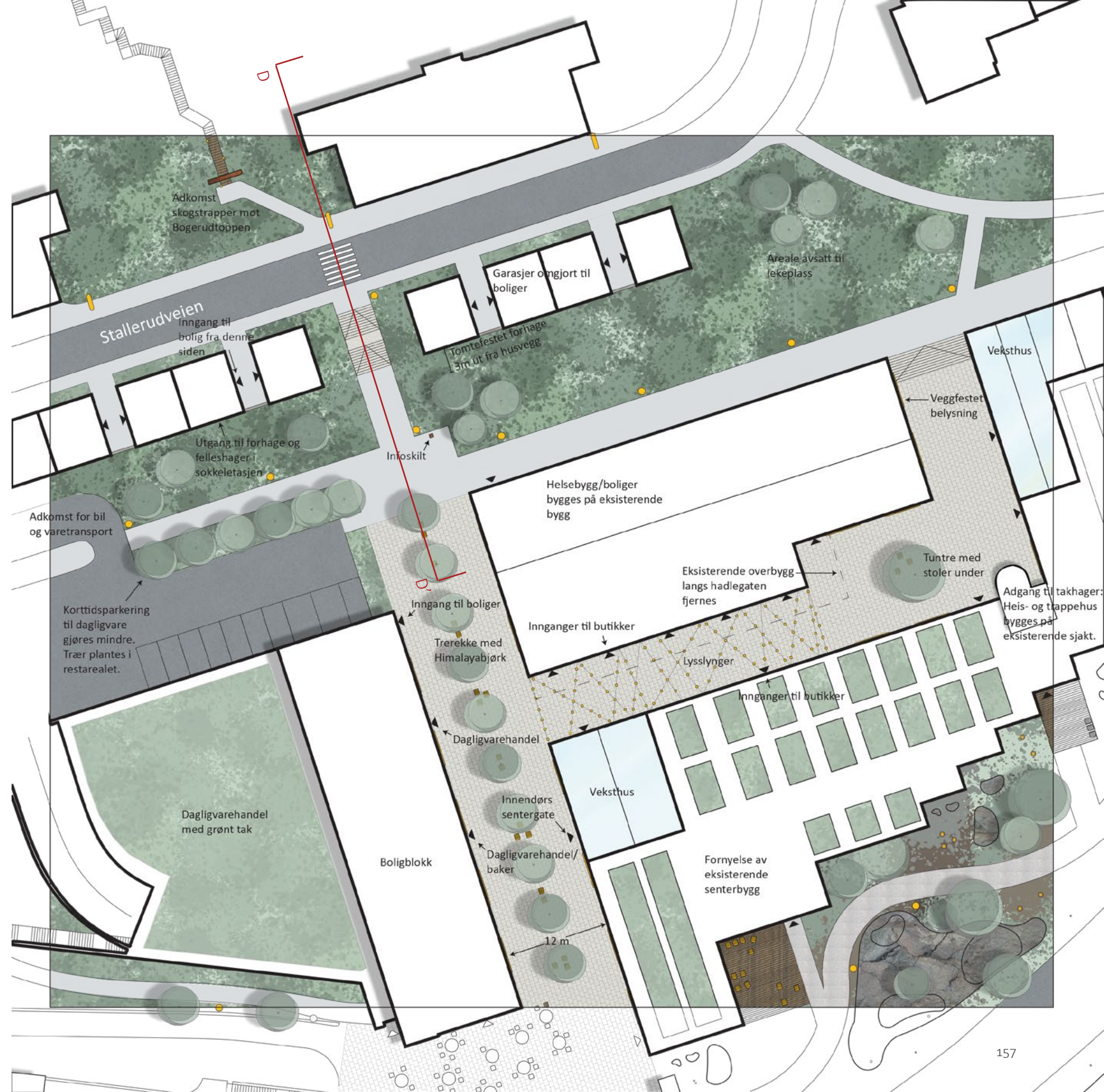
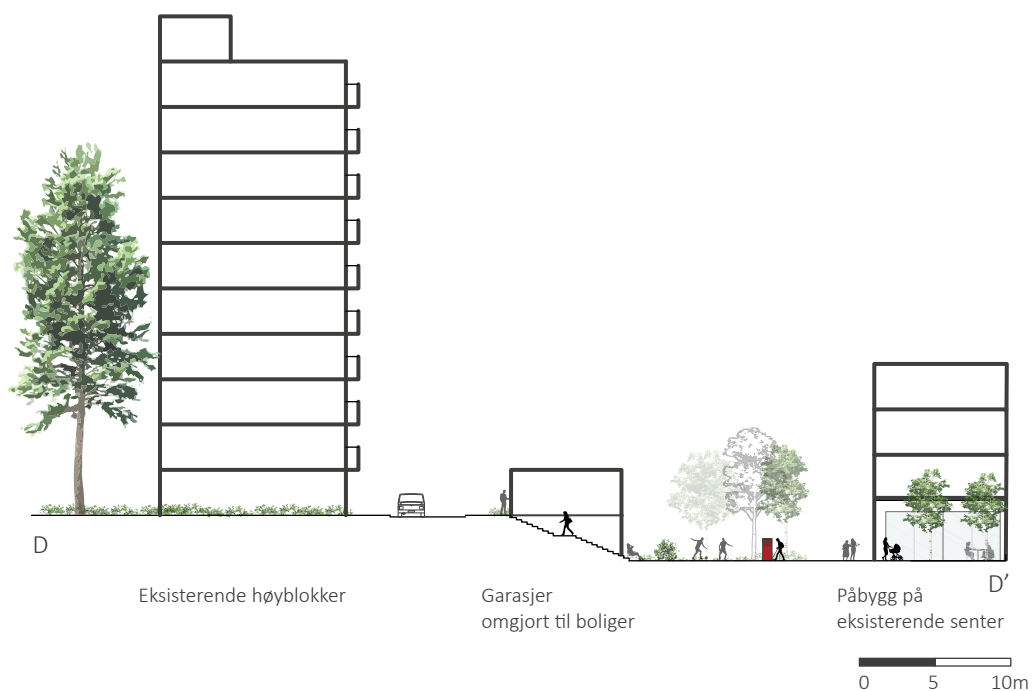
Mellom rekkene av boliger åpnes det opp med brede trapper som gir adkomst mellom de to terrengnivåene. Disse trappene er en videreføring av gågates akse, og fører videre opp mot skogen. På hver side av trappene skal det plantes trær og annen vegetasjon, for å lage en gjennomgående vegetasjonskorridor helt fra torget og opp i

skogen. Aksen ender i en cortenstålsportal som markerer starten på vandringen opp mot Bogerudtoppen. Herfra går det oppover skrenten i et forløp av tretrapper, helt opp til det høyeste punktet i området, hvor Bogerudtoppen utkikkstår er plassert.

TEGNFORKLARING

- Lyng og barskogsvegetasjon
- Plen
- Regnbed
- Buskfelt
- Eksisterende tre
- Nytt tre
- Treplattning
- Granittdekke
- Asfalterte gangveier
- Gruslagte gangveier
- Parklykt
- Veibelysning
- Inngangspil
- Infoskilt
- Stol

Målestokk 1:500

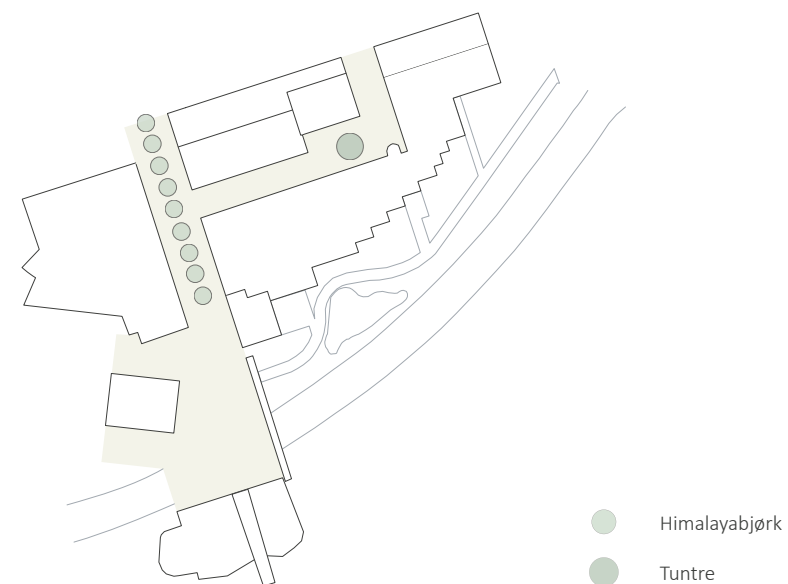
For å forsterke gågaten og gi den litt mer rom, foreslår vi at denne gaten blir utvidet til en bredde på 12 meter. Slik får gaten nok plass til at man både kan ha beplantning av trær, rom for sitteplasser og rom for at forretningene i byggene på sidene kan trekke sine varer og eventuell servering ut i gateforløpet. I en gate hvor butikkene henvender seg like mye utover som innover med ekstroverte fasader og varer utenfor inngangen, kan butikkene være med på å skape en følelse av liv og aktivitet for de som går der.

Langs midten av gågaten plantes det en trerekke med 10 himalayabjørker. Disse skal oppstammes ca 2 meter slik at trekronen går over hodehøyde, og plantes i plantekummer med en planterist i cortenstål over. Dette er for å skape følelsen av at trærne kommer rett opp av steinbelegget, og gir mulighet for å kunne gå og sitte helt inntil trestammen. Himalayabjørkens hvite trestamme vil lyse opp gaten både på sommer- og vinterstid.

Under trerekken dannes det flere sittegrupper med de samme stolene som plasseres ut på torget. Trekronene fungerer som et transparent grønt tak over sitteplassene, og vil gjøre det ekstra hyggelig å sette seg ned i gågaten. Himalayabjørken er også valgt på grunn av dens små blader, som ikke danner en alt for tett trekroner og slipper dermed lys ned til sitteplassene. Denne sonen danner sittesonen i gaten, mens på begge sider av beplantning og sittegrupper vil det være nok av rom for å gå. Gågaten tar en avstikker inn mot den

eksisterende delen av gågaten. Denne gaten vil gjennomgå en opprustning ved at den får det samme belegget som på torget og gågaten. Det eksisterende overbygget ved den eldste delen av senteret fjernes, til fordel for et mer åpent og lyst gateforløp. Bygget der Bogerud tekstil ligger i dag vil gjennomgå en rekke indre ombygninger slik at det får innganger på gatenivå også ut i denne gaten. Slik kan det være butikker med innganger på begge sider av denne gaten. For å danne et transparent tak over gaten foreslår vi at det spennes opp lyslynger på

kryss og tvers over gaten. Dette skal simulere en stjernehimmel, og vil gi gaten et varmt og hyggelig uttrykk både på dag- og kveldstid. Gateforløpet ender i en liten plass, der det plantes et tre som skal la seg vokse stort og bli et tuntre. I nærheten av treet plasseres det også her en rekke stoler som danner sittegrupper.

Illustrasjon. Vrimlesone på sidene, sone for opphold blant trærne i midten. Stoler fra Vestre.com.

DETALJER- INFORMASJONSSKILT

For å forsterke turveiene enda mer, skal det plasseres informasjonsskilt langs turveinettet i Bogerudområdet. Disse skal markere hvor turveien går og gi ulike fakta og fortellinger om området. Dette vil både være et nyttig veivisende element, og et morsomt innslag som gir turen mer dybde i form av opplysning og aktivitet.

Formen på skiltet har en streng firkantet form, og skal symbolisere silhuetten av de store høyblokkene som på mange måter er et markant kjennetegn for Bogerud. Skiltene

skal være i cortenstål, og får dermed et lignende visuelt uttrykk som portalene.

Skiltenes store flate gir mulighet for å plassere informasjonen i ulike høyder, som gjør det lett lesbart både for barn, voksne og eksempelvis rullestolbrukere. Med en total høyde på 160 cm, vil skiltene kunne være tilpasset på mange ulike måter.

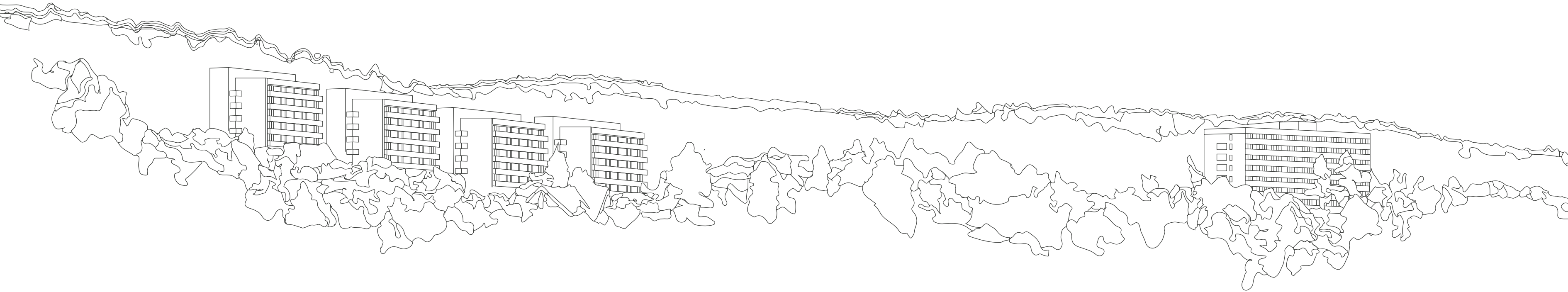

Figur: 48

6

AVSLUTNING

KONKLUSJON

Problemstillingen i denne oppgaven var: Hvordan bedre Bogerud? Målene var å finne og styrke Bogeruds identitet som sted, lage en bærekraftig plan for Bogerud som tar hensyn til naturen, sosiale og økonomiske aspekter og legge til rette for folkeliv og aktivitet i Bogerud sentrum.

Under arbeidet med dette prosjektet har vi kommet frem til noen punkter som må til for å bedre Bogerud:

Finn kvalitetene og bruk de.

I vår jakt på essensen av Bogerud har vi kommet frem til at menneskenes engasjement og nærheten til naturen er noe av det som gjør Bogerud unikt. Ved å forsterke og fremheve disse kvalitetene vil det kunne styrke Bogeruds stedsidentitet. Det bør legges til rette for at lokale aktører som vil noe positivt for Bogerud får muligheten til dette. Engasjementet blant beboere og frivillige organisasjoner er en stor ressurs. Nærheten til Østmarka og Østensjøvannet bør synliggjøres ved å lage gode forbindelser som knytter områdene sammen.

Det må en helhetlig plan til.

For at Bogerud skal bli et bedre sted må det utarbeides en helhetlig plan for området, som ikke ser på hver tomt for seg selv, men samlet. For at dette skal være gjennomførbart må noen vise interesse og kunne investere penger. Da vil det kanskje være enklere å samle ulike grunneiere og aktører. Et tverrfaglig samarbeid og god dialog mellom ulike faggrupper og beboere vil trolig gi det beste resultatet. Et områdeløft i regi av kommunen hadde hjulpet godt på vei for Bogerud.

Menneskene først!

For et bedre Bogerud må det tilrettelegges for at folk skal kunne oppholde seg i sentrum. Bilen må nedprioriteres for å skape trivelige og trygge utemiljøer. Gratis møteplasser, felleslokaler og aktivitetstilbud gir en arena hvor mennesker i alle livssituasjoner kan møtes. Det må være tilstrekkelig med sitteplasser. Gode utemiljøer og menneskelig aktivitet skapes også ved å aktivisere første etasje i sentrumsbyggene, dette må legges til rette for og prioriteres i en fremtidig sentrumsutvikling.

Snakk med beboerne.

Medvirkning har vært en god måte å bli kjent med Bogeruds styrker og svakheter. I tillegg har vi fått en forståelse av beboernes tanker og holdninger til eget lokalmiljø. Dette har hjulpet oss med å finne Bogeruds identitet, og satt fokus på hva beboerne selv utpeker som konfliktområder. Erfaringsmessig ser vi at beboere velger å senke ambisjonene om hva de ønsker seg heller enn å be om mer enn de tror de kommer til å få gjennomslag for. Allikevel bør man fokusere på å holde et høyt ambisjonsnivå i forhold til hva man ønsker å oppnå, både som planlegger og blant beboere.

REFLEKSJON

Da vi startet arbeidet med denne oppgaven var tanken at vi skulle prosjektere en detaljert plan for Bogerud torg. Vi er begge interessert i detaljprosjektering og tenkte at dette ville være en morsom oppgave. I forkant av masteroppgaven hadde vi hørt at beboerne på Bogerud ønsket seg et torg, men da vi begynte å danne oss et bilde av Bogerud så vi behovet for at en større helhetlig områdeplan måtte på plass først. Oppgaven tok derfor en annen vending enn vi hadde tenkt.

Vi har gjennom hele oppgaven forsøkt å holde en realisme i arbeidet vi har gjort, og vi har hatt i bakhodet at dette skulle kunne være noe som kunne videreutvikles senere. I etterkant tenker vi at mye av det vi har laget kan gjennomføres, men at kanskje ikke alt hadde blitt prioritert like høyt. På tross av at en trettiseks meter lang portal kanskje ikke er det som først kommer til å bygges på Bogerud mener vi at det er et helt avgjørende element for å virkelig styrke Bogerud som turdestinasjon, og vil bidra til å gi Bogerud noe helt unikt.

Realisme var noe vi også hadde i tankene da vi bestemte oss for å ha medvirkning som metode i oppgaven. Vi reflekterte rundt om folk kom til å ta oss på alvor, ettersom oppgaven vår er på et helt teoretisk plan. Ville de være interesserte i å bidra i medvirkningsprosessen vår når vi ikke kunne gi noen lovnader om at noe av det vi kom frem til ville bli realisert? Det viste seg ikke å stemme. Vi føler at folk var interessert i både å bidra til oppgaven, og var interesserte i hva vi skrev om. Det ble dermed også viktig for oss at beboerne på Bogerud skjønte at vi tok de på alvor. Vi har skjønt at for at en medvirkningsprosess skal ha god effekt må beboerne føle at de blir tatt på alvor, og at vi lytter til det de har å si.

Det var vanskelig å sette en strek og avslutte medvirkningen, da man kan snakke med folk i evig tid og stadig få nye gode innspill. På grunn av tidsbegrensninger måtte vi på et tidspunkt sette en stopp og jobbe ut ifra det vi hadde fått gjennomført. Hadde vi hatt lengre tid kunne det vært gjennomført flere workshoper som bygget videre på tidligere resultater. Man kunne systematisert en gruppe som over en lengre periode kunne vært med og idémyldret. Skulle vi ha gjennomført en medvirkningsprosess en annen gang har vi lært; bruk god tid, ofte må prosjekter jobbes med over tid for at de beste ideene skal komme frem. Vi er allikevel veldig fornøyde med det vi fikk ut av prosessen.

Vi hadde kanskje ikke endt opp med det samme resultatet om vi ikke hadde blitt kjent med de lokale foreningene og alle som jobbet med frivillighetsarbeid. Under PopUp-eventene våre kom vi i prat med flere fra de lokale frivillige organisasjonene og gruppene. Dette gjorde at vi fikk etablert et nettverk på stedet tidlig i prosessen. Dette medførte at lokaler for beboere ble satt i fokus i oppgaven vår, og tilrettelagte lokaler som kan benyttes til ulike formål. Vi har sett eksempler på lokaler som både er ombruksstasjoner og utleielokale for beboere på andre lokalsentre, og tror dette kunne fungert på Bogerud og.

Arbeidet med oppgaven har generert en hel rekke nye spørsmål og tema som vi gjerne skulle ha dykket dypere ned i. Det hadde for eksempel vært interessant å se på mulighetene for en områdesatsing for hele Østensjø. Dette kunne vært en masteroppgave i seg selv. Samtidig som at vi har skrevet denne oppgaven oppgaven har det også skjedd mye med utviklingen av et Grendehus

på Bogerud i regi av Hilde Moen Solberg og hennes organisasjon Bare hyggelig. Hun har kommet langt i prosessen med å få tillatelse til å sette opp grendehuset, og det er nå opprettet en et spleiselag for at dette faktisk skal bli realisert. Det hadde vært interessant om denne prosessen kunne blitt fulgt nøyerer i oppgaven, men tidsmessig kom det litt sent inn. Vi ønsker Hilde lykke til og håper at hun får det til!

Noe vi har blitt enda mer bevisst på under arbeidet med oppgaven er landskapsarkitektens rolle i en områdeutvikling. Vi har hørt det mange ganger før, men det gikk enda mer opp for oss at det er viktig at landskapsarkitekter kommer tidlig inn i planprosesser. Hvordan bygg og uteområder forholder seg til hverandre kan ha mye å si for et sted, og etter at bygg er reist er det ikke nødvendigvis like enkelt å endre dette uten store strukturelle og kostbare ombygginger.

Vi vil avslutte med å si at vi i denne masteroppgaven begge har gått mye utenfor vår egen komfortsone. Vi måtte jobbe med å nå ut til folk og snakke om oppgaven vår, og danne oss et grunnlag for å kunne drive medvirkningsprosessen videre. Vi startet med PopUp-kafeen i juni, hvor planen var å prate med så mange mennesker som mulig og fortelle om oppgaven vår. For to introverte jenter kan det være krevende. På nett har vi også prøvd å nå ut til så mange som mulig, og på workshopen var vi i fokus hele kvelden. Vi kan ikke si annet enn at vi er svært fornøyde med alt vi har lært, både faglig men også på et personlig plan.

Vi håper at oppgaven kan være et nyttig bidrag, og vi gleder oss til å følge med på den videre utviklingen.

KILDER

- Albrechtsen, J, Bech-Danielsen, C, Carlberg, N, Dirckinck-Holmfred, K, Helberg, N, Kongebro, S, Kvorning, J, Lund, A, Maskell, P og Rolandsen, S.E. (2013) *Fremtidens forstæder*. Danmark: Bogværket og Realdania.
- Benum, E (2015) *Gode boliger for gode borgere* [Internett] Oslo: Universitetet i Oslo. Tilgjengelig fra: <http://www.norgeshistorie.no/velferdsstat-og-vestvending/artikler/1839-gode-boliger-for-gode-borgere.html> [Lest 15. september 2017]
- Benum, E. (1994) *Oslo bys historie, Bind 5, Byråkratienes by fra 1948 til våre dager*. Oslo: J.W. Cappelens forlag AS
- Byrådsavdeling for finans (2017a) *Bydel Østsjø- Faktaark om befolkning, levekår og bomiljø* [PDF]. Oslo: Byrådsavdeling for finans. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13201679/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Faktaark%20bydelene%202017/13%20Bydel%20%C3%98stensj%C3%B8.pdf> [Lest 05. september 2017]
- Byrådsavdeling for finans (2017b) *Faktaark om befolkning, levekår og bymiljø i bydeler og delbydeler – beskrivelse av indikatorer* [PDF]. Oslo: Byrådsavdeling for finans. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13201676/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Faktaark%20bydelene%202017/Faktaark%20om%20bydelene%202017%20-%20beskrivelse%20av%20indikatorer%20med%20tabellvedlegg.pdf> [Lest 05. september 2017]
- Den Norske turistforening (u.å.) *Nesoddlandet, Sørmarka og Østmarka* [Internett] Oslo: UT. Tilgjengelig fra: <https://www.ut.no/omrade/4.1301/> [Lest 12. september 2017]
- Ekanger, K, Helle, E, Kveim, A. og Selgård, G. (2000) *Bøler er stedet*. Oslo: Bydel Bøler.
- Gehl, J. (2010) *Byer for mennesker*. København: Bogværket.
- Husbanken (2008) *Medvirkning og deltagelse i områdesatseing* [PDF] Oslo: Husbanken, region øst. Tilgjengelig fra: http://biblioteket.husbanken.no/arkiv/dok/3533/medvirkning_deltagelse.pdf [Lest 13. september 2017]
- Jansen, P. (u.å.) *Den Norske Eterfabrikk* [Internett] Oslo: Østsjø historielag. Tilgjengelig fra: <http://histlag.pairsite.com/2_korte_art.htm> [Lest 14. september 2017]
- Miljødirektoratet (u.å.) *Østsjøvannet* [Internett] Oslo: Miljødirektoratet. Tilgjengelig fra: <http://faktaark.naturbase.no/Vern?id=VV00000972> [Lest 12. september 2017]
- OBOS (u.å.) *Bogerud torg* [Internett] Oslo: OBOS. Tilgjengelig fra: <https://www.obos.no/privat/ny-bolig/boligprosjekter/oslo/bogerud-torg?gclid=CjwKCAiAjanRBRByEiwAKGyZZKnaqHO8pzKzKrklyqAVAegHgu1ZArD0xTzBwOEj0h_FeQyafFrSfoC1MYQAvD_BwE#project> [Sett 03. august 2017]
- Oslo kommune (2016c) *Befolkning 16+ år etter alder, kjønn og utdanningsnivå 2016* [Internett] Oslo: Statistikkbanken. Tilgjengelig fra: <http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview> [Lest 03. oktober 2017]
- Oslo kommune (2017b) *Befolkning etter landbakgrunn 2017* [Internett] Oslo: Statistikkbanken. Tilgjengelig fra: <http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview> [Lest 06. september 2017]
- Oslo kommune (2016a) *Flyttinger fra Oslo* [Internett] Oslo: Statistikkbanken. Tilgjengelig fra: <http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview> [Lest 05. september 2017]
- Oslo kommune (2016b) *Flyttinger til Oslo* [Internett] Oslo: Statistikkbanken. Tilgjengelig fra: <http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview> [Lest 05. september 2017]
- Oslo kommune (2017a) *Folkemengden etter kjønn og alder 2017* [internett] Oslo: Statistikkbanken. Tilgjengelig fra: <http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview> [Lest 06. september 2017]
- Oslo kommune (u.å.) *Groruddalssatsingen 2007-2016* [Internett]. Oslo: Oslo kommune. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/groruddalssatsingen-2007-2016/> [Lest 09. desember 2017]
- Oslo kommune (u.å.) *Haugerud-Trosterud områdeløft* [Internett]. Oslo: Oslo kommune. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/haugerud-trosterud-omradeloft/> [Lest: 09. desember 2017]
- Oslo kommune (2015a) *Husholdninger med lav inntekt - Husholdninger i alt, andel etter OECD-skala* [Internett] Oslo: Statistikkbanken. Tilgjengelig fra: <http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview> [Lest 02. oktober 2017]
- Oslo kommune (u.å.) *Oslo Sør-satsingen* [Internett]. Oslo: Oslo kommune. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/oslo-sor-satsingen/#gref> [Lest 09. desember 2017]
- Oslo kommune (u.å.) *Områdeløft Ammerud* [Internett]. Oslo: Oslo kommune. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/omradeloft-ammerud/> [Lest 09. desember 2017]
- Oslo kommune (u.å.) *Områdeløft Lindeberg* [Internett]. Oslo: Oslo kommune. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/omradeloft-lindeberg/> [Lest 09. desember 2017]
- Oslo kommune (u.å.) *Områdeløft Stovner sentrum* [Internett]. Oslo: Oslo kommune. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/groruddalssatsingen-2007-2016/omradeloft-stovner-sentrum/> [Lest 09. desember 2017]
- Oslo kommune (2014b) *Personer 21 til 29 år som har påbegynt videregående skole, men ikke fullført etter fem år* [Internett] Oslo: Statistikkbanken. Tilgjengelig fra: <http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview> [Lest 03. oktober 2017]
- Oslo Sporveier (u.å.) *Fra stasjon til stasjon* [Internett] Oslo: Kulturetaten Tilgjengelig fra: <http://frastasjonilstasjon.no/> [Lest 10. desember 2017]
- Oslo kommune (2014a) *Sysselsatte etter bosted, kjønn og alder* [Internett] Oslo: Statistikkbanken. Tilgjengelig fra: <http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview> [Lest 02. oktober 2017]
- Oslo kommune (2015b) *Trangbodhet, personer og husholdninger 2015* [Internett] Oslo: Statistikkbanken. Tilgjengelig fra: <http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview> [Lest 06. september 2017]
- Oslo kommune (2015) *Turkart Oslo sør* [Internett] Oslo: Oslo kommune. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/1340404/Innhold/Natur%2C%20kultur%20og%20fritid/Tur%20og%20friluftsliv/Turkart%20og%20guider/Turkart%20Oslo%20s%C3%B8r/Turkart%20Oslo%20s%C3%B8r%2C%20kartside.pdf> [Sett 11. september 2017]

KILDER

- Oslo kommune (2017) *Utkast til ny kommuneplan* [Internett]. Oslo: Oslo kommune. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13213415/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Politikk/Kommuneplan/Ny%20kommuneplan%20p%C3%A5%20h%C3%B8ring/Oslo%20kommune_Utkast_Kommuneplan_utskrift.pdf> [Lest 02. oktober 2017]
- Pavement to parks (u.å.) *About pavement to parks* [internett]. San Francisco: Pavement to parks. Tilgjengelig fra: <<http://pavementtoparks.org/about/#goals>> [lest 29. august 2017]
- Plan- og bygningsetaten (2017) *Planforslag til politisk behandling - detaljregulering* [Internett] Oslo kommune. Tilgjengelig fra: <<http://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/showfile.asp?jno=2017096859&fileid=7279656>> [Sett 03. august 2017]
- Plan- og bygningsetaten (u.å.) *Turkart Oslo sør, kartside* [Internett] Oslo: Plan- og bygningsetaten. Tilgjengelig fra: <<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/1340404/Innhold/Natur%2C%20kultur%20og%20fritid/Tur-%20og%20friluftsliv/Turkart%20og%20-guider/Turkart%20Oslo%20s%C3%B8r/Turkart%20Oslo%20s%C3%B8r%2C%20kartside.pdf>> [Lest 06. september 2017]
- Plan- og bygningsloven. *Lov 27. juni 2008 § 5-2 om høring og offentlig ettersyn.*
- Realdania (u.å.) *Sammen forandrer vi Danmark* [Internett]. Danmark: Realdania. Tilgjengelig fra: <<https://realdania.dk/om-os/sammen-forandrer-vi-danmark>> [Lest 24. oktober 2017]
- Statistisk sentralbyrå (2011) *Hva er bærekraftig utvikling?* [Internett] Norge: Statistisk sentralbyrå. Tilgjengelig fra: <<https://www.ssb.no/natur-og-miljo/barekraft/hva-er-barekraftig-utvikling>> [Lest 24. oktober 2017]
- Thorsnæs, G. (2012) *Bogerud* [Internett] Oslo: Store norske leksikon. Tilgjengelig fra: <<https://snl.no/Bogerud>> [Lest 14. september 2017]
- Wikipedia (2017) *Bogerud* [Internett] Wikipedia. Tilgjengelig fra: <<https://no.wikipedia.org/wiki/Bogerud>> [Lest 15. september 2017]
- Wikipedia (2015) *Gentrifisering* [Internett] Wikipedia. Tilgjengelig fra <<https://no.wikipedia.org/wiki/Gentrifisering>> [Lest 10. desember 2017]

FIGURLISTE

Figur 1: Egenprodusert metodediagram

Figur 2: Kart over Oslo inndelt i bydeler og Østsjøs delbydeler. Tegnet over bilder fra Oslo kommune, funnet på: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13206469/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Geografiske%20inndelinger/Oslo_Bydelskart_20170221_A3.pdf> og <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13206466/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Geografiske%20inndelinger/Delbydeler_20170214_A4.pdf>

Figur 3: Kart over Skullerud med grunnkretser. Tegnet over bilde fra Oslo kommune, funnet på: <<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13206458/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Geografiske%20inndelinger/Bydeler%20og%20delbydeler%20med%20grunnkretser.pdf>>

Figur 4: T-banelinjen mellom Bogerud og Oslo sentrum.

Figur 5: Avstander i luftlinje til nærliggende grøntarealer.

Figur 6: Den bærekraftige forstad, tegnet etter hukommelsen.

Figur 7-10: Grafer og diagrammer, egenproduserte med tall hentet fra statistikkbanken: <<http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview>>

Figur 11-12: Diagrammer. Tegnet over, hentet fra: <<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13201679/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Faktaark%20bydelene%202017/13%20Bydel%20%C3%98stensj%C3%B8.pdf>>

Figur 13: Levekårsdiagram hentet fra (Byrådsavdeling for finans, 2017a) tegnet over.

Figur 14: Organisasjonskart for bydel Østsjø. Tegnet over, hentet fra: <<https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/bydeler/bydel-ostensjo/budsjett-dokumenter-og-planer-bydel-ostensjo/#gref>>

Figur 15: Logo "Bare hyggelig", fra Hilde Moen Solberg.

Figur 15: Egenprodusert diagram med tall hentet fra statistikkbanken: <<http://statistikkbanken.oslo.kommune.no/webview>>

Figur 16: Diagram som viser gangen i Bogerudprosessen

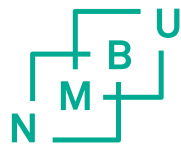
Figur 17-29: Egenproduserte diagrammer basert på tall hentet fra egen spørreundersøkelse.

Figur 30: Sammenslåing av SWOT-analyse fra workshop, egenprodusert.

Figur 31: Resultatet av oppgave to på workshopen

Figur 32-37: Egenproduserte diagrammer.

Figur 38-48: Egenproduserte diagrammer.

Norges miljø- og biovitenskapelig universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway